

ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา3กับประสิทธิผลของ
สถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์เขต 1

ณัฐวราช ม่วงมนตรี

มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พุทธศักราช 2568

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา3กับประสิทธิผลของ
สถานศึกษานักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์เขต 1

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

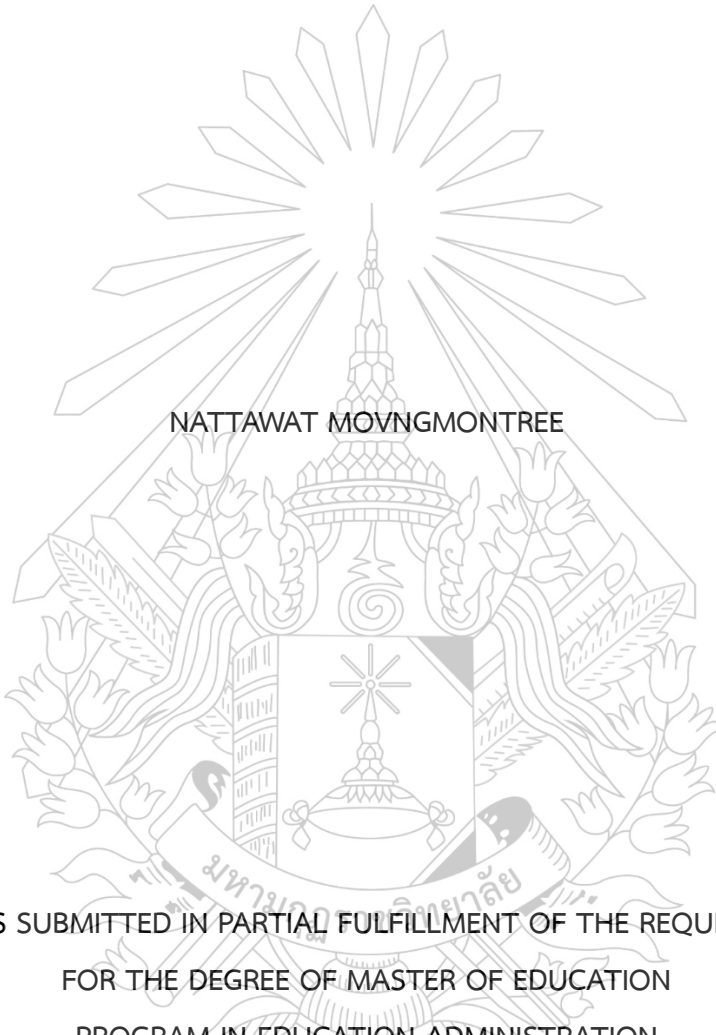
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พุทธศักราช 2568

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

THE RELATIONSHIP BETWEEN ACADEMIC ADMINISTRATION BASED ON
THE TREE PRINCIPLES OF PANNA AND SCHOOL EFFECTIVENESS UNDER
THE SURIN PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

The logo of Mahamakut Buddhist University is a large, intricate emblem. It features a central shield with a sunburst at the top, a stupa in the middle, and a lotus flower at the bottom. The shield is flanked by two elephants and a banner with Thai script. Above the shield is a large, ornate umbrella. The entire emblem is surrounded by a wreath of lotus flowers and leaves.

NATTAWAT MOVNGMONTREE

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF EDUCATION
PROGRAM IN EDUCATION ADMINISTRATION
FACULTY OF EDUCATION
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY

2025

COPYRIGHT OF MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการตามหลักปรัชญา3กับ ประสิทธิภาพของสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุรินทร์เขต 1
ชื่อนักศึกษา	ณัฐวรเดช ม่วงมนตรี
ชื่อปริญญา	ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา	การบริหารการศึกษา
ปีพุทธศักราช	2568
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤตยากร ลดาวัลย์

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

(พระครูศรีวิรุณสุนทร , ผศ. ดร.)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์:

ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุเทพ เมย์ไธสง)

อาจารย์ที่ปรึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤตยากร ลดาวัลย์)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำเนียร พลหาญ)

กรรมการ

(ดร.บรรจง ลาจะลี)

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย

บทคัดย่อ

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญหา 3 กับ ประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุรินทร์ เขต 1
ชื่อนักศึกษา	ณัฐวรราช ม่วงมนตรี
ชื่อปริญญา	ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา	การบริหารการศึกษา
ปีพุทธศักราช	2568
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤตยากร ลดาวัลย์

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญหา 3 และประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 2) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญหา 3 กับประสิทธิผลของสถานศึกษา 3) เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญหา 3 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหาร และครูผู้สอน จำนวน 341 คน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย ด้วยวิธีจับสลาก กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารในสถานศึกษาที่มีความเป็นเลิศด้านการบริหารวิชาการ จำนวน 5 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ในส่วนของแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเที่ยงตรง ระหว่าง 0.67 – 1.00 และความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.90 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า

1) การบริหารงานวิชาการตามหลักปัญหา 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด ได้แก่ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา (X_4) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (X_1) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา (X_5) ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ (X_6) ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ (X_2) ด้านการวัดและประเมินผล (X_3) ประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด ได้แก่ ด้านความสามารถทางวิชาการ (Y_1) ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (Y_2) ด้านความสามารถในการพัฒนาสถานศึกษา (Y_4) ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา (Y_3) 2) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญหา 3 กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 โดยภาพรวม และรายด้านมี

ความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3 กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 พบว่า หลักปัญญา 3 ได้แก่ สุตมยปัญญา จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญาสามารถนำมาใช้ในการบริหารงานวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพ โดยช่วยให้ครูและผู้บริหารมีทักษะในการเรียนรู้ วิเคราะห์ และลงมือปฏิบัติอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนมีคุณภาพและเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน อีกทั้งยังช่วยเสริมสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ภายในองค์กร ทำให้สถานศึกษาพัฒนาอย่างต่อเนื่องและได้รับความเชื่อมั่นจากชุมชน

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการ, หลักปัญญา 3, ประสิทธิผลของสถานศึกษา

ABSTRACT

Thesis Topic	THE RELATIONSHIP BETWEEN ACADEMIC ADMINISTRATION BASED ON THE TREE PRINCIPLES OF PANNA AND SCHOOL EFFECTIVENESS UNDER THE SURIN PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1
Student's Name	NATTAWAT MOVNGMONTREE
Degree Sought	Master of Education
Program	Education Administration
Anno Domini	2025
Advisor	Associate Professor Dr. Kittayakorn Ladawan

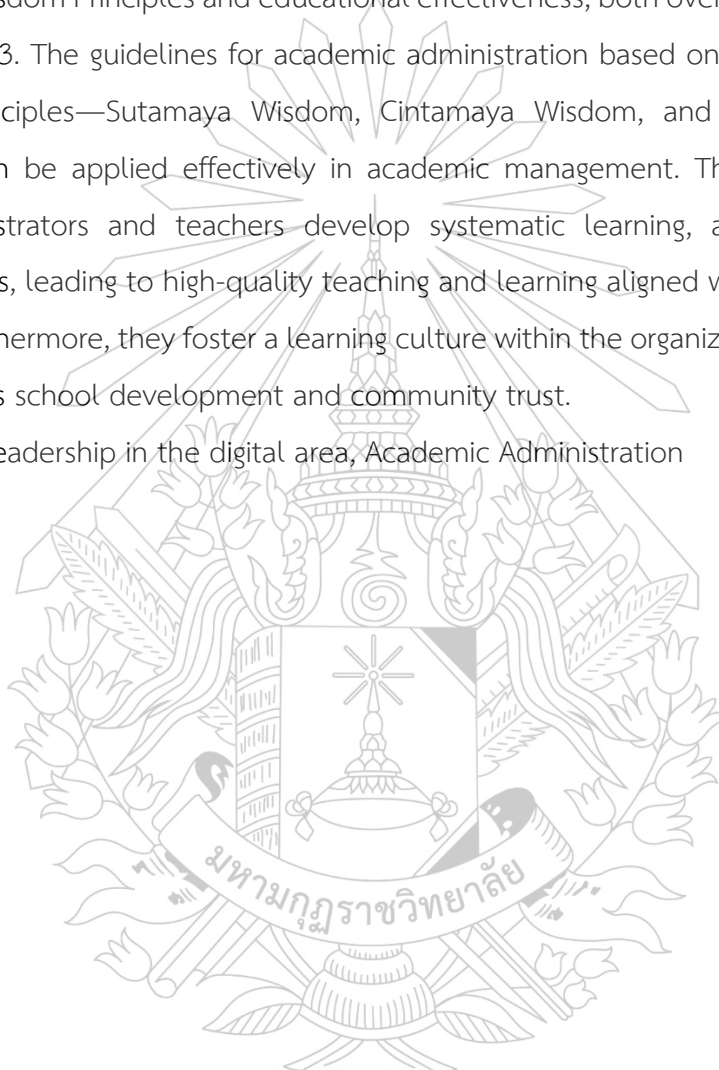
The objectives of this research were to: 1) study the academic administration based on the Threefold Wisdom Principles and the educational effectiveness in the Primary Educational Service Area Office Surin 1; 2) examine the relationship between academic administration based on the Threefold Wisdom Principles and educational effectiveness; and 3) propose guidelines for academic administration based on the Threefold Wisdom Principles that affect educational effectiveness. The sample group consisted of 341 school administrators and teachers selected by simple random sampling through a lottery method. The key informants included 5 administrators from schools recognized for excellence in academic administration, selected through purposive sampling. The research instruments consisted of a questionnaire and an interview form. The questionnaire employed a 5-level Likert scale, with content validity ranging from 0.67 to 1.00 and a reliability coefficient of 0.90. The data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson's product-moment correlation coefficient.

The research results found that:

1. The overall level of academic administration based on the Threefold Wisdom Principles in the Primary Educational Service Area Office Surin 1 was high. In descending order of mean scores, the areas were: educational quality development through research (X4), school curriculum development (X1), development of instructional media, innovation, and educational technology (X5), quality assurance

system development (X6), learning process development (X2), and assessment and evaluation (X3). The overall level of educational effectiveness was also high, with the highest to lowest mean scores in: academic competence (Y1), desirable characteristics (Y2), school development capability (Y4), and problem-solving capacity within the school (Y3). 2. There was a statistically significant positive correlation at the .01 level between academic administration based on the Threefold Wisdom Principles and educational effectiveness, both overall and in each component. 3. The guidelines for academic administration based on the Threefold Wisdom Principles—Sutamaya Wisdom, Cintamaya Wisdom, and Bhavanamaya Wisdom—can be applied effectively in academic management. These principles help administrators and teachers develop systematic learning, analytical, and practical skills, leading to high-quality teaching and learning aligned with the school context. Furthermore, they foster a learning culture within the organization, resulting in continuous school development and community trust.

Keywords: Leadership in the digital area, Academic Administration

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เนื่องจากมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้เปิดการเรียนการสอนในสาขาวิชาการบริหารการศึกษา ทำให้ผู้วิจัยมีโอกาสดำเนินการศึกษาเพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ ขอขอบพระคุณ ผศ.ดร.กฤตยากร ลดาวัลย์ ที่ได้กรุณาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และได้ให้คำแนะนำ คำปรึกษา รวมถึงการตรวจสอบและเสนอแนะในการปรับปรุงเนื้อหาของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบพระคุณ พระครูสีลสลาธิคุณ, ดร., รศ.ดร.สุเทพ เมย์ไธสง และนายพงษ์พิชญ์ ดอนเหนือ ที่ได้กรุณาให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย รวมถึงให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ในการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบพระคุณผู้บริหาร ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยที่ช่วยอำนวยความสะดวกติดตามการเก็บรวบรวมข้อมูล และให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ที่ได้เมตตาอบรม สั่งสอน และถ่ายทอดวิชาความรู้ ตลอดจนเจ้าหน้าที่และเพื่อนนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ที่เป็นกำลังใจและให้ความช่วยเหลือในทุกขั้นตอน รวมถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่ได้กล่าวนามไว้ ณ ที่นี้

สุดท้ายนี้ ขอขอบพระคุณบิดา มารดา ครูบาอาจารย์ ครอบครัว และผู้มีอุปการคุณทุกท่าน รวมถึงเพื่อนร่วมสาขาการบริหารการศึกษาที่คอยให้กำลังใจและคำแนะนำจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ช
กิตติกรรมประกาศ.....	ณ
สารบัญ.....	ญ
สารบัญตาราง.....	ฎ
สารบัญภาพ.....	ฅ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
1.3 สมมติฐานการวิจัย.....	3
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	4
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
2.1 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร.....	10
2.2 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา.....	18
2.3 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ.....	24
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับหลักปัญญา 3.....	45
2.5 การบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3.....	47
2.6 แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา.....	74
2.7 สภาพพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย.....	86
2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	90
2.9 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	96

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	98
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	98
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	99
3.3 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	100
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	102
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	103
3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	104
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	107
4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	107
4.2 ลำดับขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	108
4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	108
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	134
5.1 สรุปผล.....	134
5.2 อภิปรายผล.....	138
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	140
บรรณานุกรม.....	142
ภาคผนวก.....	152
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย.....	153
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ.....	155
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม.....	159
ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์.....	161
ภาคผนวก จ แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	167
ภาคผนวก ฉ แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย.....	178
ภาคผนวก ช ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม.....	180
ภาคผนวก ซ ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือเพื่อการวิจัย.....	189
ภาคผนวก ฌ ภาพการสัมภาษณ์.....	191
ประวัติย่อผู้วิจัย	194

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 การสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ.....	43
2.2 การสังเคราะห์องค์ประกอบประสิทธิผลของสถานศึกษาตามแนวคิดของนักวิชาการ.....	77
2.3 สรุปประสิทธิผลของสถานศึกษาตามแนวคิดของนักการศึกษา.....	84
3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	99
4.1 จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	109
4.2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การบริหารงานวิชาการตามหลักปัญหา 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 โดยรวมและรายด้าน.....	110
4.3 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การบริหารงานวิชาการตามหลักปัญหา 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ด้านการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา (X_1).....	111
4.4 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การบริหารงานวิชาการตามหลักปัญหา 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ด้านการพัฒนาระบบการ เรียนรู้ (X_2).....	112
4.5 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การบริหารงานวิชาการตามหลักปัญหา 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ด้านการวัดและประเมินผล (X_3).....	114
4.6 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การบริหารงานวิชาการตามหลักปัญหา 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนา คุณภาพการศึกษา (X_4).....	116
4.7 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การบริหารงานวิชาการตามหลักปัญหา 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา (X_5).....	118
4.8 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การบริหารงานวิชาการตามหลักปัญหา 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ด้านการพัฒนาระบบการ ประกันคุณภาพ (X_6).....	119

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.9 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 โดยรวม.....	121
4.10 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ด้านความสามารถทางวิชาการ (Y_1).....	122
4.11 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (Y_2).....	123
4.12 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา (Y_3).....	124
4.13 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ด้านความสามารถในการพัฒนาสถานศึกษา (Y_4).....	125
4.14 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3 กับประสิทธิภาพของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 โดยภาพรวม.....	126
4.15 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3 กับประสิทธิภาพของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ด้านความสามารถทางวิชาการ (Y_1).....	127
4.16 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3 กับประสิทธิภาพของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (Y_2).....	128
4.17 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3 กับประสิทธิภาพของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา (Y_3).....	129

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.18	
ค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3 กับประสิทธิผล ของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ด้าน ความสามารถในการพัฒนาสถานศึกษา (Y ₄).....	130

สารบัญภาพ

ภาพที่

หน้า

2.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....

97

สารบัญคำย่อ

การใช้อักษรย่อในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยใช้การอ้างอิงจากพระไตรปิฎก ภาษาไทย ฉบับมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย และพระสูตรและอรรถกถาแปล เล่มที่ 1 ภาคที่ 2 ตอนที่ 2 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยอันเป็นคัมภีร์สำคัญทางพระพุทธศาสนาเป็นหลักในการค้นคว้า ซึ่งมีคำย่อ และคำเต็มเรียงตามลำดับเล่ม ดังนี้

คำย่อชื่อคัมภีร์ในพระวินยปิฎก (ฉบับภาษาไทย)

คำย่อ	คำเต็ม
วิ.ม.	วินยปิฎก มหาวคค

คำย่อชื่อคัมภีร์ในพระสุตตันตปิฎก (ฉบับภาษาไทย)

คำย่อ	คำเต็ม
ที.ส.	สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย สีสกขนรคค
ที.ม.	สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย มหาวคค
ที.ปา.	สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย ปาฎิกวคค
ม.ม.	สุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย มูลปณณาสก
ม.ม.	สุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย มัชฌิมปณณาสก
ส.นิ.	สุตตันตปิฎก สญฺเจตตนิคค นันทนคค
ส.สพ.	สุตตันตปิฎก สญฺเจตตนิคค สพคค
อง.ตค.	สุตตันตปิฎก องคคตตนิคค ตคคค
อง.จตุค.	สุตตันตปิฎก องคคตตนิคค จตุคคค
ข.ข.	สุตตันตปิฎก ขุททคค นิกาย ขุททคคปฐ
ข.ธ.	สุตตันตปิฎก ขุททคค นิกาย ธมมคค
ข.สุ.	สุตตันตปิฎก ขุททคค นิกาย สุตตนิคค

คำย่อชื่อคัมภีร์ในพระอภิธรรมปิฎก (ฉบับภาษาไทย)

คำย่อ	คำเต็ม
อภ.สง.	อภิธรรมปิฎก ธรรมสงคค

สารบัญคำย่อ(ต่อ)

อรรถกถาพระอภิธรรมปิฎก (ภาษาไทย)

คำย่อ

คำเต็ม

อภิ.สง.อ. = อภิธมมปิฎก อภฺฐสาลินี ธมฺมสงคณิอภฺฐกถา

สำหรับการอ้างอิงเลขที่อยู่หลังชื่อย่อคัมภีร์ พระไตรปิฎก มี 2 แบบคือ แบบ 3 ตอนสำหรับพระไตรปิฎก และแบบ 2 ตอนสำหรับอรรถกถา เช่น ขุ.มหา. 29/131/87. หมายถึง ขุททกนิกาย มหานิเทศ เล่มที่ 29/ ข้อ 13 / หน้า 87. และที.ม.อ. 2/34 หมายถึง ทีฆนิกาย สุมังคลวิลาสินี มหาวคคอภฺฐกถา เล่ม 2 ข้อ 34

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาคนตลอดชีวิตให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางวิชาการ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ในมาตรา 54 รัฐต้องดำเนินการจัดให้เด็กทุกคนได้รับ การศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บ ค่าใช้จ่าย รัฐต้องดำเนินการจัดให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริม ให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ ภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัด การศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล มีการดำเนินการ และตรวจสอบการดำเนินการให้ เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติ การศึกษามุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็น คนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถ เชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อ ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ปฏิบัติหน้าที่สำนักงาน เลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ, 2560, หน้า 14)

การบริหารวิชาการเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพมี คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ประสบความสำเร็จและออกไปเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพของสังคม มาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาจากผลงานทางวิชาการเป็นหลัก เนื่องจากการ บริหารงานวิชาการเกี่ยวกับหลักสูตรของสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดและ ประเมินผลและการนิเทศการศึกษา ซึ่งต้องมีการวางแผนร่วมมือกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชน เพื่อให้งานนั้นบรรลุจุดมุ่งหมาย ตามที่วางไว้ (โสภา วงษ์นาคเพ็ชร, 2553, หน้า 4)

การนำหลักธรรมมาใช้ในการบริหารงานวิชาการก็เป็นทางเลือกหนึ่งที่ช่วยแก้ปัญหา โดย หลักธรรมที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานวิชาการ ได้แก่ หลักปัญหา 3 ซึ่งประกอบด้วย 1) สุตมยปัญหา คือ ปัญหาที่ได้จากการฟัง การอ่าน หรือการเรียนรู้จากผู้อื่น ซึ่งเป็นความรู้ที่นำมา พัฒนาความคิดและการทำงาน 2) จินตามยปัญหา คือ ปัญหาที่เกิดจากการคิดและวิเคราะห์ และ 3) ภาวนามยปัญหา คือ ปัญหาที่เกิดจากการอบรมจิตและปฏิบัติจนรู้แจ้งเห็นจริงด้วยตนเอง

ประสิทธิภาพของสถานศึกษา เป็นความสำเร็จของสถานศึกษาที่สามารถดำเนินงานจนบรรลุ เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่วางไว้ โดยอาศัยความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ของผู้บริหาร สถานศึกษา ประสิทธิภาพเป็นเครื่องมือหรือตัวบ่งชี้ในการตัดสินใจว่าการบริหารงานในสถานศึกษา สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้มากน้อยเพียงใด ซึ่งประสิทธิภาพของสถานศึกษา พิจารณาจากความใฝ่รู้

รักการอ่าน แสวงหาความรู้ด้วยตนเองของนักเรียน ความพึงพอใจในการทำงานของครู ความสามารถในการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีของครู ความสามารถในการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ความสามารถในการปรับเปลี่ยนต่อสภาวะแวดล้อมที่กระทบทั้งภายในและภายนอก (พิมพ์พรณ สุริโย, 2552, หน้า27)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 เป็นหน่วยงานภายใต้สังกัดของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีภารกิจหลักในการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามมาตรา 36 และมาตรา 37 ของพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 จากผลการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับจังหวัดในระบบ Local Assessment System (LAS) พบว่า ยังมีจุดอ่อนและอุปสรรคที่ต้องได้รับการแก้ไขเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งในการบริหารงานวิชาการ โดยเฉพาะในด้านการบริหารจัดการศึกษาและคุณภาพการศึกษา ซึ่งสถานศึกษามีศักยภาพที่แตกต่างกัน และผลการประเมินระดับประถมศึกษา เช่น การประเมิน O-NET และ NT ต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ยระดับชาติ นอกจากนี้ ระบบฐานข้อมูลสารสนเทศยังขาดความครอบคลุม นอกจากนี้สภาพปัญหาในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรอาจไม่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนหรือไม่ทันสมัยตามการเปลี่ยนแปลงของสังคม ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่วิธีการสอนอาจยังคงเน้นการบรรยายมากกว่าการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม หรือขาดการใช้เทคโนโลยีในการสอน การวัดและประเมินผลเครื่องมือวัดผลอาจไม่ครอบคลุมทุกด้านของการเรียนรู้ หรือขาดความยุติธรรมและความน่าเชื่อถือ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ขาดการสนับสนุนหรือทรัพยากรในการทำวิจัยเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ขาดงบประมาณหรือความรู้ในการพัฒนาและใช้งานสื่อการสอนที่ทันสมัย (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1, 2566) ปัญหาเหล่านี้เป็นตัวบ่งชี้สำคัญที่สะท้อนถึงคุณภาพของการบริหารงานวิชาการและประสิทธิผลของสถานศึกษา ซึ่งเป็นภารกิจหลักในการบริหารสถานศึกษา

จากปัญหาที่เกิดขึ้นในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ สะท้อนมิติของความท้าทายระดับชาติที่เกี่ยวข้องกับนโยบายการศึกษาของไทย เช่น การรับประกันคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 ที่กำหนดให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย การพัฒนาหลักสูตรที่ไม่ทันสมัยหรือไม่สอดคล้องกับชุมชน สะท้อนถึงความไม่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติที่เน้นความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อศตวรรษที่ 21 การสอนแบบบรรยายมากเกินไปและขาดการใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอน ขัดกับนโยบายส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ การประเมินผลที่ไม่ครอบคลุมทุกด้านของผู้เรียนสะท้อนถึงความไม่สอดคล้องกับมาตรฐานคุณภาพการศึกษาและเครื่องมือวัดผลระดับชาติ การ

ขาดการสนับสนุนด้านวิจัยและนวัตกรรมทางการศึกษาเป็นอุปสรรคต่อการยกระดับคุณภาพผู้เรียน และครู การเชื่อมโยงระหว่างรัฐ ท้องถิ่น และภาคเอกชนยังไม่เต็มศักยภาพ ขณะที่นโยบายชาตินั้น การบริหารจัดการเชิงระบบและการประเมินผลเป็นวงจร คุณภาพครูและผู้บริหารที่ยังมีช่องว่าง สะท้อนถึงความจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำและทักษะวิชาการเพื่อสร้างประสิทธิผลของ สถานศึกษาอย่างแท้จริง ทั้งหมดนี้ชี้ให้เห็นว่าปัญหาระดับพื้นที่เป็นสัญญาณสำคัญที่ต้องสอดคล้องกับ นโยบายระดับชาติในการยกระดับคุณภาพการศึกษาให้เท่าเทียมและได้มาตรฐานสากล

จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนจึงมีความสนใจในการศึกษาเกี่ยวกับ ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3 กับประสิทธิผลของสถานศึกษาใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 เพื่อใช้ผลการศึกษาเป็นข้อมูลในการพัฒนา และปรับปรุงการบริหารงานวิชาการ สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารงาน วิชาการ รวมถึงการเพิ่มประสิทธิภาพของสถานศึกษาในเขตพื้นที่ดังกล่าวอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3 และประสิทธิผลของ สถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1

1.2.2 เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3 กับ ประสิทธิผลของสถานศึกษา

1.2.3 เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผล ของสถานศึกษา

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

1.3.1 การบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 อยู่ในระดับมาก

1.3.2 ประสิทธิผลของสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 อยู่ในระดับมาก

1.3.3 การบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3 มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผล ของสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1.4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 จำนวน 2,995 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 91 คน และครูผู้สอน จำนวน 250 คน รวมทั้งสิ้น 3401 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) สุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามขนาดโรงเรียน คือ ขนาดเล็ก กลาง และใหญ่ มีจำนวนโรงเรียนทั้งหมด 165 โรงเรียน ในปีการศึกษา 2566 โดยแบ่งเป็น โรงเรียนขนาดเล็ก 73 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง 89 โรงเรียน โรงเรียนขนาดใหญ่/ใหญ่พิเศษ 3 โรงเรียน จากนั้นสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีจับสลาก (Sample Random Sampling)

3. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การสัมภาษณ์ผู้บริหารในสถานศึกษาที่มีความเป็นเลิศด้านการบริหารงานวิชาการ จำนวน 5 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

1.4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญหา 3 กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ได้แก่ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบข่ายการบริหารงานวิชาการจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน(2559) รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2559) จันทราณี สงวนนาม (2553) ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2559) กาญจน์ เรืองมนตรี และธรินธร นามวรรณ (2557) โดยเลือกด้านที่มีความถี่ตั้งแต่ 3 ขึ้นไป ขอบข่ายงานการบริหารงานวิชาการที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ทั้งหมด 6 ด้าน ดังนี้

- 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
- 2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- 3) ด้านการวัดและประเมินผล
- 4) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 5) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา
- 6) ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ

ตามหลักปัญหา 3 ประกอบด้วย 1) สุตมยปัญญา 2) จินตามยปัญญา 3) ภาวนามยปัญญา

ประสิทธิผลของสถานศึกษา ผู้วิจัยใช้แนวคิดกระบวนการบริหารในสถานศึกษา POSDCoRB (อนิยา นุชสำเนียง, 2555, หน้า 113) กุลิกและเออร์วิก (Gulick & Urwick, 1973, อ้างถึงใน จันทรานี สงวนนาม, 2551, หน้า 60 - 61) สันเคราะห์ได้ประสิทธิผลของสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

- 1) ด้านความสามารถทางวิชาการ
- 2) ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์
- 3) ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา
- 4) ด้านความสามารถในการพัฒนาสถานศึกษา

1.4.3. ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ที่ศึกษา ได้แก่ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1

1.4.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการในระหว่างปีการศึกษา 2567

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 สถานศึกษาได้ทราบระดับการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญหา 3 ของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 เพื่อนำมากำหนดเป็นนโยบายในการบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลกับสถานศึกษาต่อไป

1.5.2 ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ได้สารสนเทศเกี่ยวกับบริหารงานวิชาการตามหลักปัญหา 3 และประสิทธิผลของสถานศึกษา

1.5.3 ผู้บริหารสถานศึกษาได้แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญหา 3 ที่เหมาะสมสามารถนำไปใช้ได้จริง เพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาต่อไป

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.6.1 การบริหาร หมายถึง การบริหารเป็นงานของหัวหน้าหรือผู้นำที่จะต้องกระทำเพื่อให้กลุ่มต่าง ๆ ที่มีคนหมู่มากอยู่ร่วมกันและร่วมกันทำงาน เพื่อวัตถุประสงค์ ที่ตั้งไว้จนสำเร็จผลและได้ประสิทธิภาพ โดยที่ผู้บริหารใช้กระบวนการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลเพื่อให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

1.6.2 การบริหารงานวิชาการ หมายถึง กระบวนการดำเนินงานหรือกิจกรรมทุกชนิดทุกประเภทในสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับ การพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาส่งเสริมความมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลของการเรียนการสอนให้บรรลุ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร และเกิดประโยชน์

สูงสุดแก่นักเรียน ซึ่งนับเป็นหัวใจสำคัญหรือเป็นงานหลักของสถานศึกษาที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญอย่างยิ่ง

1.6.2 หลักปัญหา 3 เป็นหลักธรรมที่เน้นถึงความรอบรู้, รู้ทั่ว, เข้าใจ ใช้เป็นหลักการกระทำให้เกิดความรู้เห็นจริงในธรรมที่ควรรู้ควรเห็นปัญหา จำแนกเป็น 3 ด้าน

1.6.2.1 สุตมยปัญหา คือปัญหาที่เกิดจากการฟัง อันได้แก่ ฟังการอบรม ฟังการบรรยาย ฟังการอธิบาย ฟังการเสนา ฟังการระดม สมอ การอ่านตำราหรือเอกสารต่าง ๆ การได้ดูได้ฟังจากสื่อต่างๆ เป็นต้น

1.6.2.2 จิตตามยปัญหา คือปัญหาที่เกิดจากความคิด เป็นความคิดที่เป็นระบบถูกต้อง ความคิดที่ละเอียดลึกซึ้ง ความคิดแบบแยกกาย ความคิดรอบด้านที่เรียกว่า ความคิดแบบโยนิโส มนสิการ ซึ่งเป็นบ่อเกิดแห่งความรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่มากมาย

1.6.2.3. ภาวนามยปัญหา คือปัญหาที่เกิดจากการอบรมตนเองโดยเน้นกระบวนการศึกษา จิตและกายอย่างชัดเจน เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างกายกับจิต เมื่อทราบหัวใจเป็นนาย กายเป็นบ่าว ก็ให้การฝึกจิตควบคุมจิต จนกระทั่งมีความสงบ สามารถนำไปตรึงตรองเรื่องราวต่าง ๆ ได้อย่างแตกฉาน เป็นระบบ สงบ ไม่วุ่นวาย ทำงานได้ผล มีประสิทธิภาพ มีความสุข

1.6.3 การบริหารงานวิชาการตามหลักปัญหา 3 หมายถึง หมายถึง การบริหารงานที่เป็นองค์รวม มีกระบวนการที่ใช้ปัญญาคำรู้อันเป็นจริง เป็นปัจจัยเบื้องต้นก่อนเชื่อมโยงไปยังแนวทางบริหารร่วมกับกิจการงานทางวิชาการ ผู้วิจัยได้นำเสนอรายละเอียดขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ 6 ด้านตามหลักปัญหา 3 ดังนี้

1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง ระดับการปฏิบัติที่สถานศึกษาดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (จินตามยปัญหา) การจัดทำแผนพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (ภาวนามยปัญหา) กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ และเป้าหมาย ของการจัดการศึกษาของสถานศึกษา (จินตามยปัญหา) กำหนดเกณฑ์ความสามารถที่ผู้เรียนพึงปฏิบัติได้ในแต่ละระดับการศึกษาและในแต่ละระดับชั้น (จินตมยปัญหา) กำหนดผลลัพธ์ (สมรรถนะ) นำสู่จุดมุ่งหมายการเรียนรู้ (จินตามยปัญหา) ดำเนินการใช้หลักสูตรให้เป็นไปตามหลักสูตรสถานศึกษาที่ได้จัดทำขึ้นและตามการวางแผนการใช้หลักสูตร (สุตมยปัญหา จินตามยปัญหาและภาวนามยปัญหา) สถานศึกษานำผลการดำเนินงาน รวมทั้งปัญหา/ข้อเสนอแนะต่าง ๆ มาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร (สุตมยปัญหา จินตามยปัญหาและภาวนามยปัญหา) และสถานศึกษาดำเนินการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร และปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (สุตมยปัญหา จินตามยปัญหาและภาวนามยปัญหา)

2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ หมายถึง การดำเนินงานเกี่ยวกับการสร้างบรรยากาศเกี่ยวกับวิชาการในสถานศึกษา(สุดมยปัญญา) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับ ความถนัด ความสนใจ และความต้องการและก้าวหน้าไปตามความสามารถของผู้เรียน (ภาวนามย ปัญญา) โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นการเรียนการสอนตามสภาพจริง (สุดมยปัญญา จินตามย ปัญญา และภาวนามยปัญญา) เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ใน ด้านต่าง ๆ ตามที่หลักสูตรต้องการ (ภาวนามยปัญญา) โดยมีการส่งเสริมสื่อและแหล่งเรียนรู้ (จิน ตามยปัญญา)และการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้(ภาวนามยปัญญา) ส่งผลให้ผู้เรียนเกิด กระบวนการเปลี่ยนแปลงจากพฤติกรรมเดิมไปสู่พฤติกรรมใหม่ อันเนื่องมาจากการเรียนรู้ผ่าน สิ่งแวดล้อม หรือการฝึกฝน และประสบการณ์ที่ได้รับ(จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา) และเกิด สมรรถนะที่จำเป็นต้องใช้ในการดำรงชีวิต และสามารถประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน (จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา)

3) ด้านการวัดผลประเมินผล หมายถึง ระดับการรับผิดชอบของสถานศึกษาใน ประเมินผลการเรียนของผู้เรียน โดยเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม (จินตามยปัญญา และ ภาวนามยปัญญา) การวัดและประเมินผลการเรียนต้องสอดคล้องและครอบคลุมมาตรฐานการศึกษาที่ กำหนดในหลักสูตร (สุดมยปัญญา) เป็นการดำเนินการที่มุ่งวัดสมรรถนะอันเป็นองค์รวมของความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ (จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา) การประเมินผลการ เรียนต้องประกอบด้วย การประเมินเพื่อปรับปรุงพัฒนาผู้เรียน การจัดการเรียนการสอน และการ ประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียน (จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา) เป็นการประเมินแบบ 360 องศา โดยเป็นการประเมินจากการปฏิบัติหรือจากแฟ้มสะสมผลงาน การประเมินตนเอง การประเมิน โดยเพื่อน และโดยครู (ภาวนามยปัญญา) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตรวจสอบผลการ ประเมินผลการเรียนได้ (จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา) มีการประเมินตามลำดับขั้นของ สมรรถนะที่กำหนด หากไม่ผ่านจะได้รับการซ่อมเสริมจนผ่าน จึงจะก้าวไปสู่ลำดับขั้นต่อไป (ภาวนามยปัญญา) มีการเทียบโอนผลการเรียนระหว่างสถานศึกษาและรูปแบบการศึกษา ต่าง ๆ (ภาวนามยปัญญา) สถานศึกษาจัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษา เพื่อเป็นหลักฐานการประเมินผลการ เรียน รายงานผลการเรียน และเป็นหลักฐานแสดงวุฒิและรับรองผลการเรียนของผู้เรียน (ภาวนามย ปัญญา)

4) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา หมายถึง สถานศึกษากำหนดนโยบาย และแนวทางการใช้วิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการทำงานของครูและนักเรียน (สุดมยปัญญา) สนับสนุนให้มีการพัฒนาครูและนักเรียนให้มีความรู้เกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้โดยใช้ กระบวนการวิจัยเป็นสำคัญ (สุดมยปัญญา และ จินตามยปัญญา) พัฒนาบุคลากรและผู้เกี่ยวข้องให้มี ความรู้เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน (สุดมยปัญญา และ จินตามยปัญญา) นิเทศภายในสถานศึกษา

ทางการวิจัยในชั้นเรียน และตั้งพี่เลี้ยงช่วยในการวิจัยในชั้นเรียนให้กับครู (ภาวนามยปัญญา) ครูได้รับอนุญาตให้สามารถสืบสอบวิธีการที่จะพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ผู้เรียนที่ต้องการดูแลเป็นพิเศษ และมีการสร้างแรงจูงใจให้ทำงานนี้ (สุตมยปัญญา จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา) สนับสนุนให้มีความร่วมมือในการวิจัยกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในโรงเรียน คณะกรรมการโรงเรียน และชุมชน (สุตมยปัญญา จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา) สนับสนุนให้ครูนำผลการวิจัยมาใช้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (สุตมยปัญญา จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา) ส่งเสริมให้มีการเผยแพร่ผลงานวิจัยกับสถานศึกษาและหน่วยงานอื่น (จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา)

5) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา หมายถึง 1การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา หมายถึง สถานศึกษาส่งเสริม จัดหาสื่อ และเทคโนโลยีทางการศึกษา (สุตมยปัญญา จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา) พัฒนาครูและผู้ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการพัฒนา สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา (สุตมยปัญญา จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา) การส่งเสริมการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ (สุตมยปัญญา จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา) ติดตามประเมินผลการใช้สื่อนวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา (สุตมยปัญญา จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา) ส่งเสริมการวิจัย และพัฒนาเกี่ยวกับสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา (สุตมยปัญญา จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา)

6) ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ หมายถึง การกำหนดมาตรฐานการสถานศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานชาติมาตรฐานเขตพื้นที่และความต้องการของชุมชน (สุตมยปัญญา จินตามยปัญญา ภาวนามยปัญญา) การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ โดยจัดโครงสร้างการบริหารที่เอื้อต่อการพัฒนางานและสร้างระบบประกันคุณภาพภายใน (สุตมยปัญญา จินตามยปัญญา ภาวนามยปัญญา) การจัดทำแผนสถานศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพการศึกษา (สุตมยปัญญา จินตามยปัญญา ภาวนามยปัญญา) มีการดำเนินการตามแผนพัฒนาสถานศึกษาในการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่กำหนดไว้ (สุตมยปัญญา จินตามยปัญญา ภาวนามยปัญญา) มีการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานที่กำหนดเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก (สุตมยปัญญา จินตามยปัญญา ภาวนามยปัญญา) มีการเผยแพร่รายงาน คุณภาพการศึกษาประจำปี (SAR) พร้อมสรุปรายงานประจำปีเผยแพร่ต่อสาธารณะชน (สุตมยปัญญา จินตามยปัญญา ภาวนามยปัญญา) การมีระบบและกลไกในการควบคุม ตรวจสอบ และประเมินการดำเนินงานในแต่ละองค์ประกอบคุณภาพ (สุตมยปัญญา จินตามยปัญญา ภาวนามยปัญญา)

1.6.4 ประสิทธิภาพของสถานศึกษา หมายถึง ผลสำเร็จของสถานศึกษาที่สามารถดำเนินงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่วางไว้โดยการใช้ประโยชน์จากทรัพยากร ที่มีอยู่

ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยพิจารณาจากด้านความสามารถทางวิชาการ ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา และด้านความสามารถในการพัฒนาสถานศึกษา

1) ด้านความสามารถทางวิชาการ หมายถึง ความสำเร็จของสถานศึกษาในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านการพัฒนาคะแนนสอบ นักเรียนสามารถสอบเข้าเรียนต่อระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนที่มีการแข่งขันสูงเพิ่มมากขึ้น รวมถึงการได้รับรางวัลจากการแข่งขันทักษะวิชาการในรอบปีการศึกษา นอกจากนี้ สถานศึกษายังดำเนินการพัฒนาหลักสูตร สื่อการเรียนการสอน และกิจกรรมการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอเพื่อสนับสนุนการพัฒนาความสามารถทางวิชาการของนักเรียนอย่างยั่งยืน

2) ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ หมายถึง ความสำเร็จของสถานศึกษาในการบริหารงานวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารและคณะครูมีความสามารถในการรับมือกับสถานการณ์ฉุกเฉินหรือปัญหาเร่งด่วนได้อย่างเหมาะสม พร้อมสร้างความร่วมมือกับคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครองเพื่อแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารยังสามารถให้คำปรึกษาและแนวทางการแก้ไขปัญหา รวมถึงประเมินประเมินในกรณีข้อขัดแย้งภายในสถานศึกษาได้อย่างราบรื่น

3) ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา หมายถึง ความสำเร็จของสถานศึกษาในการบริหารงานวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารและคณะครูมีความสามารถในการจัดการกับสถานการณ์ฉุกเฉินและปัญหาเร่งด่วนได้อย่างเหมาะสม พร้อมทั้งสร้างความร่วมมือกับคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครองในการแก้ไขปัญหาภายในสถานศึกษาให้ลุล่วงอย่างราบรื่น นอกจากนี้ ผู้บริหารยังสามารถให้คำปรึกษาและแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าวแก่คณะครูและบุคลากร รวมถึงประเมินประเมินในกรณีข้อขัดแย้งภายในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4) ด้านความสามารถในการพัฒนาสถานศึกษา หมายถึง ความสำเร็จของสถานศึกษาในการปรับตัวและพัฒนาโดยผู้บริหารและคณะครูอย่างเหมาะสม มีการพัฒนาอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน พร้อมทั้งนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา มาปรับใช้ในการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารและครูจัดกระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมและความต้องการของชุมชน รวมทั้งพัฒนาสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในปัจจุบัน

1.6.5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 หมายถึง หน่วยงานของกระทรวง ศึกษาธิการที่อยู่ในจังหวัดสุรินทร์ ดูแลรับผิดชอบสถานศึกษาขั้นพื้นฐานใน 6 อำเภอ ประกอบด้วย 1) เมืองสุรินทร์ 2) ลำดวน 3) ศีขรภูมิ 4) สำโรงทาบ 5) จอมพระ 6) เขวาสินรินทร์

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัย ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3 กับ ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ผู้วิจัยได้ศึกษา แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- 2.1 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร
- 2.2 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา
- 2.3 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ
- 2.4 แนวคิดเกี่ยวกับหลักปัญญา 3
- 2.5 การบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3
- 2.6 แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพของสถานศึกษา
- 2.7 สภาพพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย
- 2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.9 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2.1 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร

2.1.1 ความหมายของการบริหาร

มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของคำว่า “การบริหาร” (Administration)

วิช วิรัชนิภาวรรณ (2551, หน้า 11) ได้กล่าวว่า การดำเนินงานหรือการปฏิบัติงานที่ หน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐนำมาใช้เพื่อนำไปสู่วัตถุประสงค์หรือจุดหมายปลายทางที่ ได้ กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ คำว่า การบริหาร เป็นคำที่นิยมใช้ในการบริหารภาครัฐโดย หน่วยงาน ของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐ การบริหารนำไปใช้กันอย่างกว้างขวางอย่างน้อยใน 6 หน่วยงาน ซึ่งจัดแบ่งตามวัตถุประสงค์หลักของการจัดตั้งหน่วยงาน ได้แก่ การบริหารงานของ หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคธุรกิจ หน่วยงานที่ไม่สังกัดภาครัฐ หน่วยงานระหว่างประเทศ หน่วยงานที่เรียกว่าองค์กรตามรัฐธรรมนูญและหน่วยงานภาคประชาชน

สันติ บุญภิรมย์ (2552, หน้า 42) ได้กล่าวว่า การบริหารเป็นการดำเนินร่วมกันของ บุคคล ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้โดยใช้ปัจจัยต่างๆ เข้ามามีส่วน ร่วมสนับสนุนในการดำเนินการให้บรรลุผลสำเร็จตามที่ได้กำหนดไว้

มนูญ รมแก้ว (2553, หน้า 16) ได้กล่าวว่า กระบวนการทำงานร่วมกันกับผู้อื่นโดยใช้ ศาสตร์และศิลป์ในการบริหารงานอย่างเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่ประสิทธิภาพและประสิทธิผลใน การ ปฏิบัติภารกิจของหน่วยงานหรือองค์กรเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ภายใต้สภาพแวดล้อมที่ เปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพ

จตุณี เก้าเอี้ยน (2556, หน้า 2) ได้กล่าวว่า การบริหารหรือการจัดการเป็นกระบวนการ ทำงานกับคนและโดยคน เพื่อบรรลุเป้าหมายสูงสุดขององค์กร

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า การบริหาร หมายถึง การบริหารเป็นงานของหัวหน้าหรือผู้นำที่จะต้อง กระทำเพื่อให้กลุ่มต่าง ๆ ที่มีคนหมู่มากอยู่ร่วมกันและร่วมกันทำงาน เพื่อวัตถุประสงค์ ที่ตั้งไว้จน สำเร็จผลและได้ประสิทธิภาพ โดยที่ผู้บริหารใช้กระบวนการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิด ประสิทธิภาพเพื่อให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

2.1.2 ความสำคัญและประโยชน์ของการบริหาร

การบริหารมีคุณค่าอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานหรือภารกิจให้ประสบผลสำเร็จทั้งในด้าน ประสิทธิภาพและประสิทธิผล

โดยสันติ บุญภิรมย์ (2552, หน้า 43) ได้สรุปประโยชน์ของการบริหารไว้ดังนี้

1. ช่วยส่งเสริมการลงมือปฏิบัติงานผ่านกระบวนการตัดสินใจที่สำคัญ
2. สร้างความร่วมมือและความสามัคคีระหว่างบุคคล เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด
3. เพิ่มความรวดเร็วและประสิทธิภาพในการทำงานด้วยการแบ่งงานและประสานงานอย่าง เหมาะสม
4. ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง ผู้อื่น และสังคมโดยรวมผ่านการใช้กรรมวิธีบริหาร
5. ส่งเสริมการประหยัดทรัพยากร เช่น งบประมาณ แรงงาน และเวลา ผ่านการวางแผนที่ รอบคอบ
6. ทำให้งานบรรลุผลด้วยประสิทธิภาพสูงสุดโดยใช้ทรัพยากรน้อยที่สุด และเกิดความพึงพอใจ ในหมู่ผู้ปฏิบัติ
7. สร้างความเป็นธรรมในการแบ่งงานและผลประโยชน์อย่างทั่วถึง ส่งเสริมความร่วมมือและลด ความขัดแย้ง
8. ช่วยให้องค์กรเจริญก้าวหน้าอย่างต่อเนื่องด้วยเทคนิคและวิธีการบริหารใหม่ ๆ
9. เกิดผลประโยชน์ตามนโยบายของฝ่ายการเมือง เมื่อได้รับการสนับสนุนงบประมาณและ ทรัพยากรเพิ่มขึ้น ทำให้การบริหารมีความคล่องตัวและมีประสิทธิผลมากขึ้น

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การบริหารเป็นกระบวนการที่มีขั้นตอนในการปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จและเป็นเครื่องบ่งชี้ให้เห็นว่าการบริหารมีความสำคัญและมีประโยชน์อย่างยิ่งใน การช่วย ก่อให้เกิดการตัดสินใจในการปฏิบัติงาน พร้อมทั้งมีการดำเนินการตามลำดับ เพื่อให้เป็นไปตาม กระบวนการที่มีประสิทธิภาพและบังเกิดประสิทธิผลในงานนั้น เนื่องด้วยผู้ปฏิบัติงานได้มองเห็น คุณค่าของการบริหาร

2.1.3 กระบวนการบริหาร

กระบวนการบริหารในแต่ละองค์กรจะแตกต่างกันไปตามวิธีการจัดการทรัพยากรภายในที่ เหมาะสมกับบริบทขององค์กรนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและบรรลุวัตถุประสงค์สูงสุด ตามที่กำหนดไว้ โดยสันติ บุญภิรมย์ (2552, หน้า 112) ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการ บริหารไว้ดังนี้

1. ฮอร์รี ฟาโยล (Henry Fayol) เสนอแนวคิดการบริหารแบ่งเป็น 5 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ การวางแผน (Planning), การจัดองค์การ (Organizing), การบังคับบัญชา (Commanding), การ ประสานงาน (Communicating) และการควบคุมงาน (Controlling)

2. ลูเทอร์ เอช. กุลิก และลินเดอล เออร์วิก (Gulick & Urwick, 1973) ขยายแนวคิดฟาโยล โดยเพิ่มขั้นตอนจาก 5 เป็น 7 ขั้นตอน คือ การวางแผน (Planning), การจัดองค์การ (Organizing), การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing), การสั่งการ (Directing), การประสานงาน (Coordinating), การ รายงาน (Reporting) และการจัดทำงบประมาณ (Budgeting)

3. ฮาโรลด์ คูนต์ และซีริลล์ โอโดลเนลล์ (Koontz & O'Donnell, 1972) กำหนด กระบวนการบริหารไว้ 5 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผน (Planning), การจัดองค์การ (Organizing), การ จัดคนเข้าทำงาน (Staffing), การอำนวยการ (Directing) และการควบคุมงาน (Controlling)

กระบวนการบริหารตามแนวคิดของเอ็ดเวิร์ด เดมมิง (Edward Deming) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนหลัก คือ การวางแผนแก้ปัญหา (Plan), การปฏิบัติแก้ปัญหา (Do), การตรวจสอบผลหลัง ปฏิบัติ (Check) ว่าสภาพปัญหาสอดคล้องตามเป้าหมายหรือไม่ และการปรับปรุงแก้ไขแผนพร้อม ดำเนินการใหม่ (Action)

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า กระบวนการบริหารจัดการเพื่อให้องค์กรมีประสิทธิภาพ นั้นจะต้อง ขึ้นอยู่กับกระบวนการบริหารจัดการของผู้บริหาร ซึ่งการบริหารจัดการนั้น ประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing) การสั่งการ (Directing) การ ประสานงาน (Coordinating) การรายงาน (Reporting) และการจัดทำงบประมาณ (Budgeting)

2.1.4 การบริหารการศึกษา

การบริหารการศึกษา คือ กิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินการเพื่อพัฒนาเด็ก เยาวชน ประชาชน หรือสมาชิกของสังคมในทุกๆ ด้าน เช่น ความสามารถ ทักษะ ทักษะ ทักษะ ทักษะ ค่านิยม หรือคุณธรรม ทั้งในด้านการสังคม การเมือง และเศรษฐกิจ เพื่อให้บุคคล ดังกล่าวเป็นสมาชิกที่ดีและมีประสิทธิภาพของสังคม โดยกระบวนการต่างๆ ทั้งที่เป็นระเบียบแบบแผน และไม่เป็นระเบียบแบบแผน

1. ความหมายของการบริหารการศึกษา

ความหมายของการบริหารการศึกษา การบริหารการศึกษา แยกออกเป็น 2 คำ คือ การบริหาร คำหนึ่ง และ การศึกษา อีกคำหนึ่งความหมายของ “การบริหาร” มีผู้ให้ความหมายไว้หลากหลาย ทั้งคล้ายๆ กันและแตกต่างกัน ดังนี้

สันติ บุญภิรมย์ (2552, หน้า 43) การบริหารคือศิลปะในการทำให้สิ่งต่างๆ ได้รับการกระทำจนเป็นผลสำเร็จ หมายความว่าผู้บริหารไม่ใช่ผู้ปฏิบัติแต่ใช้ศิลปะทำให้ผู้ปฏิบัติงาน ทำงานจนเป็นผลสำเร็จตรงตามจุดหมายขององค์การ หรือตรงตามจุดหมายที่ผู้บริหารตัดสินใจเลือกแล้ว

จรรยา แก้วเอี่ยม (2556, หน้า 5) การบริหารการศึกษา คือ กิจกรรมต่างๆที่บุคคล หลายคน ร่วมมือกันดำเนินการเพื่อพัฒนาเด็กเยาวชน ประชาชน หรือสมาชิกของสังคมในทุกๆด้าน เช่น ความสามารถ ทักษะคติพฤติกรรม ค่านิยม หรือคุณธรรม ทั้งในด้านการสังคม การเมือง และเศรษฐกิจ เพื่อให้บุคคลดังกล่าวเป็นสมาชิกที่ดีและมีประสิทธิภาพของสังคม โดยกระบวนการต่างๆ ทั้งที่เป็น ระเบียบแบบแผน และไม่เป็นระเบียบแบบแผน

วิช วิษณุภาวธรรม (2551, หน้า 11) การบริหารการศึกษาคือกิจกรรมต่างๆที่ บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินการเพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุกๆด้าน นับตั้งแต่บุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ พฤติกรรมและคุณธรรม เพื่อให้มีค่านิยมตรงกันกับความต้องการของสังคม โดยกระบวนการต่างๆที่อาศัยการควบคุมสิ่งแวดล้อมให้มีต่อบุคคล เพื่อให้บุคคลพัฒนาตรงตามเป้าหมายของสังคมที่ตนดำรงชีวิตอยู่

ภาววิชา ธาราศรีวิสุทธิ และวิบูลย์ ไทวณะบุตร (2552, หน้า 6) การบริหารการศึกษา หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมกันดำเนินการพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุกๆ ด้านนับแต่บุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ เจตคติ พฤติกรรม คุณธรรม ให้มีค่านิยมตรงกันกับความต้องการของสังคม โดยกระบวนการต่างๆ ที่อาศัยควบคุมสิ่งแวดล้อมให้มีผลต่อบุคคล อาศัยทรัพยากร ตลอดจนเทคนิคต่างๆ อย่างเหมาะสม เพื่อให้บุคคลพัฒนาไปตรงตามเป้าหมายของสังคมที่ตนดำเนินชีวิตอยู่

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าการบริหารการศึกษา หมายถึง การดำเนินงานของกลุ่มบุคคล ซึ่งอาจเป็นการดำเนินงานของครูใหญ่ร่วมกับครุ่่น้อยในโรงเรียน อธิการบดีร่วมกับอาจารย์ ในมหาวิทยาลัย

รัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการร่วมกับอธิบดีกรมต่างๆและครูอาจารย์ใน สถาบันการศึกษาต่างๆ และกลุ่มบุคคลเหล่านี้ต่างร่วมมือกันพัฒนาคนให้มีคุณภาพทั้งสิ้นการจะพัฒนาคนให้มีคุณภาพได้นั้นจะต้องมีการดำเนินการในการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม การวัดผล การจัดอาคารสถานที่และพัสดุครุภัณฑ์ การสรรหาบุคคลมาดำเนินการหรือมาทำการสอนในสถาบันการศึกษา การปกครองนักเรียนเพื่อให้นักเรียนเป็นคนดีมีวินัย และอื่นๆ ซึ่งการดำเนินงาน เหล่านี้รวมเรียกว่า ภารกิจทางการบริหารการศึกษาหรืองานบริหารการศึกษา นั่นเอง

2.1.5 วิวัฒนาการการบริหารการศึกษา

2.1 ระยะที่ 1 (ค.ศ. 1887–1945): ยุคทฤษฎีการบริหารสมัยดั้งเดิม (The Classical Organization Theory)

แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มหลัก ดังนี้ (ภาวิดา ธารศรีสุทธิ, 2552, หน้า 10):

1. กลุ่มการจัดการเชิงวิทยาศาสตร์ (Scientific Management)

เฟรดเดอริก เทย์เลอร์ (Frederick Taylor) เน้นการบริหารธุรกิจหรือโรงงานให้มีประสิทธิภาพสูงสุด โดยมองคนงานเป็นเหมือนเครื่องจักรที่สามารถปรับปรุงเพื่อเพิ่มผลผลิต แนวคิดสำคัญคือ “The One Best Way” ซึ่งต้องประกอบด้วย 1) การคัดเลือกคนที่มีความสามารถ (Selection) 2) การฝึกอบรมอย่างถูกวิธี (Training) และ 3) การสร้างแรงจูงใจ (Motivation) เทย์เลอร์ยังศึกษาวิธีแบ่งงานและเพิ่มประสิทธิภาพผ่านการวิจัย “Time and Motion Studies” เน้นการแบ่งงานตามสายงาน (Hierarchy) และการจ่ายค่าจ้างเป็นแรงจูงใจ (Incentive Payment)

2. กลุ่มการบริหารจัดการ (Administration Management)

เฮนรี ฟาโยล (Henri Fayol) ผู้วางรากฐานทฤษฎีการบริหารทั่วไป เสนอหลักการบริหาร 7 ประการ ได้แก่

- การแบ่งงานให้เกิดความเชี่ยวชาญ
- สายบังคับบัญชาชัดเจน
- เอกภาพของผู้บังคับบัญชา
- ขอบเขตการควบคุมที่เหมาะสม (ดูแล 6 คน)
- การสื่อสารแนวดิ่งจากบนลงล่าง
- ลดจำนวนชั้นบังคับบัญชาให้เหมาะสม

3. ทฤษฎีบริหารระบบราชการ (Bureaucracy)

แมกซ์ เวเบอร์ (Max Weber) เน้นหลักการบริหารราชการที่ประกอบด้วย

- อำนาจที่มาจากกฎหมาย

- การแบ่งหน้าที่ตามกฎเกณฑ์
- การจัดสรรงานตามความเชี่ยวชาญ
- การบริหารงานโดยไม่หวังผลประโยชน์ส่วนตัว
- ระบบความมั่นคงในอาชีพ

ข้อดีคือความเป็นระบบและความมั่นคง ข้อเสียคือสายบังคับบัญชายาวและการทำงานล่าช้า (“Red tape”) โดยระบบราชการในปัจจุบันเผชิญปัญหาการแทรกแซงทางการเมืองและเศรษฐกิจ

2.2 ระยะที่ 2 (ค.ศ. 1945–1958): ยุคทฤษฎีมนุษยสัมพันธ์ (Human Relation)

ฟอล์เลต (Follette) นำจิตวิทยามาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง โดยเสนอแนวทาง 3 รูปแบบ ได้แก่

- **Domination:** ใช้อำนาจฝ่ายหนึ่งเหนือกว่า (ไม่เหมาะสม)
- **Compromise:** ประนีประนอมกันเพื่อความสงบ
- **Integration:** หาทางออกที่ทุกฝ่ายได้ประโยชน์ (Win-Win)

ฟอล์เลตยังกล่าวว่า “ความขัดแย้งในหน่วยงานถือเป็นความล้มเหลวของการบริหาร”

การวิจัยฮอว์ธอร์น (Hawthorne Experiment) โดย เมโย (Mayo) และคณะเริ่มต้นจากสมมติฐานว่าสภาพแวดล้อมส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของคนงาน ผลการทดลองชี้ให้เห็นว่าการสร้างกลุ่มแบบไม่เป็นทางการภายในองค์กรมีความสำคัญ และความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ส่งผลต่อการทำงานอย่างมาก สรุปผลการศึกษาของเมโยและคณะได้ดังนี้ (ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ, 2542, หน้า 13):

1. บุคคลเป็นสิ่งมีชีวิตที่จิตใจ ขวัญกำลังใจ และความพึงพอใจมีบทบาทสำคัญต่อการทำงาน
 2. เงินไม่ใช่แรงจูงใจหลักเพียงอย่างเดียว รางวัลทางจิตใจมีผลต่อแรงจูงใจไม่น้อยกว่าเงิน
 3. การทำงานได้รับอิทธิพลจากสภาพแวดล้อมทางสังคมมากกว่าสภาพแวดล้อมทางกายภาพ
- ความต้องการด้านศักดิ์ศรีและการยกย่องส่งผลต่อประสิทธิภาพและผลสัมฤทธิ์ของงานตามแนวคิด “มนุษยสัมพันธ์”

2.3 ระยะที่ 3: ตั้งแต่ ค.ศ. 1958 – ปัจจุบัน

ยุคทฤษฎีการบริหาร (Administrative Theory) หรือแนวทางการศึกษาเชิงพฤติกรรมศาสตร์ (Behavioral Science Approach) เน้นความสัมพันธ์ระหว่างระบบงาน พฤติกรรมของบุคคล และองค์กร โดยมีแนวคิดสำคัญดังนี้ (ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ, 2542, หน้า 11):

1. เซสเตอร์ ไอ. บาร์นาร์ด (Chester I. Barnard)

เสนอในหนังสือ *The Function of The Executive* ว่างานบริหารต้องสร้างสมดุลระหว่างความต้องการของบุคคลในองค์กรกับเป้าหมายขององค์กร ผ่านระบบความร่วมมือภายในองค์กร

2. ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ (Maslow's Hierarchy of Needs)

แบ่งแรงจูงใจมนุษย์ออกเป็นขั้น ได้แก่ ความต้องการทางกายภาพ ความปลอดภัย สังคม การเคารพนับถือ และการพัฒนาตนเอง (Self-actualization) ซึ่งต้องได้รับการตอบสนองตามลำดับ

3. ทฤษฎี X และ ทฤษฎี Y ของแมคเกรเกอร์ (McGregor, 1960)

เสนอแนวคิดการบริหารบนพื้นฐานข้อสมมติฐานเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์ที่แตกต่างกัน

- ทฤษฎี X มองว่ามนุษย์มีแนวโน้มเลื่องงาน ไม่รับผิดชอบ ขาดแรงจูงใจ จึงต้องเน้นการควบคุมและใช้แรงจูงใจทางวัตถุอย่างเคร่งครัด
- ทฤษฎี Y มองว่ามนุษย์มีความรับผิดชอบ มีแรงจูงใจ และพร้อมพัฒนาตนเอง จึงส่งเสริมการควบคุมตนเองและความเคารพระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา

ความเชื่อที่แตกต่างกันเหล่านี้นำให้เกิดรูปแบบการบริหารที่เน้นการควบคุมเข้มงวดกับการให้อิสระในการทำงานอย่างสมดุล

2.2 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา

2.2.1 ความหมายการบริหารสถานศึกษา

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546, หน้า 18) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารสถานศึกษา คือ กระบวนการบริหารการศึกษา ได้กำหนดไว้ 5 ขั้นตอนคือ การวางแผน (Planning) การจัดสรรทรัพยากร (Allocating Resources) การกระตุ้น (Stimulating) การประสานงาน (Coordinating) และการประเมินผล (Evaluating)

อำนาจ พลรักษา (2556, หน้า 17) การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การบริหารโดยใช้การจัดกิจกรรมต่าง ๆ อย่างมีระบบระเบียบ ตามกระบวนการทำงาน เพื่อนำไปพัฒนาสถานศึกษา ทั้งในด้านบุคลากร ผู้เรียน อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์

จันทร์เพ็ญ ธนะฤกษ์ (2555, หน้า 37) การบริหารสถานศึกษา คือการดำเนินงานต่าง ๆ ของบุคคลหลายฝ่ายที่ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครู คณะกรรมการสถานศึกษา มาร่วมกันดำเนินการวางแผนและร่วมกันจัดการศึกษาภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่เยาวชนให้เกิดการพัฒนาในทุกด้าน และเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

จิราภา เพียรเจริญ (2555, หน้า 15) การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนและงานส่งเสริมสนับสนุนการเรียนการสอน ซึ่งสถานศึกษาจะต้องดำเนินการกำหนดรูปแบบและโครงสร้างของสถานศึกษา แบ่งงาน กำหนดผู้รับผิดชอบติดตาม

ประเมินผลอย่างเป็นระบบ จะทำให้การบริหารสถานศึกษาประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของสถานศึกษา

มูนา จารง (2560, หน้า 30) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษาเป็นแนวทางหนึ่งในการปฏิรูปการศึกษา โดยมีเป้าหมายเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐาน และสามารถจัดการศึกษาได้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ ทั้งนี้ได้มีการกำหนดให้มีการกระจายอำนาจด้านการบริหารจัดการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และงานบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา รวมถึงสถานศึกษาในแต่ละเขตโดยตรง เพื่อให้การบริหารจัดการมีความคล่องตัว รวดเร็ว และส่งผลให้หน่วยงานมีประสิทธิภาพและเกิดผลสัมฤทธิ์

สุภัค ยมพุก (2558, หน้า 14) อธิบายว่า การบริหารสถานศึกษาคือการดำเนินงานต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา ที่มุ่งเน้นให้บุคลากรเกิดความเข้าใจในกระบวนการบริหาร เกิดความพึงพอใจในการทำงาน ตลอดจนส่งเสริมความร่วมมือและความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ เพื่อให้การดำเนินงานสามารถบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย การบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป

พระสกล ฐานธมโม (อินทร์คล้าย) (2556, หน้า 33) อธิบายว่า การบริหารสถานศึกษาเป็นกระบวนการจัดการกิจกรรมทางการศึกษาโดยความร่วมมือของหลายฝ่าย เพื่อบรรลุเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคลากรที่มีคุณภาพตามความต้องการของสังคม ซึ่งเป็นภารกิจสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ต้องวางแผนและดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ภายใต้ข้อจำกัดด้านงบประมาณ โดยเน้นการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและประหยัด ทั้งในด้านบุคลากร งบประมาณ เวลา และทรัพย์สิน ทั้งนี้ ความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการบริหารสถานศึกษาขึ้นอยู่กับสมรรถนะของผู้บริหารเป็นปัจจัยสำคัญ

สำเร็จ วงศ์ศักดิ์ (2554, หน้า 53) ระบุว่า การบริหารสถานศึกษาเป็นกระบวนการทำงานของผู้บริหารที่ต้องอาศัยหลักการและขั้นตอนที่มีความเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ โดยมุ่งเน้นการบริหารงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และการพัฒนาบุคลากรให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ขององค์กร ผู้บริหารจึงมีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาให้ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ตลอดจนส่งเสริมการพัฒนาครู เจ้าหน้าที่ และนักศึกษาให้สามารถใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขและมีประสิทธิภาพ

ยุกตนันท์ หวานฉ่ำ (2555, หน้า 11) อธิบายว่า การบริหารสถานศึกษาเป็นกระบวนการดำเนินงานที่มีแบบแผน โดยผู้บริหารมีบทบาทหลักในการจัดการงานภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ครอบคลุมทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และงานทั่วไป เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ไกรสร เจียมทอง (2561, หน้า 31) ระบุว่า การบริหารสถานศึกษาครอบคลุมการจัดการด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และงานทั่วไป ซึ่งเป็นกลยุทธ์สำคัญในการพัฒนาระบบการศึกษาสู่คุณภาพ โดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการที่เน้นการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานหลักสูตร ผ่านการจัดสรรทรัพยากรอย่างเหมาะสม การพัฒนาศักยภาพบุคลากร และการส่งเสริมความร่วมมือกับชุมชนและองค์กรที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษา คือกระบวนการดำเนินงานของผู้บริหารที่จะต้องอาศัยความร่วมมือจากคณะครูและบุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน ภายใต้กรอบการดำเนินงานทั้ง 4 ด้าน อันได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป

2.2.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา

1) ทฤษฎีระบบราชการ (Bureaucracy)

ทฤษฎีระบบราชการของ แมกซ์ เวเบอร์ (Max Weber) นักวิชาการชาวเยอรมัน มุ่งอธิบายการใช้อำนาจในการปกครองหรือบริหารงาน โดยเชื่อว่าความมีประสิทธิภาพในการบริหารขึ้นอยู่กับคนที่ผู้ใต้บังคับบัญชายินยอมปฏิบัติตามคำสั่งของผู้มีอำนาจ ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยระบบบริหารที่ชัดเจนและมีระเบียบแบบแผนรองรับ

เวเบอร์ แบ่งประเภทของอำนาจในการปกครองออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

- อำนาจตามจารีตประเพณี
- อำนาจตามบารมีส่วนบุคคล
- อำนาจตามกฎหมายและเหตุผล

ลักษณะสำคัญของระบบราชการ ได้แก่

- การจัดลำดับขั้นของสายบังคับบัญชา
- การดำเนินงานตามระเบียบและกฎหมาย
- การคัดเลือกบุคลากรตามความรู้ความสามารถ
- การแยกเรื่องส่วนตัวออกจากภารกิจขององค์กร
- การยึดหลักวิชาการและความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน
- การให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากร
- การบริหารอย่างมีเหตุผล ปราศจากอคติส่วนบุคคล

ระบบราชการในทัศนะของเวเบอร์จึงเปรียบเสมือน “กลไก” ในการบริหารที่มีความเป็นทางการชัดเจน และสามารถควบคุมได้ผ่านระเบียบและกฎหมาย เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและประสิทธิภาพสูงสุดในการบริหารงานภาครัฐหรือองค์กรขนาดใหญ่

ระบบราชการตามแนวคิดของ Max Weber ประกอบด้วยโครงสร้างพื้นฐาน 7 ประการ ดังนี้

1. **หลักลำดับชั้น (Hierarchy)**

องค์การถูกควบคุมผ่านลำดับชั้นอย่างชัดเจน เพื่อให้ระบบการสั่งการและการควบคุมเป็นระเบียบ แม้ในยุคปัจจุบันความล่าช้าและความซับซ้อนอาจเกิดขึ้นในองค์กรขนาดใหญ่ จึงมีแนวโน้มที่จะลดชั้นบังคับบัญชาและให้พนักงานระดับล่างมีบทบาทในการตัดสินใจมากขึ้น

2. **ความสำนึกแห่งความรับผิดชอบ (Responsibility)**

เจ้าหน้าที่ทุกคนต้องตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อการทำงานของตน และพร้อมให้ผู้บังคับบัญชาตรวจสอบได้เสมอ อำนาจ (Authority) ซึ่งได้มาจากตำแหน่งทางกฎหมาย (Legal Authority) ควรมีความสอดคล้องกับความรับผิดชอบที่มอบหมายไว้

3. **หลักความสมเหตุสมผล (Rationality)**

แนวปฏิบัติต่าง ๆ ต้องมีความถูกต้องและเหมาะสมเพื่อให้บรรลุผล

- **ประสิทธิผล (Effectiveness):** ความสำเร็จตามเป้าหมาย
- **ประสิทธิภาพ (Efficiency):** ใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด
- **ความประหยัด (Economic):** ลดต้นทุนให้เหลือน้อยที่สุดเมื่อผลที่ได้เท่ากัน

4. **หลักมุ่งสู่ผลสำเร็จ (Achievement Orientation)**

ทุกกิจกรรมต้องตั้งอยู่บนเป้าหมายขององค์การ ประสิทธิภาพต้องมาก่อน และต้องเลือกวิธีการ การตัดสินใจและแบ่งงานให้เหมาะสมกับภารกิจ สถานการณ์ และทรัพยากรที่มี

5. **หลักเฉพาะทางหรือความเชี่ยวชาญ (Specialization)**

งานขององค์การถูกแบ่งออกเป็นหน่วยงานหรือแผนกตามความเชี่ยวชาญ เพื่อให้ภารกิจแต่ละด้านได้รับการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น แผนกภารกิจตามกฎหมาย แผนกตามประเภทงาน หรือแผนกตามลูกค้า

6. **หลักระเบียบวินัย (Discipline)**

ต้องมีกฎระเบียบชัดเจน และบทลงโทษที่เหมาะสม เพื่อควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในองค์การ

7. **ความเป็นวิชาชีพ (Professionalization)**

พนักงานราชการต้องถือเป็นอาชีพเต็มเวลา มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย กฎระเบียบ และวิธีปฏิบัติอย่างถูกต้อง

ระบบราชการที่ประสบความสำเร็จในอดีตหลายร้อยปีมีจุดเด่นที่ความชัดเจนในการจัดองค์การ อำนาจตามสายบังคับบัญชา การแบ่งงานตามความชำนาญ และการยึดหลักเหตุผลในการบริหารงาน

2.3 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ

การบริหารสถานศึกษาเป็นกระบวนการจัดการใน 4 ด้าน ได้แก่ วิชาการ งบประมาณ บุคลากร และงานทั่วไป โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาระบบการศึกษาให้มีคุณภาพ โดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการที่เน้นการพัฒนาผู้เรียนตามมาตรฐานหลักสูตร ผ่านการจัดสรรทรัพยากรอย่างเหมาะสม การพัฒนาบุคลากร และการสร้างความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายในชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2.1 ความหมายการบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการถือเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษา ขณะทำงานด้านอื่นมีบทบาทในการสนับสนุนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้งานวิชาการดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้องกับทุกฝ่ายในโรงเรียน โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ คุณธรรม ดำรงชีวิตอย่างมีความสุข และเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม อีกทั้งยังเป็นกลไกในการยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตร ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อประโยชน์สูงสุดของนักเรียน

สุธิณี แซ่ชิน (2561) อธิบายว่า การบริหารงานวิชาการคือกระบวนการจัดการกิจกรรมภายในสถานศึกษา ที่มุ่งพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเสริมสร้างความรู้ ความสามารถ และคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับผู้เรียน

พิมพ์ร โพอามาตย์ (2560) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารจัดการกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา เป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษา เนื่องจากสถานศึกษาต้องพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพ ยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานทั้งหมด หากสถานศึกษาได้ดำเนินงานด้านการบริหารงานวิชาการมีคุณภาพจะส่งผลให้สถานศึกษานั้นมีมาตรฐานและคุณภาพในทางตรงกันข้ามหากสถานศึกษาใดมีความล้มเหลวในการบริหารงานวิชาการ สถานศึกษานั้นก็จะไม่มีคุณภาพและมาตรฐาน ดังนั้นงานด้านบริหารงานวิชาการจึงเป็นสิ่งสำคัญในการบริหารงานในสถานศึกษา

มุนา จารง (2560) ได้สรุปความหมายของการบริหารงานวิชาการว่า เป็นกระบวนการดำเนินงานของบุคลากรในสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการกำหนดนโยบายการวางแผน ปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามที่สถานศึกษาและหลักสูตรแกนกลางได้กำหนดไว้

เปรมปวีร์ รักความซื่อ (2560, หน้า 13) กล่าวว่า งานวิชาการถือเป็นหัวใจของการบริหารการศึกษา เนื่องจากคุณภาพการศึกษาขึ้นอยู่กับงานวิชาการโดยตรง ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมที่

ส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ครอบคลุมการพัฒนาหลักสูตร การจัดกระบวนการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล รวมถึงการนิเทศการศึกษา

ดวงเดือน แก้วฝ่าย (2558) ได้กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การดำเนินงานในขอบข่ายภารกิจทุกอย่างของผู้บริหารโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับกิจการปรับปรุงพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้ดี บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เพื่อเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม โดยผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทุกฝ่ายต้องร่วมมือกัน

ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2555, หน้า 2) ให้ความหมายการบริหารงานวิชาการว่าเป็นกระบวนการดำเนินกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ตั้งแต่การกำหนดนโยบายวางแผน ปรับปรุง และประเมินผล เพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตรและการศึกษาโดยรวม ตลอดจนเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน โดยงานบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาประกอบด้วย การควบคุมหลักสูตรและอุปกรณ์การสอน การจัดการครูและชั้นเรียน การฝึกอบรมครู การนิเทศการศึกษา การเผยแพร่ผลงานวิชาการ การวัดและประเมินผล รวมถึงการวิจัยและการประเมินมาตรฐานสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพของสถานศึกษา

กมล ภูประเสริฐ (2554, หน้า 6) ได้ให้ความหมายของงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียน ซึ่งเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอน ให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ หรืออาจหมายถึงการบริหารที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา อันเป็นเป้าหมายสูงสุดของภารกิจของโรงเรียน

รุ่ง แก้วแดง (2553, หน้า 51) กล่าวว่า งานวิชาการ หมายถึง งานด้านการเรียนการสอนทั้งหมด นับตั้งแต่เรื่องของหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ซึ่งในปัจจุบันอาจเรียกใหม่ว่าเป็นงานด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน

Sergiovanni and other (1998) ให้ความหมายการบริหารงานวิชาการว่าเป็นการกำหนดปรัชญาการศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย รวมถึงการจัดหลักสูตร การประเมินผลการเรียนการสอน การจัดทำโครงการ และการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในสถานศึกษา

Fry, Ketteridge และ Marshall (2009) นิยามการบริหารงานวิชาการว่าเป็นการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ภายในสถานศึกษาที่มุ่งพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิผลสูงสุด โดยครอบคลุมงานด้านหลักสูตร การวางแผนการเรียน และการบริหารจัดการสถานศึกษา

สรุป การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การพัฒนาคุณภาพการศึกษา การวัดและประเมินผล ให้บรรลุ

จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ อันเป็นภารกิจหลักและเป็นเป้าหมายสูงสุดของการบริหารสถานศึกษา

2.2.2 ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ

งานวิชาการ เป็นงานหลักของการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารและบุคลากรทุกระดับในสถานศึกษาจึงมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงหรือทางอ้อม ขึ้นอยู่กับลักษณะงานนั้น ๆ มาตรฐานและคุณภาพของโรงเรียนมักจะพิจารณาจากผลงานด้านวิชาการเป็นสำคัญ ซึ่งมีนักวิชาการกล่าวถึงความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ ไว้สอดคล้องกัน ดังนี้

ฐริตา เพื่อวิทยา (2561) ระบุว่า การบริหารงานวิชาการเป็นหน้าที่สำคัญอันดับแรกของโรงเรียน เนื่องจากเป็นหัวใจของการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารจึงต้องให้ความสนใจและเข้าใจในบทบาทนี้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ คุณธรรม และคุณสมบัติตามหลักสูตร นำไปใช้ในชีวิตและสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ัญญลักษณ์ ผาภูมิ (2559) สรุปว่า การบริหารงานวิชาการเป็นงานหลักที่สะท้อนมาตรฐานและคุณภาพการศึกษา เป็นตัวชี้วัดความเจริญก้าวหน้าของสถานศึกษา และเกี่ยวข้องโดยตรงกับผู้บริหารและบุคลากรทุกระดับในการพัฒนาคุณภาพและปริมาณผู้เรียน

วิมล เดชะ (2559) เน้นความสำคัญของงานวิชาการว่าเป็นภารกิจหลักที่ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญสูงสุด พร้อมสนับสนุน ส่งเสริม และติดตามการปฏิบัติงานของครูและบุคลากร เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปตามเป้าหมายของหลักสูตรและมีประสิทธิภาพสูงสุด

นพพงษ์ บุญจิตราตุล (2557, หน้า 18-19) ระบุว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องกำหนดปรัชญาและวัตถุประสงค์การศึกษาให้ชัดเจน เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของบุคลากร โดยผู้บริหารควรมีความรู้ในหลักสูตรอย่างลึกซึ้ง พร้อมทั้งแนะนำและสนับสนุนครูในการจัดการเรียนการสอน การประมวลผลการสอน การวางแผนตารางสอน การนิเทศ รวมถึงการจัดหาและใช้สื่อการสอนอย่างเหมาะสม ส่งเสริมกิจกรรมเสริมหลักสูตร และพัฒนาการประเมินผลเพื่อปรับปรุงคุณภาพการสอน

กมล ภูประเสริฐ (2554, หน้า 6) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษามุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามเป้าหมาย โดยครอบคลุมการจัดการหลักสูตรทั้งหลักสูตรมาตรฐานและท้องถิ่น การจัดการเรียนการสอน และการวัดประเมินผลที่สะท้อนความเป็นจริงมากกว่าการเน้นข้อสอบเพียงอย่างเดียว

ภาวิดา ธราศรีสุทธิ (2554, หน้า 3-4) เน้นย้ำความสำคัญของงานวิชาการในฐานะหัวใจของการบริหารที่มุ่งสร้างนักเรียนให้มีความรู้ คุณธรรม และคุณสมบัติตามที่ต้องการ โดยงานวิชาการเป็นตัวชี้วัดคุณภาพและความสำเร็จของสถานศึกษา ดังนั้นผู้บริหารจึงต้องใช้หลักการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2551) ให้ความเห็นว่า การบริหารงานวิชาการถือเป็นภารกิจสำคัญที่ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญสูงสุด โดยมีลักษณะสำคัญดังนี้:

1. เป็นหัวใจของการศึกษา

การบริหารงานวิชาการมีเป้าหมายและภารกิจที่ชัดเจน ช่วยให้การดำเนินงานด้านการศึกษามุ่งบรรลุอย่างมีประสิทธิภาพ

2. สะท้อนความสำเร็จของผู้บริหาร

ความเป็นเลิศทางวิชาการเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของผู้บริหาร โดยประโยชน์สูงสุดต้องเกิดแก่ผู้เรียน

3. มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียน

การบริหารจัดการด้านวิชาการมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้และสามารถพัฒนาตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

4. แสดงองค์ความรู้ในวิชาชีพ

งานวิชาการในแต่ละสาขาวิชาต้องมีลักษณะเฉพาะที่ชัดเจน บุคลากรควรได้รับมอบหมายงานที่สอดคล้องกับความรู้และศักยภาพ

5. ส่งเสริมการพัฒนาการศึกษา

งานวิชาการเป็นเครื่องมือในการสร้างองค์ความรู้ใหม่ ผ่านกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เช่น การวิจัยและการพัฒนา เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาโดยรวม

Edward W. Smith และคณะ (1991) เห็นว่า การบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพเป็นหัวใจสำคัญของโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ ผู้บริหารจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการเป็นผู้นำทางวิชาการ ทั้งด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนส่งเสริมให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเข้าใจหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและสามารถนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และท้องถิ่น

นอกจากนี้ ยังควรสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา พัฒนาแหล่งเรียนรู้ และจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างแท้จริง

สมิธและคณะยังได้จัดสรรสัดส่วนของเวลาและความสำคัญในการบริหารงานโรงเรียนไว้ 7 ด้าน ดังนี้:

1. การบริหารงานวิชาการ ร้อยละ 40
2. การบริหารงานบุคลากร ร้อยละ 20
3. การบริหารกิจการนักเรียน ร้อยละ 20
4. การบริหารการเงิน ร้อยละ 5
5. การบริหารอาคารสถานที่ ร้อยละ 5

6. การบริหารความสัมพันธ์ภายในและภายนอก ร้อยละ 5

7. การบริหารทั่วไป ร้อยละ 5

จากสัดส่วนดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าการบริหารงานวิชาการเป็นภารกิจหลักที่ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญมากที่สุดในการนำพาสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จ

สรุป ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ เป็นงานหลักและเป็นหัวใจที่สำคัญที่สุดที่บ่งชี้ถึงความสำเร็จของการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในสถานศึกษา จึงมีผลต่อคุณภาพของการจัดการศึกษาที่ทำให้เกิดประสิทธิผลต่อผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.2.3 วัตถุประสงค์การบริหารงานวิชาการ

ตามแนวคิดของ รุ่งच्छดาพร เวหะชาติ (2553) การบริหารงานวิชาการมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างรอบด้าน โดยมีวัตถุประสงค์หลักดังนี้:

1. ส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถดำเนินงานด้านวิชาการได้อย่างอิสระ มีความคล่องตัวและรวดเร็ว พร้อมทั้งตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน และท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม
2. มุ่งให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพ โดยสอดคล้องกับระบบการประกันคุณภาพทั้งภายในและภายนอก เพื่อส่งเสริมการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
3. พัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน รวมถึงองค์ประกอบที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และเชื่อมโยงกับบริบทของชุมชนและท้องถิ่น
4. ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับบุคคล ครอบครัว องค์กร และหน่วยงานต่าง ๆ ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งในระดับปัจเจกและระดับระบบอย่างยั่งยืน

2.2.4 ขั้นตอนการบริหารงานวิชาการ

กระบวนการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2533) กำหนดว่า การบริหารงานวิชาการเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษา โดยมีขอบเขตงานที่ครอบคลุมและเป็นระบบ แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนหลัก ได้แก่:

1. ขั้นเตรียมการ

เป็นกระบวนการวางแผนและเตรียมความพร้อมก่อนเริ่มดำเนินงานจริง ประกอบด้วย

- การจัดทำแผนวิชาการให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร
- การจัดโครงสร้างงานและวิธีการดำเนินงาน
- การจัดสรรครูผู้สอนให้เหมาะสมกับรายวิชา
- การจัดทำโครงการสอน ตารางเรียน และปฏิทินปฏิบัติงาน
- การจัดกิจกรรมปฐมนิเทศนักเรียน และการดำเนินการลงทะเบียนเรียน

2. ขั้นตอนดำเนินการ

เป็นขั้นตอนของการจัดการเรียนการสอน และกิจกรรมสนับสนุนทางวิชาการ เพื่อให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้ โดยเน้นที่

- การดำเนินการเรียนการสอนตามแผนการสอนและหลักสูตร
- การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร
- การให้บริการด้านสื่อการเรียนการสอน อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อสนับสนุนครูและนักเรียน

3. ขั้นส่งเสริมและติดตามผล

มุ่งเน้นการพัฒนา ปรับปรุง และประเมินผลด้านวิชาการอย่างต่อเนื่อง โดยมีแนวทางดังนี้

- สนับสนุนให้ครูปรับปรุงการเรียนการสอนตามมาตรฐานที่กำหนด
- ส่งเสริมการริเริ่มและนวัตกรรมทางวิชาการ
- พัฒนาบรรยากาศทางวิชาการในสถานศึกษา
- จัดตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาและคณะทำงานทางวิชาการเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในหน่วยงาน
- เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมวิชาการ
- ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรเข้าร่วมการประชุม สัมมนา ฝึกอบรม และศึกษาต่อเพื่อพัฒนาความรู้ทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

2.2.5 หลักการบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษา หรือโรงเรียน โรงเรียนจะดีหรือไม่ดีขึ้นอยู่กับการบริหารงานวิชาการทั้งสิ้น ดังนั้นในการบริหารงานวิชาการ ผู้บริหารจำเป็นจะต้องมีหลักการในการบริหารงานด้านนี้อย่างมีประสิทธิภาพ งานวิชาการมีขอบข่ายกว้างขวางมากในการบริหารงานวิชาการแต่ละอย่างจึงมีเทคนิคและหลักการที่แตกต่างกันไปในรายละเอียดของงาน แต่หลักการสำคัญที่ควรนำไปปฏิบัติในการบริหารงานวิชาการ

หลักการบริหารงานวิชาการ

กิตติมา ปรีดีดิลก (2551: 48-49) ได้นำเสนอหลักการสำคัญในการบริหารงานวิชาการไว้ 10 ประการ ดังนี้:

1. วางแผนงานวิชาการให้สอดคล้องกับนโยบายหรือเป้าหมายหลักของสถานศึกษา
2. ส่งเสริมการทำงานแบบมีส่วนร่วมระหว่างผู้เกี่ยวข้อง
3. กระจายอำนาจและความรับผิดชอบให้ผู้ปฏิบัติสามารถตัดสินใจได้ตามบทบาท
4. สนับสนุนการพัฒนาทางวิชาการของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง

5. ส่งเสริมการคิดริเริ่มและพัฒนานวัตกรรมในงานวิชาการ
6. ใช้เทคนิคการจูงใจและส่งเสริมมากกว่าการสั่งสอนโดยตรง
7. ให้ความสำคัญกับการสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงาน
8. จัดตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาทางวิชาการเพื่อให้คำแนะนำและกำกับทิศทาง
9. ทำให้ครูมีความเข้าใจในวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแต่ละวิชาที่รับผิดชอบ
10. มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ

ตามแนวคิดของรุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2553: 32) การบริหารงานวิชาการควรยึดหลักการที่สำคัญ ดังนี้:

1. หลักประสิทธิภาพ หมายถึง การเพิ่มผลผลิตโดยไม่ต้องเพิ่มทรัพยากรลงทุน เช่น การที่ผู้เรียนสามารถสำเร็จการศึกษาได้ตามกรอบระยะเวลาที่กำหนดในหลักสูตร โดยไม่ออกกลางคันหรือเรียนล่าช้า
2. หลักประสิทธิผล คือ การดำเนินงานที่บรรลุเป้าหมายทางการศึกษา ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ และคุณภาพตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

นอกจากนี้ การบริหารวิชาการในสถานศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐ ควรบูรณาการ หลักธรรมาภิบาล เพื่อเสริมสร้างความโปร่งใสและประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา โดยเน้นประเด็นสำคัญ ได้แก่:

- หลักความคุ้มค่า: การบริหารที่ส่งผลให้ผู้เรียนเรียนจบตามแผนหลักสูตรอย่างมีคุณภาพ โดยไม่สูญเสียทรัพยากรเกินจำเป็น
- หลักนิติธรรม: การดำเนินงานต้องอยู่ภายใต้กฎหมาย กฎระเบียบ และเป็นธรรมกับทุกฝ่าย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2553: 162-174) ระบุว่า การจัดการศึกษาของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและตอบสนองความคาดหวังได้นั้น จำเป็นต้องเริ่มจากการวิเคราะห์ภารกิจหลักขององค์กร กำหนดขอบเขตงานที่ครอบคลุมทุกด้านของภารกิจ และดำเนินการตามกระบวนการที่ชัดเจนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางการศึกษาโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครมีโครงสร้างการบริหารที่คล้ายคลึงกับโรงเรียนอื่นในสังกัดสำนักงานการศึกษาแห่งชาติ โดยแบ่งงานหลักออกเป็น 6 ด้านสำคัญ ได้แก่:

- 1.การบริหารงานบุคลากร
- 2.การบริหารการเงินและพัสดุ
- 3.การจัดการอาคารสถานที่
- 4.การบริหารวิชาการและงานธุรการ
- 5.การดูแลกิจการนักเรียน
- 6.การส่งเสริมความสัมพันธ์กับชุมชน

การแบ่งงานในลักษณะนี้ช่วยให้การบริหารจัดการสามารถดำเนินการได้อย่างรอบด้าน ครอบคลุมภารกิจทั้งหมดของสถานศึกษา

โดยสรุป หลักการบริหารงานวิชาการนั้น ผู้บริหารจำเป็นต้องมีการจัดทำแผนงานวิชาการ ที่สอดคล้องกับนโยบายหลัก มุ่งร่วมกันทำงานเป็นทีม มีการกระจายอำนาจและความรับผิดชอบไปยังผู้ปฏิบัติ ส่งเสริมผู้ร่วมงานให้ปรับปรุงพัฒนาตนเอง ตลอดจนสร้างขวัญกำลังใจในการทำงาน การ มีการติดตามประเมินผล เพื่อให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการ

2.2.6 กระบวนการบริหารงานวิชาการ

ในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้มีคุณสมบัติที่พึงประสงค์กับความต้องการของผู้เรียน สังคม ตลอดจนแรงงานโดยมุ่งเน้นความเป็นเลิศทางการศึกษาควบคู่ไปกับการปลูกฝังคุณธรรม ให้เกิดกับตัวผู้เรียนนั้น สิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้โดยต้องอาศัยครูและผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพ ผู้บริหาร ต้องมีการวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบโดยจัดทำแผนยุทธศาสตร์ เพื่อจัดการเรียนการสอนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน เพื่อให้ผลประโยชน์ไปสู่ตัวผู้เรียน ให้มากที่สุด

สำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2553: 19) ได้เสนอแนวทางการบริหารงาน วิชาการของผู้บริหารโรงเรียน โดยแบ่งเป็น 4 ขั้นตอนหลัก ดังนี้

1. การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ
เริ่มจากการวิเคราะห์ข้อมูล เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สถิติการมาเรียน การเข้าชั้น การ สอบซ่อม รวมถึงศึกษาจากกฎหมายการศึกษา แผนการศึกษาแห่งชาติ และหลักสูตรที่ เกี่ยวข้อง เพื่อระบุปัญหาและความต้องการอย่างชัดเจน โดยอาจใช้การวิจัย การประเมิน หรือการจัดสัมมนาเพื่อค้นหาประเด็นสำคัญ
2. การวางแผน
วางแผนจัดทำโครงการวิชาการ จัดตารางสอน วางปฏิทินปฏิบัติงาน แผนการสอน และการ จัดบุคลากรให้เหมาะสมกับภารกิจทางการเรียนการสอน
3. การดำเนินงาน
ผู้บริหารต้องควบคุม กำกับ ติดตาม และนิเทศการสอนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การจัดการเรียน การสอนเป็นไปตามแผนและบรรลุวัตถุประสงค์
4. การประเมินผล
ประเมินผลการดำเนินงาน เช่น ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ความก้าวหน้าของโครงการวิชาการ และการปฏิบัติงานของครู เพื่อใช้ปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการบริหารวิชาการให้มี ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

โดยสรุป การบริหารงานวิชาการควรครอบคลุมทั้งการวิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติ และประเมินผล พร้อมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และสร้างแรงจูงใจให้กับบุคลากรในโรงเรียน

2.2.7 ทฤษฎีการบริหารวิชาการ

Henri Fayol (1964, อ้างถึงใน ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์, 2547: 25) ได้พัฒนาทฤษฎีการบริหารที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการบริหารงานวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเน้นการจัดการอย่างเป็นระบบและมีหลักการสากล ฟาโยล นักบริหารชาวฝรั่งเศส ผู้มีประสบการณ์จากการฟื้นฟูกิจการโรงงานแร่และโลหะที่ประสบปัญหา สามารถเพิ่มผลกำไรได้อย่างชัดเจน แนวคิดของเขากำหนดกรอบหลักการบริหารสำคัญสำหรับผู้บริหารที่ต้องรับผิดชอบองค์กร ประกอบด้วย

1. การวางแผน (Planning)
2. การจัดองค์การ (Organizing)
3. การบังคับบัญชา (Commanding)
4. การประสานงาน (Coordinating)
5. การควบคุม (Controlling)

นอกจากนี้ ฟาโยล ยังได้เสนอหลักการสำหรับผู้บริหารที่ควรนำไปใช้ในการบริหารงานอีก 4 ประการ ดังนี้

1. ผู้บริหารจะต้องรับผิดชอบต่อผลงานที่อยู่ในขอบข่ายความรับผิดชอบของตน แม้ว่าภาระหน้าที่นั้นจะได้มอบหมายให้แก่ผู้บังคับบัญชาปฏิบัติจัดทำก็ตาม ข้อพึงระลึกในการมอบหมายงาน คือ อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบจะต้องได้สัดส่วนกัน

2. เอกภาพในการบริหารงานเป็นสิ่งจำเป็นที่นักบริหารจะต้องสนใจ และจัดให้มีขึ้นในหน่วยงานของตน หน่วยงานใดที่ขาดเอกภาพในการบังคับบัญชา จะเกิดความยุ่งยากสับสนในการปฏิบัติงาน

3. การบริหารงานขององค์การจะต้องจัดให้สอดคล้องสัมพันธ์กัน เพื่อบรรลุเป้าหมายหลักขององค์การ แม้ว่าองค์การนั้นจะมีหลายหน่วยงานก็ตาม แต่วัตถุประสงค์หลักขั้นพื้นฐานขององค์การย่อมตรงกัน และนักบริหารต้องจัดให้หน่วยงานทุกหน่วยที่อยู่ในความรับผิดชอบ ปฏิบัติสนองวัตถุประสงค์หลักขององค์การเสมอ

4. นักบริหารจะต้องแสวงหาวิธีการที่จะอำนวยความสะดวกและประหยัดต่อการบริหาร ข้อเสนอที่น่าสนใจอันเกิดจากแนวคิดของ ฟาโยล คือหลักเกี่ยวกับการบริหาร 14 ประการ ที่ผู้บริหารควรเอาใจใส่ ได้แก่

1. การแบ่งแยกการทำงาน (Division of work)
2. อำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติงาน (Authority)
3. วินัยจรรยา (Discipline)
4. เอกภาพในการควบคุม (Unity of command)
5. เอกภาพในการอำนวยการ (Unity of direction)

6. ประโยชน์ส่วนตนต้องรองจากประโยชน์ขององค์การ (Sumerian of individual to general interest)

7. ผลประโยชน์ตอบแทน (Remuneration)

8. การรวมอำนาจมาไว้ในส่วนกลาง (Centralization)

9. สายการบังคับบัญชา (Chain of command)

10. คำสั่งและระเบียบข้อบังคับ (Order and regulation)

11. ความเสมอภาค (Equity)

12. ความมั่นคงในการทำงาน (Stability of personnel)

13. ความดำริริเริ่มในการงาน (Initiative)

14. ความยึดมั่นและร่วมแรงร่วมใจ (Esprit de corps)

ด๊อบบลิว. อี. เดมมิง (W.E. Deming) (1986) ผู้เชี่ยวชาญด้านการควบคุมคุณภาพชาวอเมริกัน ได้พัฒนาวงจรเดมมิง (Deming Cycle) หรือวงจรคุณภาพ PDCA ซึ่งเป็นหลักการบริหารพื้นฐานที่ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนสำคัญ ดังนี้

1. วางแผน (Plan) คือ การกำหนดแนวทางและวิธีใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้
2. ปฏิบัติ (Do) คือ การดำเนินงานตามแผน พร้อมประสานงานกับฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
3. ตรวจสอบ (Check) คือ การติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานโดยเปรียบเทียบกับเป้าหมาย พร้อมรวบรวมข้อคิดเห็นและสรุปผลเพื่อหาแนวทางปรับปรุง
4. ปรับปรุง (Action) คือ การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาและข้อบกพร่อง นำไปสู่การแก้ไขและป้องกันไม่ให้เกิดซ้ำ พร้อมกำหนดมาตรฐานการทำงานใหม่

ศ.ดร. ฮิโดชิ คูเม ได้ชี้ว่า จุดประสงค์แท้จริงของ PDCA คือการสร้างกระบวนการปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ เปรียบเสมือนวงสปริงที่ไต่ระดับสูงขึ้นเรื่อย ๆ ไม่สิ้นสุด

วัตคินส์ และมาร์ซิค (Watkins & Marsick, 1993) ได้นำเสนอแนวปฏิบัติ 7 ประการสำหรับผู้บริหารในการส่งเสริมโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ได้แก่

1. สร้างโอกาสเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เน้นการเรียนรู้แบบต่อเนื่องที่ครูและผู้บริหารนำความรู้ใหม่ เช่น เทคโนโลยีและการทดลอง มาใช้พัฒนางานอย่างมีประสิทธิภาพ
2. ส่งเสริมการตั้งคำถามและสนทนา สร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เปิดกว้าง ให้บุคลากรถาม แสดงความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนความเห็นอย่างเสรีในทุกระดับ
3. ส่งเสริมความร่วมมือและเรียนรู้เป็นทีม พัฒนาทักษะการทำงานร่วมกัน สร้างบรรยากาศความร่วมมือในกลุ่ม เพื่อเพิ่มประสิทธิผลการเรียนรู้ในองค์กร

4. สร้างระบบจับและแลกเปลี่ยนความรู้ ใช้เทคโนโลยีในการรวบรวมและแบ่งปันบทเรียนและแนวคิดใหม่ เพื่อให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการสร้างและใช้ความรู้ร่วมกัน
5. เสริมพลังบุคคลสู่วิสัยทัศน์ร่วม ส่งเสริมการปรับเปลี่ยนวิธีคิดและวัฒนธรรมเก่า พร้อมเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียมีส่วนร่วมในการพัฒนาและเสนอแนวคิดใหม่
6. เชื่อมโยงองค์กรกับสภาพแวดล้อม โรงเรียนต้องติดตามมาตรฐานและแนวโน้มทั้งระดับท้องถิ่นและสากล โดยใช้เทคโนโลยี เช่น อินเทอร์เน็ต ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลและสร้างเครือข่ายร่วมกับสถาบันอื่น
7. ให้ภาวะผู้นำเชิงยุทธศาสตร์เพื่อการเรียนรู้ ผู้นำต้องเป็นตัวอย่างของการเรียนรู้ มีวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ในการใช้การเรียนรู้ขับเคลื่อนองค์กร ผ่านการสื่อสารและจัดเตรียมข้อมูลสนับสนุนอย่างสม่ำเสมอ

ฮอลล์ (Hall, 1972) ได้นำเสนอแนวคิดการบริหารราชการโดยอิงทฤษฎีแมกซ์ เวเบอร์ โดยชี้ข้อดีของระบบราชการ ได้แก่ การแบ่งงานตามความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน การตัดสินใจที่เป็นกลาง มีระเบียบชัดเจน องค์กรมีเอกภาพและวินัย พร้อมระบบแรงจูงใจ เช่น ความมั่นคงในอาชีพ ขณะที่ข้อเสีย คือ โครงสร้างสายบังคับบัญชาที่ยาวและซับซ้อน ส่งผลให้การสื่อสารล่าช้า กฎระเบียบมากเกินไป ทำให้ องค์กรขาดความยืดหยุ่น และแรงจูงใจในการทำงาน ฮอลล์เสนอว่าการบริหารที่เหมาะสมควรผสมผสานความเข้มงวดของระบบราชการกับความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ โดยแบ่งออกเป็น 4 รูปแบบตามระดับกฎระเบียบและสมรรถนะวิชาชีพ ได้แก่

1. รูปแบบอำนาจนิยม เน้นกฎระเบียบสูงและสมรรถนะวิชาชีพต่ำ ใช้อำนาจตามกฎหมายและสายบังคับบัญชาเป็นหลัก อำนาจรวมศูนย์
2. รูปแบบวิชาชีพ-วิชาการ กฎระเบียบต่ำแต่สมรรถนะวิชาชีพสูง มอบอำนาจให้มืออาชีพ (เช่น ครู) ตัดสินใจโดยใช้กฎระเบียบเป็นแนวทาง
3. รูปแบบเวเบอร์เรียน กฎระเบียบสูงและสมรรถนะวิชาชีพสูง เป็นระบบราชการในอุดมคติของแมกซ์ เวเบอร์
4. รูปแบบสับสน กฎระเบียบและสมรรถนะวิชาชีพต่ำ ส่งผลให้องค์กรเกิดความขัดแย้งและวุ่นวาย

ฮอลล์แนะนำให้สถานศึกษานำรูปแบบวิชาชีพ-วิชาการเป็นแนวทางหลักในการบริหาร ทั้งนี้ การแบ่งรูปแบบของฮอลล์เป็นกรอบกว้างที่ในภาคปฏิบัติอาจมีรายละเอียดและความซับซ้อนมากกว่านี้

แนวคิดการบริหารตาม Mintzberg (1983)

Mintzberg ตั้งใจหลักเกี่ยวกับการบริหารที่เน้นการแบ่งงานและประสานงานในองค์กร โดยวิธีประสานงานนี้เป็นตัวบ่งชี้รูปแบบการบริหาร 5 ประเภท ซึ่งลึกซึ้งกว่าข้อเสนอของ Hall ในบริบทสถาบันการศึกษา องค์กรประกอบหลักประกอบด้วย 5 ส่วน ได้แก่ ผู้บริหารสูงสุด ผู้บริหารระดับกลาง (เช่น หัวหน้าคณะ หรือคณบดี) ส่วนปฏิบัติการ (ครู-อาจารย์) ส่วนเทคนิควิชาชีพ (ฝ่ายหลักสูตร แผน และ วัสดุ) และส่วนสนับสนุน (การเงิน วางแผน บุคลากร) โดยแต่ละส่วนมีบทบาทประสานงาน เพื่อให้การบริหารมีประสิทธิภาพ

จากองค์ประกอบนี้ Mintzberg แบ่งรูปแบบการบริหารสถาบันการศึกษาเป็น 5 ประเภทตามสัดส่วนอำนาจของแต่ละส่วน ได้แก่

1. **โครงสร้างแบบธรรมดา (Simple Structure):** อำนาจรวมศูนย์ที่ผู้บริหารสูงสุด ใช้การกำกับโดยตรง เหมาะกับโรงเรียนขนาดเล็ก
2. **เครื่องจักรข้าราชการ (Machine Bureaucracy):** เน้นการควบคุมด้วยมาตรฐานงานและกฎระเบียบ เหมือนระบบราชการดั้งเดิม เช่น การกำหนดหลักสูตร ตารางสอน และระบบประเมินผล
3. **ข้าราชการมืออาชีพ (Professional Bureaucracy):** ครูและคณาจารย์มีบทบาทหลัก ใช้มาตรฐานทักษะ (Standardization of Skill) เป็นตัวประสานงาน Mintzberg เน้นการพัฒนาครูและระบบจ้างงานเพื่อปฏิรูปการศึกษา โดยส่งเสริมยุทธศาสตร์พัฒนาบุคลากร
4. **การแบ่งหน่วยงาน (Divisionalized Form):** เน้นหัวหน้าคณะวิชาเป็นศูนย์กลาง ใช้มาตรฐานผลผลิต (Standardization of Output) เช่น กำหนดสมรรถนะนักเรียนและเป้าหมายการผลิต
5. **ความพอเพียงตามสถานการณ์ (Adhocracy):** ใช้การปรับตัวและประสานงานแบบร่วมมือ (Mutual Adjustment) มักเกิดในองค์กรใหม่หรือช่วงวิกฤต โดยฝ่ายสนับสนุนเป็นผู้ตัดสินใจ

Mintzberg และ Hall เห็นพ้องกันว่ารูปแบบที่ 3 (มืออาชีพ) ควรเป็นหลักสำหรับการบริหารสถานศึกษา โดยในทางปฏิบัติต้องพิจารณาผสมผสานรูปแบบต่าง ๆ ตามความเหมาะสม

ระบบบุคคลในองค์กร

นอกจากโครงสร้างแล้ว การบริหารบุคลากรถือเป็นระบบสำคัญ โดยทฤษฎีมนุษยสัมพันธ์เน้นความสำคัญของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การเกิดกลุ่มไม่เป็นทางการ และแรงจูงใจ ซึ่งผู้บริหารต้องจัดระบบจูงใจและพัฒนาบุคลากรให้เกิดประสิทธิภาพ ผ่านระบบพัฒนาองค์กร (Organization Development) ระบบบุคคลดีหรือไม่ขึ้นขึ้นกับการเมืองในองค์กรและวัฒนธรรมองค์กรด้วย

การเมืองในองค์กร

การเมืองในองค์กรเป็นสิ่งเลี่ยงไม่ได้ เนื่องจากมนุษย์มีทั้งการแข่งขันและความร่วมมือ การแข่งขันอาจ

นำไปสู่การชิงตำแหน่งและอำนาจ ทำให้ความสัมพันธ์ซับซ้อน ผู้บริหารต้องลดความรุนแรงโดยใช้ความยุติธรรมและความเป็นกลาง โดยเฉพาะช่วงเปลี่ยนผู้นำที่ความขัดแย้งอาจทวีความรุนแรงขึ้น ขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมองค์กรเป็นสำคัญ

วัฒนธรรมองค์กร

องค์กรที่มีอายุยาวนานมักพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรที่ประกอบด้วยปทัสถาน (norms), ค่านิยม (values) และข้อสมมติฐานร่วม (assumptions) ซึ่งเป็นกรอบแนวคิดและการปฏิบัติที่สมาชิกยอมรับ เช่น ระบบอาวุโส การยอมรับพฤติกรรม หรือทัศนคติร่วมกัน วัฒนธรรมเหล่านี้ส่งผลต่อการทำงานและความสัมพันธ์ภายในองค์กร

สรุป

ทฤษฎีการบริหารคือกรอบความคิดที่อธิบายและชี้แนะแนวทางการบริหารองค์การการศึกษาอย่างเป็นระบบ ทฤษฎีที่ผ่านการพิสูจน์ซ้ำจะกลายเป็นกฎเกณฑ์ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาการบริหารและการวิจัยต่อไป

ขอบข่ายของงานวิชาการ

งานวิชาการเป็นหน้าที่ที่มีขอบเขตกว้างและมีความสำคัญต่อการบริหารจัดการศึกษาทุกระดับ ภารกิจของสถานศึกษาทุกด้านจึงมุ่งเน้นไปที่การสนับสนุนความสำเร็จของงานวิชาการ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษาจำเป็นต้องให้ความสำคัญและมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง ซึ่งนักการศึกษาได้กำหนดขอบข่ายการบริหารงานวิชาการไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2553) ได้กำหนดขอบข่าย การบริหารงานวิชาการ ตามกระบวนการปฏิรูปการเรียนรู้ครอบคลุมใน 4 ด้าน คือ

1. หลักสูตร
2. กระบวนการจัดการเรียนการสอน
3. การวัด/ประเมินผลและการรับเข้าศึกษาต่อ
4. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ (ICT) พบว่า มีการ ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานปฏิรูปด้านการเรียนรู้ในแต่ละด้านเป็นอย่างมาก

ขอบข่ายภารกิจและแนวปฏิบัติงานด้านวิชาการ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559) กำหนดภารกิจหลักด้านวิชาการ ดังนี้

1. พัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น
2. วางแผนงานด้านวิชาการ
3. จัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา
4. พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

5. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้
6. วัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน
7. วิจัยเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา
8. ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้
9. นิเทศการศึกษา
10. แผนแนวการศึกษา
11. พัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา
12. ส่งเสริมความเข้มแข็งทางวิชาการแก่ชุมชน
13. ประสานความร่วมมือด้านวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น
14. สนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ และสถาบันการศึกษาอื่น
15. จัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติงานวิชาการในสถานศึกษา
16. คัดเลือกหนังสือและแบบเรียนสำหรับสถานศึกษา
17. พัฒนาและใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ

ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการตาม จันทรานี สงวนนาม (2553)

การบริหารงานวิชาการควรรวมกิจกรรมหลักดังนี้

1. การบริหารหลักสูตร ได้แก่ การศึกษาสาระการเรียนรู้และการจัดระบบหลักสูตร การพัฒนากระบวนการเรียนการสอน การจัดเตรียมสื่อการเรียนรู้ และการวัดประเมินผลการเรียน
2. การวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน
3. การใช้สื่อ นวัตกรรม และการสอนเสริม-สอนซ่อม
4. การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้
5. การนิเทศภายในสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมคุณภาพการสอน
6. การประกันคุณภาพการศึกษาภายในองค์กร

ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2559) กำหนดขอบข่ายการบริหารงานวิชาการไว้ ดังนี้

การวางแผนและพัฒนาหลักสูตร

ครอบคลุมการวางแผนพัฒนาหลักสูตรและการจัดการล่วงหน้าของการเรียนการสอน

ประกอบด้วย

- 1.1 การประชุมเกี่ยวกับหลักสูตรและแผนปฏิบัติงานวิชาการ
- 1.2 การจัดทำโครงการสอนตามรายวิชาในหลักสูตร
- 1.3 การบันทึกการสอน ระบุเนื้อหาที่จะสอนในแต่ละคาบเรียน

การจัดการเรียนการสอน

เพื่อให้การสอนในสถานศึกษาดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย

2.1 การจัดตารางสอน กำหนดวิชา เวลา ครูผู้สอน สถานที่ และนักเรียน

2.2 การจัดชั้นเรียนและสิ่งอำนวยความสะดวกในห้องเรียน โดยประสานกับฝ่ายอาคารสถานที่

2.3 การจัดครูเข้าสอนโดยพิจารณาความพร้อมของบุคลากรและสถานศึกษา

2.4 การปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนให้ทันสมัยและสอดคล้องกับความต้องการของสังคมและเทคโนโลยี

การบริหารจัดการเรียนการสอน

เน้นการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกและส่งเสริมหลักสูตรให้มีคุณภาพ ได้แก่

3.1 การจัดหาและพัฒนาสื่อการสอนที่สนับสนุนการเรียนรู้

3.2 การจัดตั้งและพัฒนาห้องสมุดเพื่อเป็นแหล่งความรู้สำหรับนักเรียน

3.3 การนิเทศการสอนเพื่อสนับสนุนและแก้ไขปัญหาการสอนของครู

การวัดและประเมินผล

เป็นกระบวนการตรวจสอบและวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

จากแนวคิดของนักการศึกษาหลายท่าน พบว่าขอบข่ายการบริหารงานวิชาการมีความกว้างและคล้ายคลึงกัน โดยครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญเหล่านี้ ซึ่งสรุปไว้ในตารางที่ 1

กาญจน์ เรืองมนตรี และธรินทร์ นามวรรณ (2557) ได้กำหนดขอบข่ายงาน วิชาการโรงเรียนไว้ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน
4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
6. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
7. การนิเทศการศึกษา
8. การแนะแนวการศึกษา
9. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
10. การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน
11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น
12. การส่งเสริม และสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร

ตารางที่ 2.1 การสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องขอบช่วยการบริหารงานวิชาการ

ขอบช่วยการบริหารงานวิชาการ	นักวิชาการ					ความถี่	ร้อยละ
	1.สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	2.จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2559)	3.จันทราณี สงวนนาม (2553)	4.ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2559)	5.กาญจน์ เรืองมนตรี และธรรณ นามวรรณ		
1.การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	✓	✓	✓	✓	✓	5	100
2.การวางแผนงานวิชาการ	✓	-	-	-	-	1	20
3.การจัดการเรียนการสอน	✓	-	-	-	✓	2	40
4.การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น	✓	-	-	-	✓	2	40
5.การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	✓	✓	-	✓	✓	2	80
6.การวัดผลและประเมินผล	✓	✓	-	-	✓	3	60
7.การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	✓	-	-	✓	✓	3	60
8.การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้	✓	-	-	-	✓	2	40
9.การนิเทศการศึกษา	✓	-	-	-	✓	2	40
10.การแนะแนว	✓	-	-	✓	-	2	40
11.การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	✓	-	-	✓	✓	3	60
12.การส่งเสริมชุมชนให้เข้มแข็ง	✓	-	-	-	✓	2	40

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

นักวิชาการ ขอข่ายการบริหารงานวิชาการ	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน					ความถี่	ร้อยละ
	1.สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	2.รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2559)	3.จันทราณี สงวนนาม (2553)	4.ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2559)	5.กาญจน์ เรืองมนตรี และธรินธร นามวรรณ		
13.การประสานความร่วมมือองค์กรอื่น	✓	-	-	-	✓	2	40
14.ส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์	✓	-	-	-	-	1	20
15.การคัดเลือกหนังสือ	✓	-	-	-	-	1	20
16.การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการ	✓	-	-	-	-	1	20
17.การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา	✓	✓	✓	-	✓	4	80

จากตารางที่ 2.1 ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ขอข่ายงานการบริหารงานวิชาการโดยใช้แนวคิดของนักวิชาการและนักการศึกษาได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน(2559) รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2559) จันทราณี สงวนนาม (2553) ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2559) กาญจน์ เรืองมนตรี และธรินธร นามวรรณ (2557) โดยเลือกด้านที่มีความถี่ตั้งแต่ 3 ขึ้นไป ขอข่ายงานการบริหารงานวิชาการที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ทั้งหมด 6 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) ด้านการวัดและประเมินผล 4) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา 6) ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับหลักปัญญา 3

2.4.1 นิยามความหมายของปัญญา

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) (2544) ให้ความหมายคำว่า “ปัญญา” ว่า คือ ความรู้แจ้ง ครอบคลุมและลึกซึ้งในสิ่งต่าง ๆ ทั้งความเข้าใจอย่างถ่องแท้ ความรอบคอบ และการคิดวิเคราะห์ คำว่า “ปัญญา” หมายถึงความรู้ทั่วถึงและการตระหนักรู้ในความจริงของสรรพสิ่ง ปัญญาสิกขาคือการสร้างความรู้แจ้งในธรรมะที่ควรเห็นและรู้ ปัญญาแบ่งตามแหล่งกำเนิดได้ 3 ประเภท คือ (1) สุตมยปัญญา ปัญญาที่เกิดจากการฟัง (2) จินตมยปัญญา ปัญญาที่เกิดจากการคิดพิจารณา และ (3) ภาวนามยปัญญา ปัญญาที่เกิดจากการอบรมจิตใจ (พระไตรปิฎก เล่ม 11, พระสุตตันตปิฎก เล่ม 3) สรุปได้ว่า ปัญญาหมายถึงความรู้และความเข้าใจอย่างรอบด้าน ทั้งต่อตนเอง วิชาการ สิ่งแวดล้อม และสังคม รวมถึงโลกโดยรวม โดยมี 3 กระบวนการหลักในการเกิดปัญญาคือ การฟัง การคิด และการอบรมจิตใจ

พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตฺโต) แบ่งปัญญาเป็น 3 ชนิด คือ 1. จินตมยปัญญา หรือเรา มักจะเรียกกยาว ๆ ว่า จินตมยปัญญา แปลว่า ปัญญาเกิดจากการคิด 2. สุตมยปัญญา ปัญญาเกิดจากการฟัง หรือ การสดับเล่าเรียน 3. ภาวนามยปัญญา ปัญญาเกิดจากการปฏิบัติ หรือ ลงมือทำก็คือ แหล่งเกิดปัญญาก็มีการคิด การสดับฟัง และการลงมือปฏิบัติ นี่ปัญญาที่เกิดจากการคิดนั้น ท่านเรียงไว้ตอนที่ 1 แต่ที่เราเอามาใช้ในเมืองไทย เรามักจะเรียงสุตมยปัญญาก่อน เพราะเราไปคิดในแง่ว่า น่าจะเริ่มต้นด้วยการสดับฟังคนอื่น สดับฟังแล้วก็มาคิด คิดแล้วก็ลงมือทำ

1. สุตมยปัญญา คือปัญญาเกิดจากการฟัง อันได้แก่ ฟังการอบรม ฟังการบรรยาย ฟังการอภิปราย ฟังการเสวนา ฟังการระดมสมอง การอ่านตำราหรือเอกสารต่าง ๆ การได้ดูได้ฟังจากสื่อต่างๆ เป็นต้น

2. จิตตมยปัญญา คือปัญญาเกิดจากความคิด เป็นความคิดที่เป็นระบบถูกต้อง ความคิดที่ละเอียดลึกซึ้ง ความคิดแบบแยกแยะ ความคิดรอบด้านที่เรียกว่า ความคิดแบบโยนิโสมนสิการ ซึ่งเป็นบ่อเกิดแห่งความรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่มากมาย

3. ภาวนามยปัญญา คือปัญญาเกิดจากการอบรมตนเองโดยเน้นกระบวนการศึกษาจิตและกายอย่างชัดเจน เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างกายกับจิต เมื่อทราบว่าเป็นนาย กายเป็นบ่าว ก็ให้การฝึกจิตควบคุมจิต จนกระทั่งมีความสงบ สามารถนำไปตรัสรู้เรื่องราวต่าง ๆ ได้อย่างแตกฉาน เป็นระบบ สงบ ไม่วุ่นวาย ทำงานได้ผล มีประสิทธิภาพ มีความสุข

พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตฺโต) แบ่งปัญญาเป็น 3 ชนิด คือ 1. จินตมยปัญญา หรือเรามักจะเรียกกยาว ๆ ว่า จินตมยปัญญา แปลว่า ปัญญาเกิดจากการคิด 2. สุตมยปัญญา ปัญญาเกิดจากการฟัง หรือ การสดับเล่าเรียน 3. ภาวนามยปัญญา ปัญญาเกิดจากการปฏิบัติ หรือ ลงมือทำก็รวมก็คือแหล่งเกิดปัญญาก็มี การคิด การสดับฟังและการลงมือปฏิบัติ นี่ปัญญาที่เกิดจากการคิดนั้น

ท่านเรียงไว้อันที่ 1 แต่ที่เราเอามาใช้ในเมืองไทย เรามักจะเรียงสุตมยปัญญาก่อน เพราะเราไปคิดในแง่ว่าน่าจะเริ่มต้นด้วยการสดับฟังคนอื่นสดับฟังแล้วก็มาคิด คิดแล้วก็ลงมือทำ

ชลลดา ทองทวี และคณะ (2551, หน้า 27) ให้นิยามจิตตปัญญาว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้ด้วยใจผ่านการใคร่ครวญและพัฒนาภายในอย่างลึกซึ้ง เพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ในคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ อย่างปราศจากอคติ พร้อมส่งเสริมความรัก ความเมตตา ความอ่อนน้อมต่อธรรมชาติ และจิตสำนึกต่อส่วนรวม รวมถึงการประยุกต์ใช้ความรู้จากศาสตร์ต่าง ๆ ในชีวิตอย่างสมบูรณ์

ประเวศ วะสี (2551, หน้า 13-14) อธิบายว่า จิตตปัญญาศึกษาหมายถึง การรู้จิตใจตนเอง จนเกิดปัญญา ซึ่งหมายถึงการเข้าถึงความจริงสูงสุด เช่น ความจริง ความดี และความงาม

สุนน อมรวิวัฒน์ (2547, หน้า 10) ให้ความหมายจิตตปัญญาศึกษาว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้ด้วยใจโดยใคร่ครวญ เน้นพัฒนาภายในอย่างแท้จริง เพื่อให้เกิดความตระหนักรู้คุณค่าของสรรพสิ่งอย่างไร้อคติ พร้อมส่งเสริมความรัก ความเมตตา ความอ่อนน้อมต่อธรรมชาติ และจิตสำนึกต่อส่วนรวม รวมถึงการผสมผสานศาสตร์ต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในชีวิตอย่างสมดุล

ผู้มีปัญญา นั้นจะประกอบการพัฒนาปัญญา 3 ประการ ซึ่งนำไปสู่การเป็นผู้มีปัญญาสูงสุดได้

1. สุตมยปัญญา เป็นปัญญาที่เกิดจากการได้ฟัง ได้อ่าน ได้เรียนรู้เรื่องราวจากผู้อื่น ซึ่งเป็นความรู้ที่นำมากำหนดแนวคิดของเราเอง และนำไปใช้ในการทำงานการใช้ชีวิต เป็นการสร้างปัญญาขั้นแรกของมนุษย์

สุตมยปัญญา ไม่อาจทำให้เราหลุดพ้นได้ เพราะเป็นปัญญาที่เกิดจากความเชื่อที่ได้ยินมา หรือส่อนต่อกันมา จนกลายเป็นความเชื่อโดยไม่สนใจว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องหรือไม่ จนกลายเป็นการหลงมกย

2. จินตามยปัญญา เป็นปัญญาที่เกิดจากการเอาสุตมยปัญญาที่ได้เรียนรู้ มาพิจารณาว่ามีเหตุผลควรเชื่อถือได้หรือไม่ และสามารถนำไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์กับตนเอง หรือนำไปสู่ทางพ้นทุกข์ได้หรือไม่ สรุปแล้ว จิตตปัญญาศึกษา หมายถึง กระบวนการในการเรียนรู้ของบุคคลที่เน้นการเรียนรู้จากภายใน คิดและใคร่ครวญจนเกิดความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญของสิ่งที่เรียนรู้ เกิดความเข้าใจในความเป็นธรรมชาติของสิ่งต่างๆที่เกี่ยวข้อง เกิดปัญญา ทำให้จิตใจได้รับการพัฒนาอย่างแท้จริง

3. ภาวนามยปัญญา เป็นปัญญาที่เกิดจากการปฏิบัติจนรู้แจ้งเห็นจริงด้วยตนเอง ซึ่งถือว่าเป็นปัญญาที่แท้จริง ซึ่งเป็นการต่อยอดจาก สุตมยปัญญา และจิตมยปัญญา ซึ่งจะนำไปในรูปแบบของการ รู้ - คิด - ทำ

ภาวนามยปัญญาในทางธรรม เพื่อการหลุดพ้นนั้นจะเกิดจากการปฏิบัติ สมาธิกรรมฐาน และการวิปัสสนา ส่วนภาวนามยปัญญาในทางโลก ก็คือการลงมือทำในสิ่งใดสิ่งหนึ่งในเชี่ยวชาญ จนแตกฉานในสิ่งนั้น ๆ

ในการพัฒนาปัญญาของคุณเองนั้น คุณต้องใช้ปัญญาทั้ง 3 ประการนี้ด้วยกัน

เพราะถ้ามีแต่ "สุตมยปัญญา" นั้นท้ายที่สุดแล้วจะเป็นผู้หลงในความรู้เท่านั้น เพราะถ้ามีแต่ "จินตามยปัญญา" กับ "สุตมยปัญญา" นั้นท้ายที่สุดแล้วจะเป็นผู้ยึดติดในอัตตา ว่าตัวนี้เป็นผู้มีปัญญามากพอแล้ว

ดังนั้น ในการพัฒนาปัญญาแล้ว ท่านต้องพัฒนาจิต พัฒนาปัญญา สูดยอตที่มนุษย์ ทุกชนชั้น ทุกชาติ ศาสนา สามารถเข้าถึงได้ ซึ่งทำให้เกิดความฉลาดทางอารมณ์ EQ และความฉลาดจากการรู้แจ้งเห็นจริงของธรรมชาติจากภายในดวงจิตของตัวเองนั้น

สรุปปัญญา 3 หมายถึง การกระทำให้เกิดความรู้เห็นจริงในธรรมที่ควรรู้ควรเห็นปัญญา จำแนกตามแหล่งเกิดมีดังนี้ คือ (1) สุตมยปัญญา คือปัญญาที่เกิดจากได้รับจากการฟัง ได้อ่าน ได้เรียนรู้เรื่องราวจากผู้อื่น ซึ่งเป็นความรู้ที่นำมากำหนดแนวคิดของเราเอง และนำไปใช้ในการทำงานการใช้ชีวิต (2) จินตามยปัญญา คือปัญญาเกิดจากการคิด และ (3) ภวานามยปัญญา คือปัญญาอันเกิดจากการอบรมจิตเป็นปัญญาที่เกิดจากการปฏิบัติจนรู้แจ้งเห็นจริงด้วยตนเอง

2.5 การบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3

การบริหารงานวิชาการเป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษาและสร้างองค์ความรู้ให้กับสังคมไทย แนวทางการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพต้องอาศัยหลักคิดและปรัชญาที่เหมาะสม หนึ่งในแนวคิดที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้คือ หลักปัญญา 3 ซึ่งประกอบด้วย สุตมยปัญญา (ปัญญาที่เกิดจากการฟังและศึกษา), จินตมยปัญญา (ปัญญาที่เกิดจากการคิดวิเคราะห์) และ ภวานามยปัญญา (ปัญญาที่เกิดจากการปฏิบัติจริงและสั่งสมประสบการณ์)

หลักปัญญา 3 มีรากฐานมาจากพุทธปรัชญาที่เน้นการเรียนรู้จากแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ การไตร่ตรองอย่างมีเหตุผล และการนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอน การวิจัย และการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม

ดังนั้น การบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3 จึงเป็นแนวทางที่สามารถช่วยเสริมสร้างคุณภาพของการศึกษาให้มีความเป็นระบบ มีประสิทธิภาพ และสามารถตอบโจทย์การพัฒนาองค์ความรู้ในยุคปัจจุบันได้อย่างสมบูรณ์

การบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3 หมายถึง การบริหารงานที่เป็นองค์รวม มีกระบวนการที่ใช้ปัญญาความรู้อันเป็นจริง เป็นปัจจัยเบื้องต้นก่อนเชื่อมโยงไปยังแนวทางบริหารร่วมกับกิจการงานทางวิชาการ จากขอบข่ายการบริหารงานวิชาการที่ได้จากการศึกษาตามแนวคิดของนักการศึกษาต่าง ๆ ประกอบด้วย 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) ด้านการวัดผลประเมินผล 4) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5)

ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา 6) ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ผู้วิจัยได้นำเสนอรายละเอียดขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ 6 ด้านตามหลักปัญหา 3 ดังนี้

1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

1.1 ความหมายของหลักสูตร

คาสเวล และ แคมเบล (Caswell and Cambell 1935, p. 66) ได้ให้จำกัดความว่า หลักสูตรเป็นสิ่งประกอบด้วย ประสบการณ์ทั้งหมดของเด็กภายใต้การแนะนำของครู

กาญจนา คุณารักษ์ (2535, หน้า 1-4) ได้สรุปความหมายของหลักสูตรไว้ดังนี้

1. หลักสูตรคือรายวิชาหรือเนื้อหาที่สอนในโรงเรียน
2. หลักสูตรคือประสบการณ์ที่จัดให้กับผู้เรียน
3. หลักสูตรคือกิจกรรมการเรียนการสอนและสื่อวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้
4. หลักสูตรคือสิ่งที่โรงเรียนและผู้ปกครองคาดหวังให้ผู้เรียนได้รับหรือมีคุณสมบัติ
5. หลักสูตรคือเครื่องมือที่นำผู้เรียนไปสู่เป้าหมายการศึกษา
6. หลักสูตรคือสภาพแวดล้อมทั้งทางการเรียนและในโรงเรียน
7. หลักสูตรคือกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครู นักเรียน และสิ่งแวดล้อมการเรียน
8. หลักสูตรคือแผน แนวทาง หรือข้อกำหนดในการจัดการศึกษา
9. หลักสูตรคือเอกสารหรือสื่อประกอบ เช่น แผนการสอน คู่มือครู และแบบเรียน
10. หลักสูตรคือวิชาความรู้ที่เกี่ยวกับทฤษฎี หลักการ และแนวปฏิบัติในการพัฒนาหลักสูตร

สังิต อุทรานันท์ (2538, หน้า 6) ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า คือ

1. รายวิชาที่สร้างขึ้นโดยมีเนื้อหาจัดเรียงตามลำดับความยากง่ายอย่างเป็นขั้นตอน
2. ประสบการณ์ทางการเรียนที่วางแผนล่วงหน้าเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนในทางที่ต้องการ
3. สิ่งที่สังคมสร้างขึ้นเพื่อมอบประสบการณ์ทางการศึกษาแก่ผู้เรียนในโรงเรียน
4. มวลรวมของประสบการณ์ทั้งหมดที่ผู้เรียนได้รับและตอบสนองต่อการแนะนำของโรงเรียน

ชมพันธุ์ ภูษธร ณ อยุธยา (2540, หน้า 3-5) ให้ความหมายของ “หลักสูตร” ไว้หลากหลาย ตั้งแต่แคบถึงกว้าง โดยสรุปนิยามหลักสูตรจากนักศึกษาเป็น 2 กลุ่มหลัก ดังนี้

1. หลักสูตรในฐานะแผนประสบการณ์เรียนรู้ คือเอกสารหรือโครงการที่สถาบันจัดทำขึ้นเพื่อกำหนดเส้นทางการเรียนรู้ ประกอบด้วยแผนการเรียน รายวิชา เนื้อหา กิจกรรม และการประเมินผลตามแผน แต่ไม่รวมถึงการนำไปปฏิบัติจริง แม้จะเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิด

2. หลักสูตรในฐานะประสบการณ์เรียนรู้ของผู้เรียน หมายถึงทั้งการวางแผนและการปฏิบัติจริง สอดคล้องกับแนวคิดของทาบาและไทเลอร์ ที่เห็นว่าหลักสูตรประกอบด้วยวัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผลอย่างครบถ้วน

จรัส บัวศรี (2542, หน้า 7) กล่าวว่า หลักสูตรคือแผนซึ่งได้ออกแบบจัดทำขึ้นเพื่อแสดง จุดมุ่งหมายการจัดเนื้อหาสาระกิจกรรมและมวลประสบการณ์ในแต่ละโปรแกรมการศึกษา เพื่อให้ ผู้เรียนมีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ตามจุดหมายที่ได้กำหนดไว้

สรุป หลักสูตร หมายถึง ประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียนที่สถานศึกษาจัดให้ซึ่งหมาย รวมถึงประสบการณ์การเรียนรู้ และการนำหลักสูตรไปใช้

1.2 ความสำคัญของหลักสูตร

ผู้วิจัยได้แสดงทัศนะและความคิดเห็นที่เกี่ยวกับความสำคัญของหลักสูตรว่า หลักสูตรมี ความสำคัญอย่างไรต่อการจัดการศึกษา ซึ่งส่วนใหญ่เห็นตรงกันว่าหลักสูตรมีความสำคัญต่อการ กำหนดมาตรฐานและคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน ทั้งนี้เพื่อให้แน่ใจว่าผู้เรียนในแต่ละวัยแต่ละระดับ การศึกษาได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพทัดเทียมกันหรือไม่อย่างไร ซึ่งจะมีผลกระทบต่อผู้เรียนว่าควร เรียนรู้สาระการเรียนรู้อะไร มีเนื้อหามากน้อยเพียงใด จากการศึกษาเอกสารพบว่า มีผู้ที่กล่าวถึง ความสำคัญของหลักสูตรไว้โดยสรุป ดังนี้

พงษ์ศักดิ์ ภูภาบขาว (2540, หน้า 18-19) เน้นความสำคัญของหลักสูตรว่า

1. หลักสูตรเป็นแนวทางปฏิบัติงานของครู
2. หลักสูตรส่งเสริมพัฒนาการและความเจริญงอกงามของเด็กตามเป้าหมายทางการศึกษา
3. หลักสูตรกำหนดประสบการณ์ที่เด็กควรได้รับ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม
4. หลักสูตรระบุเนื้อหาวิชาที่ช่วยให้เด็กสามารถดำรงชีวิตในสังคมอย่างราบรื่น เป็นพลเมืองที่ดี และมีส่วนร่วมในสังคม
5. หลักสูตรชี้แนวทางการดำเนินชีวิตที่สร้างความสงบสุขและความผาสุกแก่เด็ก
6. หลักสูตรกำหนดความรู้ ทักษะ พฤติกรรม และเจตคติที่เอื้อต่อการอยู่ร่วมกันในสังคมและ การสร้างประโยชน์แก่ชุมชนและประเทศชาติ

จากที่ กล่าวมาแล้วสรุปได้ว่า หลักสูตรเป็นสิ่งสำคัญในการจัดการศึกษา 3 ระดับ คือ

1. ระดับประเทศเป็นการชี้ให้เห็นถึงแนวทางการจัดการศึกษาโดยภาพและเป็นตัวบ่ง ชี้ให้เห็นแนวโน้มสังคมกับการจัดการศึกษาในอนาคต
2. ระดับสถานศึกษา ซึ่งนับได้ว่าหลักสูตรเป็นหัวใจและจุดเด่นของการจัดการเรียนการ สอนในสถานศึกษานั้น ๆ
3. ระดับห้องเรียนซึ่งมีความสำคัญต่อการนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อจัดการเรียนรู้ที่เกิดกับผู้ เรียนโดยตรง โดยมีรายละเอียดและเอกสารประกอบที่กำหนดแนวทางว่าจะสอนใครเรื่องใดเพื่ออะไร

1.3 การนำหลักสูตรไปใช้

การนำหลักสูตรไปใช้เป็นขั้นตอนสำคัญในการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งครอบคลุมกระบวนการและกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้หลักสูตรถูกนำไปปฏิบัติในโรงเรียนและบรรลุลักษณะที่พึงประสงค์ที่ตั้งไว้ การดำเนินงานนี้เกี่ยวข้องกับหลายฝ่าย ตั้งแต่ระดับกระทรวงศึกษาธิการ หน่วยงานส่วนกลางรับผิดชอบการบริหารหลักสูตร การนิเทศและติดตามผล ผู้บริหารสถานศึกษาดูแลการจัดสภาพแวดล้อมและทรัพยากรที่จำเป็น ส่วนครูเป็นผู้จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ

การนำหลักสูตรไปใช้ต้องดำเนินตามลำดับขั้นตอน ได้แก่ การวางแผนและเตรียมความพร้อม เช่น การประชาสัมพันธ์และการเตรียมบุคลากร จากนั้นดำเนินการอย่างเป็นระบบ เช่น การจัดครูสอน การจัดหาและบริหารวัสดุหลักสูตร รวมถึงการจัดการเรียนการสอนตามแผน และสุดท้ายต้องมีการติดตามและประเมินผล เช่น การนิเทศ การติดตามผลการใช้ และการประเมินประสิทธิภาพ

โดยสรุป การนำหลักสูตรไปใช้เป็นกระบวนการที่จำเป็นเพื่อให้หลักสูตรบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย โดยเฉพาะครูผู้สอนที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่ง

ความหมายของการนำหลักสูตรไปใช้

การนำหลักสูตรไปใช้ซึ่งเป็นขั้นตอนที่นำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติงานที่มีขอบเขตกว้างขวาง ทำให้การให้ความหมายของคำว่า การนำหลักสูตรไปใช้แตกต่างกันออกไป นักการศึกษาหลายท่านได้แสดงความคิดเห็นหรือให้คำนิยามของคำว่า การนำหลักสูตรไปใช้ดังนี้

โบแชมป์ (Beauchamp, 1975, p. 164) ให้ความหมายของการนำหลักสูตรไปใช้ว่าเป็นการปฏิบัติหลักสูตรจริง โดยเน้นกระบวนการสำคัญคือการแปลงหลักสูตรสู่การสอนและการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนเพื่อส่งเสริมการพัฒนาการเรียนการสอนของครู

จันทรา (Chandra, 1977, p. 1) นิยามการนำหลักสูตรไปใช้ว่าเป็นการทดลองใช้เนื้อหาวิธีการสอน เทคนิคการประเมิน และทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน โดยครูและผู้ร่างหลักสูตรร่วมมือวิเคราะห์ปัญหาและหาทางแก้ไขจากผลการประเมิน

รายงานการประชุมทางวิชาการในภูมิภาค (APEID, 1977, p. 3) ระบุว่า การนำหลักสูตรไปใช้ครอบคลุมตั้งแต่การพัฒนาหลักสูตรจนถึงการอบรมครูให้มีสมรรถนะพร้อมปฏิบัติหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ

สันต์ ธรรมบำรุง (2527, หน้า 120) อธิบายว่าการนำหลักสูตรไปใช้คือการที่ผู้บริหารและครูนำโครงการหลักสูตรไปปฏิบัติจริง รวมถึงการบริหารวิชาการที่เอื้อต่อการสอนและเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

อึ้ง บั้วศรี (2542, หน้า 165) ให้ความหมายว่าการนำหลักสูตรไปใช้คือกระบวนการเรียนการสอนที่ดำเนินอย่างสม่ำเสมอในทุกวัน

สมิทร คุณากร (2550, หน้า 130) กล่าวว่า การนำหลักสูตรไปใช้เป็นกระบวนการที่ทำให้หลักสูตรกลายเป็นการปฏิบัติจริง และเป็นขั้นตอนหนึ่งในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรและมีกิจกรรมที่จะกระทำได้ 3 ประการ คือ

1. การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน
2. การจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ ภายในโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร
3. การสอนของครู

จากความหมายของการนำหลักสูตรไปใช้ ตามที่นักการศึกษาได้ให้ไว้ข้างต้น พอสรุปได้ว่าการนำหลักสูตรไปใช้ หมายถึง การดำเนินงานและกิจกรรมต่าง ๆ ในอันที่จะทำให้หลักสูตรที่สร้างขึ้นดำเนินไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย นับแต่การเตรียมบุคลากร อาคาร สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ สภาพแวดล้อม และการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน

1.4 การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2545, หน้า 7) ได้กำหนด 7 ภารกิจในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาดังนี้ 1. การเตรียมความพร้อม 2. การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 3. การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร 4. การดำเนินการใช้หลักสูตร 5. การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล 6. การสรุปผลการดำเนินงาน และ 7. การปรับปรุงพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร ดังนั้นการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาจะมี 7 ภารกิจที่จะดำเนินการดังนี้

1) การเตรียมความพร้อม (1) สร้างความตระหนักให้แก่บุคลากร (สุดมยปัญญา) (2) พัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา (จินตมยปัญญาและภาวนามยปัญญา) (3) ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการของสถานศึกษา (จินตมยปัญญา) (4) จัดทำระบบสารสนเทศของสถานศึกษา (ภาวนามยปัญญา) (5) จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา (ภาวนามยปัญญา) (6) เผยแพร่ประชาสัมพันธ์หลักสูตรสถานศึกษาให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้รับทราบและขอความร่วมมือ (สุดมยปัญญา)

2) การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา (1) ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง (จินตมยปัญญา) (2) กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ และเป้าหมาย ของการจัดการศึกษาของสถานศึกษา (จินตมยปัญญา) (3) กำหนดเกณฑ์ความสามารถที่ผู้เรียนพึงปฏิบัติได้ในแต่ละระดับการศึกษาและในแต่ละระดับชั้น (จินตมยปัญญา) (4) กำหนดผลลัพธ์ (สมรรถนะ) นำสู่จุดมุ่งหมายการเรียนรู้ (จินตมยปัญญา) (5) จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ (ภาวนามยปัญญา) (6) กำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (จินตมยปัญญา) (7) กำหนดสื่อการเรียนรู้และ/หรือ แหล่งการเรียนรู้ (จินตมยปัญญา) (8) กำหนดการวัดผลและประเมินผล (จินตมยปัญญา) (9) บริหารจัดการงบประมาณ อาคารสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ และบุคลากรให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา (ภาวนามยปัญญา)

3) การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร (1) สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ (สูตรมยปัญญาและภาวนามยปัญญา) (2) จัดหา เลือก ใช้ ทำและพัฒนาสื่อ (จินตามยปัญญาและภาวนามยปัญญา) (3) จัดกระบวนการเรียนรู้ (ภาวนามยปัญญา) (4) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (ภาวนามยปัญญา) (5) วัดผลและประเมินผล (ภาวนามยปัญญา) (6) แนะนำ (ภาวนามยปัญญา) (7) วิจัยเพื่อพัฒนา (ภาวนามยปัญญา) (8) นิเทศ กำกับ ติดตาม (ภาวนามยปัญญา)

4) การดำเนินการใช้หลักสูตร ดำเนินการใช้หลักสูตรให้เป็นไปตามหลักสูตรสถานศึกษาที่ได้จัดทำขึ้นและตามการวางแผนการใช้หลักสูตร (สูตรมยปัญญา จินตามยปัญญาและภาวนามยปัญญา)

5) การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล (1) การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการใช้หลักสูตรและงานวิชาการภายในสถานศึกษา (สูตรมยปัญญา จินตามยปัญญาและภาวนามยปัญญา) (2) การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการใช้หลักสูตรและงานวิชาการจากภายนอกสถานศึกษา (สูตรมยปัญญา จินตามยปัญญาและภาวนามยปัญญา)

6) การสรุปผลการดำเนินงาน สถานศึกษาสรุปผลการดำเนินงานและเขียนรายงาน (สูตรมยปัญญา จินตามยปัญญาและภาวนามยปัญญา)

7) การปรับปรุงพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร (1) สถานศึกษานำผลการดำเนินงาน รวมทั้งปัญหา/ข้อเสนอแนะต่าง ๆ มาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร (สูตรมยปัญญา จินตามยปัญญาและภาวนามยปัญญา) (2) สถานศึกษาดำเนินการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (สูตรมยปัญญา จินตามยปัญญาและภาวนามยปัญญา)

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎี ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง ระดับการปฏิบัติที่สถานศึกษาดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (จินตามยปัญญา) การจัดทำแผนพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (ภาวนามยปัญญา) กำหนดวิสัยทัศน์ภารกิจ และเป้าหมาย ของการจัดการศึกษาของสถานศึกษา (จินตามยปัญญา) กำหนดเกณฑ์ความสามารถที่ผู้เรียนพึงปฏิบัติได้ในแต่ละระดับการศึกษาและในแต่ละระดับชั้น (จินตมยปัญญา) กำหนดผลลัพธ์ (สมรรถนะ) นำสู่จุดมุ่งหมายการเรียนรู้ (จินตามยปัญญา) ดำเนินการใช้หลักสูตรให้เป็นไปตามหลักสูตรสถานศึกษาที่ได้จัดทำขึ้นและตามการวางแผนการใช้หลักสูตร (สูตรมยปัญญา จินตามยปัญญาและภาวนามยปัญญา) สถานศึกษานำผลการดำเนินงาน รวมทั้งปัญหา/ข้อเสนอแนะต่าง ๆ มาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร (สูตรมยปัญญา จินตามยปัญญาและภาวนามยปัญญา) และสถานศึกษาดำเนินการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (สูตรมยปัญญา จินตามยปัญญาและภาวนามยปัญญา)

2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

ความหมายของการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

ทิตินา แชมมณี (2556) สรุปว่า การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ คือการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมผ่านการคิด รวบรวมความรู้ และลงมือปฏิบัติจริง โดยสอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งสถานศึกษาควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมใน 4 ด้าน ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมทางร่างกาย (Physical participation): กิจกรรมที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเคลื่อนไหวร่างกาย ช่วยกระตุ้นประสาทการเรียนรู้ให้พร้อมรับข้อมูลใหม่
2. การมีส่วนร่วมทางสติปัญญา (Intellectual participation): กิจกรรมที่ท้าทายความคิดและกระตุ้นสมองให้เกิดการเคลื่อนไหว สร้างความสนุกสนานในการคิด
3. การมีส่วนร่วมทางสังคม (Social participation): กิจกรรมที่ส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และสิ่งแวดล้อม ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้การปรับตัวเข้ากับสังคม
4. การมีส่วนร่วมทางอารมณ์ (Emotional participation): กิจกรรมที่กระทบต่อความรู้สึกและอารมณ์ของผู้เรียน เพื่อสร้างความหมายและความผูกพันกับการเรียนรู้

มณีนรัตน์ อภิวัฒนวรรณ (2559) นิยามการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ว่าเป็นการดำเนินงานที่ครอบคลุมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การส่งเสริมสื่อและแหล่งเรียนรู้ การสนับสนุนการมีส่วนร่วมในกิจกรรม รวมทั้งการพัฒนาครูและการวัดประเมินผล

สุคนธา ดิษฐสุนันท์ (2558) กล่าวว่า การพัฒนากระบวนการเรียนรู้คือการส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการเรียนรู้ตามสาระและหน่วยการเรียนรู้โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง พร้อมจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองความสนใจและความถนัดของผู้เรียน

หนูแปง ปะกัระคะ (2559) เสริมว่า การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ยังรวมถึงการนิเทศการสอนแบบกัลยาณมิตรในกลุ่มสาระต่าง ๆ และส่งเสริมการพัฒนาครูเพื่อยกระดับกระบวนการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับบริบท

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562) ได้นำเสนอแนวทางพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเน้นการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนรู้ตามความสนใจและความถนัด เพื่อพัฒนาความสามารถอย่างต่อเนื่อง โดยมีเป้าหมายให้ผู้เรียนมีสมรรถนะสำคัญสำหรับการทำงาน การแก้ปัญหา และการดำรงชีวิต

Hoy and Miskel (2008) กล่าวว่า การพัฒนาการเรียนรู้มาจากการใช้เทคนิคในการเรียนการสอน ที่มุ่งเน้นไปที่ความเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงในตัวบุคคลทางด้านความรู้และพฤติกรรม เป็นกระบวนการที่สลับซับซ้อนและไม่มีคำอธิบายไหนอธิบายได้ดีที่เป็นที่สุด โดยในความเป็นจริง ความแตกต่างทางด้านทฤษฎีการเรียนรู้ได้เสนอคำจำกัดความไม่มากก็น้อยขึ้นอยู่กับการจะอธิบาย

นั้น ๆ เราจะมุ่งเน้นไปที่ทฤษฎีทั่วไปของการเรียนรู้ 3 ประการ ซึ่งแต่ละทฤษฎีมีจุดเน้นไม่เหมือนกันดังต่อไปนี้

1. ทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมเป็นการเรียนรู้ เน้นทางด้านการสังเกตการณ์ความเปลี่ยนแปลงทางด้านพฤติกรรม ทักษะ และความเป็นอยู่
2. ทฤษฎีกระบวนการเรียนรู้เป็นการเน้นทางด้านความคิดภายในกิจกรรม คือ การคิด การจดจำการสร้างสรรค์ และการแก้ปัญหา
3. ทฤษฎีเกี่ยวกับการก่อตัวเป็นรูปเป็นร่าง เป็นการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับความสนใจเกี่ยวกับในตัวบุคคลต่อความหมายในเหตุการณ์ต่าง ๆ และกิจกรรม และการเรียนรู้เป็นก่อร่างของความรู้

สรุปได้ว่า การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ หมายถึง การดำเนินงานเกี่ยวกับการสร้างบรรยากาศเกี่ยวกับวิชาการในสถานศึกษา(สุตมยปัญญา) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับ ความถนัด ความสนใจ และความต้องการและก้าวหน้าไปตามความสามารถของผู้เรียน (ภาวนามยปัญญา) โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นการเรียนการสอนตามสภาพจริง (สุตมยปัญญา จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา) เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านต่าง ๆ ตามที่หลักสูตรต้องการ (ภาวนามยปัญญา) โดยมีการส่งเสริมสื่อและแหล่งเรียนรู้ (จินตามยปัญญา) และการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้(ภาวนามยปัญญา) ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเปลี่ยนแปลงจากพฤติกรรมเดิมไปสู่พฤติกรรมใหม่ อันเนื่องมาจากการเรียนรู้ผ่านสิ่งแวดล้อม หรือการฝึกฝน และประสบการณ์ที่ได้รับ(จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา) และเกิดสมรรถนะที่จำเป็นต้องใช้ในการดำรงชีวิต และสามารถประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน (จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา)

ความสำคัญของการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ถือว่ามีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน มีนักวิชาการและนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวไว้ดังนี้

กิ่งแก้ว เพ็ญศิลา (2558) เน้นว่าการพัฒนากระบวนการเรียนรู้มีความสำคัญต่อการบริหารงานวิชาการ โดยส่งเสริมให้ครูวิเคราะห์สาระสำคัญและเลือกวิธีสอนที่เหมาะสม จัดกิจกรรมเรียนรู้ที่เน้นความรู้ควบคู่คุณธรรม เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างครบถ้วนทั้งร่างกาย จิตใจ สังคม และสติปัญญา ให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นและนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข

หนูנית ชี้อัตย์ (2560) เสนอว่า การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ควรใช้วิธีการที่หลากหลาย โดยครูต้องเข้าใจแนวคิดและผลลัพธ์ของการจัดการเรียนรู้ มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เปิดโอกาสให้ฝึกคิด วิเคราะห์และค้นคว้าด้วยตนเอง เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาและวิธีดำเนินชีวิต

จักริ มนต์ประสิทธิ์ (2560) ให้ความเห็นว่าการพัฒนากระบวนการเรียนรู้เป็นการจัดกิจกรรมที่

หลากหลายของครู เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงผู้เรียนเป็นหลัก

วิภาภรณ์ สร้อยคำ (2560) กล่าวว่า การพัฒนากระบวนการเรียนรู้มีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยจัดเนื้อหาทั้งทฤษฎีและปฏิบัติอย่างยืดหยุ่นตามบริบทและความสนใจของผู้เรียน โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

ศรินภา เมธรัตน์ (2561) กล่าวว่า การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในสถานศึกษาครอบคลุมการวางแผนจัดกิจกรรมตามกลุ่มสาระ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการพัฒนาครู นิเทศติดตาม และประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียน

จากความสำเร็จข้างต้น สรุปได้ว่า การพัฒนากระบวนการเรียนรู้เป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน โดยผู้สอนจำเป็นต้องมีความเข้าใจในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงประสบการณ์ ความแตกต่างระหว่างบุคคล และยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งผลให้ผู้เรียนได้มีการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ และสติปัญญา

แนวคิดการจัดกระบวนการเรียนรู้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดแนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีคุณภาพไว้ในมาตรา 24 โดยให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1. จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
2. ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา
3. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง
4. จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในทุกวิชา
5. ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ครูผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ
6. จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 นั้นมุ่งหวังให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ที่สำคัญและเป็นเครื่องมือพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร อีกทั้งเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนในการดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบันและ

อนาคต ดังนั้น ครูผู้สอนจะต้องรู้และเข้าใจแนวคิด แนวทางการจัดการเรียนรู้และผลที่เกิดกับผู้เรียนของการเรียนรู้แต่ละวิธี แล้วนำมาจัดการเรียนรู้ให้เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดกระบวนการดังกล่าวซึ่งได้แก่

1. การเรียนรู้แบบบูรณาการ
2. กระบวนการสร้างความรู้
3. กระบวนการคิด
4. กระบวนการทางสังคม
5. กระบวนการเผชิญสถานการณ์ และแก้ปัญหา
6. กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง
7. กระบวนการปฏิบัติลงมือทำจริง
8. กระบวนการจัดการ
9. กระบวนการวิจัย
10. กระบวนการเรียนรู้ของตนเอง
11. กระบวนการลักษณะนิสัย

นอกจากนี้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551) ได้กล่าวถึง การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ดังนี้

1. หลักการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยยึดหลักว่า ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด เชื่อว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ยึดประโยชน์ที่เกิดกับผู้เรียน กระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมองเน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้และคุณธรรม

2. กระบวนการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนจะต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เป็นเครื่องมือที่จะนำไปสู่เป้าหมายของหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน เช่น กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ กระบวนการสร้างความรู้ กระบวนการคิด กระบวนการทางสังคม กระบวนการเผชิญสถานการณ์และแก้ปัญหา กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง กระบวนการปฏิบัติ ลงมือทำจริง กระบวนการจัดการ กระบวนการวิจัย กระบวนการเรียนรู้การเรียนรู้ของตนเองกระบวนการพัฒนาลักษณะนิสัย กระบวนการเหล่านี้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนควรได้รับการฝึกฝน พัฒนาเพราะจะสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิด

การเรียนรู้ได้ดี บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร ดังนั้นผู้สอน จึงจำเป็นต้องศึกษาทำความเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้สามารถเลือกใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. การออกแบบการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาให้เข้าใจถึงมาตรฐานการเรียนรู้ตัวชี้วัดสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสาระการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนแล้วจึงพิจารณาออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยเลือกใช้วิธีสอนและเทคนิคการสอน สื่อและแหล่งเรียนรู้การวัดและประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพและบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด

4. บทบาทของผู้สอนและผู้เรียน การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามเป้าหมายของหลักสูตร ทั้งผู้สอนและผู้เรียนควรมีบทบาท ดังนี้

4.1 บทบาทของผู้สอน

1) ศึกษาวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล แล้วนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่ท้าทายความสามารถของผู้เรียน

2) กำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ด้านความรู้และทักษะกระบวนการที่เป็นความคิดรวบยอด หลักการ และความสัมพันธ์ รวมทั้งคุณลักษณะอันพึงประสงค์

3) ออกแบบการเรียนรู้และจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมอง เพื่อนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมาย

4) จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้

5) จัดเตรียมและเลือกใช้สื่อให้เหมาะสมกับกิจกรรม นำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

6) ประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เหมาะสมกับธรรมชาติของวิชาและระดับพัฒนาการของผู้เรียน

7) วิเคราะห์ผลการประเมิน มาใช้ในการซ่อมเสริมและพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของตนเอง

4.2 บทบาทของผู้เรียน

1) กำหนดเป้าหมาย วางแผน และรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง

2) เสาะแสวงหาความรู้ เข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ วิเคราะห์ สังเคราะห์ความรู้ ตั้งคำถามคิดหาคำตอบหรือหาแนวทางแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่าง ๆ

3) ลงมือปฏิบัติจริง สร้างสิ่งที่ได้เรียนรู้ด้วยตนเอง และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ

4) มีปฏิสัมพันธ์ ทำงาน ทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มและครู

5) ประเมินและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่อง

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎี ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ หมายถึง การดำเนินงานเกี่ยวกับการสร้างบรรยากาศเกี่ยวกับวิชาการในสถานศึกษา(สุตมยปัญญา) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ และความต้องการและก้าวหน้าไปตามความสามารถของผู้เรียน (ภาวนามยปัญญา) โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นการเรียนการสอนตามสภาพจริง (สุตมยปัญญา จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา) เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านต่าง ๆ ตามที่หลักสูตรต้องการ (ภาวนามยปัญญา) โดยมีการส่งเสริมสื่อและแหล่งเรียนรู้ (จินตามยปัญญา)และการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (ภาวนามยปัญญา) ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเปลี่ยนแปลงจากพฤติกรรมเดิมไปสู่พฤติกรรมใหม่ อันเนื่องมาจากการเรียนรู้ผ่านสิ่งแวดล้อม หรือการฝึกฝน และประสบการณ์ที่ได้รับ(จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา) และเกิดสมรรถนะที่จำเป็นต้องใช้ในการดำรงชีวิต และสามารถประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน (จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา)

3) ด้านการวัดผลประเมินผล

การวัดและประเมินผลเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการจัดการศึกษาโดยเฉพาะในกระบวนการจัดการเรียนการสอน ซึ่งครูผู้สอนจะต้องกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้แล้วจึงจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หลังจากนั้นจึงทำการวัดและประเมินผลการสอนว่าเป็นไปตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ดังนั้นครูจึงจำเป็นต้องเรียนรู้ให้เข้าใจหลักการและกระบวนการวัดและประเมินผลการเรียน เพื่อให้สามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

ความหมายของการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องกัน มีความหมายครอบคลุมกิจกรรม ที่มีความสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกัน 2 ลักษณะคือ “การวัดผล” และ “การประเมินผล” ซึ่งได้มีผู้ให้ความหมายของการวัดผลและการประเมินผลไว้หลายท่านดังนี้

ความหมายของการวัดผล (Measurement)

Guilford (1954, p. 4) ได้นิยามว่าการวัดผลเป็นการจัดค่าตัวเลขให้แก่วัตถุหรือเหตุการณ์ โดยมีกฎเกณฑ์ที่แน่นอน

Ebel (1965, p. 3) ได้นิยามว่าการวัดผลเป็นกระบวนการกำหนดจำนวนให้กับสมาชิกของสิ่งของหรือบุคคล

Smit & Adams (1966, p. 20) ได้นิยามว่าการวัดผลเป็นการรวบรวมข้อมูลข้อความหรือข่าวสารอย่างมีระบบ

Gronlund & Linn (1990, p. 5) ได้นิยามว่าการวัดผลเป็นกระบวนการให้คำอธิบายที่เป็น ตัวเลขตามระดับที่แตกต่างกันแก่คุณลักษณะของแต่ละบุคคล

บุญธรรม กิจปริดาบริสุทธิ (2543, p. 15) ได้นิยามว่าการวัดผลเป็นกระบวนการเชิงปริมาณในการกำหนดค่าเป็นตัวเลขหรือสัญลักษณ์ที่มีความหมายแทนคุณลักษณะของสิ่งที่จะวัดโดยอาศัยกฎเกณฑ์อย่างใดอย่างหนึ่ง

จากนิยามดังกล่าวสรุปได้ว่าการวัดผลเป็นกระบวนการที่จะให้ได้มาซึ่งตัวเลขหรือสัญลักษณ์ที่มีความหมายแทนพฤติกรรมหรือคุณลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งที่ต้องการวัดอย่างมีกฎเกณฑ์โดยมีเครื่องมือสำหรับวัด

ถ้าพิจารณาจากสิ่งที่จะวัดแล้วการวัดผลจำแนกได้เป็น 2 ลักษณะคือ

1. การวัดสิ่งที่เป็นรูปธรรม เช่น การวัดความสูงความยาวความเร็ว เป็นต้น การวัด แบบนี้สามารถแปลความหมายของสิ่งที่จะวัดได้โดยตรงด้วยการอ่านค่าตัวเลขที่ปรากฏบนเครื่องมือวัด
2. การวัดในสิ่งที่เป็นนามธรรม เช่น การวัดระดับสติปัญญาการวัดความถนัดการวัดเจตคติการวัดความสนใจ เป็นต้น การวัดแบบนี้จำเป็นต้องนิยามสิ่งที่จะวัดเสียก่อนว่ามีลักษณะอย่างไร แล้วจึงสร้างเครื่องมือวัดพฤติกรรมนั้น ๆ

ความหมายของการประเมินผล (Evaluation) ได้มีการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

Guilford (1954, p. 5) ได้นิยามว่าการประเมินผลเป็นการตัดสินคุณค่าของการกระทำ

Good (1959, p. 307) ได้นิยามว่าการประเมินผลเป็นกระบวนการในการตัดสินความสำคัญของปรากฏการณ์อย่างหนึ่งกับปรากฏการณ์อีกอย่างหนึ่ง โดยใช้มาตรฐานที่กำหนดไว้

Green (1970, p. 15) ได้นิยามว่า การประเมินผลเป็นกระบวนการตัดสินคุณค่าข้อมูลที่ได้จากการวัดอย่างมีระบบ

Gronlund & Linn (1990, p. 5-6) ได้ให้นิยามว่า การประเมินผลเป็นการตัดสินค่าของผลที่ได้โดยพิจารณาจากข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

บุญธรรม กิจปริดาบริสุทธิ (2543, หน้า 15) ได้นิยามว่าการประเมินผลเป็นกระบวนการในการตัดสินคุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างมีหลักเกณฑ์เพื่อสรุปว่าสิ่งนั้นดี-เลวปานใด

จากนิยามดังกล่าวสรุปได้ว่า การประเมินผลเป็นกระบวนการอย่างมีระบบโดยการนำข้อมูลทั้งหลายที่ได้จากการวัดมาพิจารณาวิเคราะห์แปลความหมาย เพื่อที่จะตัดสินหรือสรุปคุณภาพ และคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ได้จากการวัดผลว่าผลที่ได้นั้น ดี-เลว, สูง-ต่ำ, มาก-น้อยกว่าเกณฑ์ หรือมาตรฐานที่ตั้งไว้อย่างไรการประเมินผลจะเน้นในเรื่องของคุณภาพมากกว่าปริมาณ ต้องใช้ข้อมูลหลายด้านมาผสมผสานกัน

ภารกิจในการวัดและประเมินผลการเรียนของสถานศึกษา

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดภารกิจในการวัดและประเมินผลการเรียนของสถานศึกษา (2545) ที่จะต้องดำเนินการดังนี้ 1. การประเมินผลการเรียนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ 2.

การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 3. การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 4. การประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน 5. การประเมินตัดสินผลการเรียนผ่านระดับชั้น จบการศึกษาภาคบังคับ หรือ จบหลักสูตร 6. การประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติ 7. การเทียบโอนผลการเรียน 8. การจัดทำ เอกสารหลักฐานการศึกษา 9. การจัดการซ่อมเสริมผลการเรียน 10.การกำกับติดตามและประเมินผล การประเมินผลการเรียน 11. การรายงานผลการประเมินผลการเรียน และ 12. การจัดทำหลักเกณฑ์ และแนวปฏิบัติการประเมินผลของสถานศึกษา

หลักการวัดและประเมินผลการเรียนรู้การสอน

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดหลักการวัดและประเมินผลการเรียนรู้การสอน (2545) ไว้ดังนี้ 1. สถานศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยเปิดโอกาสให้ทุก ฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม 2. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ต้องสอดคล้องและครอบคลุมมาตรฐาน การศึกษาที่กำหนดในหลักสูตร 3. การประเมินผลการเรียนรู้ต้องประกอบด้วย การประเมินเพื่อ ปรับปรุงพัฒนาผู้เรียน การจัดการเรียนการสอน และการประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียน 4. การ ประเมินผลเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการเรียนการสอนต้องดำเนินการด้วยวิธีที่หลากหลาย เหมาะสมกับสิ่งที่ต้องการวัด ธรรมชาติของวิชา และระดับชั้นของผู้เรียน 5. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนและผู้ มีส่วนเกี่ยวข้องตรวจสอบผลการประเมินผลการเรียนรู้ได้ 6. ให้มีการเทียบโอนผลการเรียนระหว่าง สถานศึกษาและรูปแบบการศึกษา ต่าง ๆ 7. ให้สถานศึกษาจัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษา เพื่อเป็นหลักฐานการประเมินผลการเรียนรู้ รายงานผลการเรียน และเป็นหลักฐานแสดงวุฒิและรับรองผลการเรียนของผู้เรียน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562) ได้กำหนดแนวทางการวัดและประเมินผล สมรรถนะของผู้เรียนไว้ดังนี้ คือ เป็นการประเมินเชิงองค์รวมที่ครอบคลุมความรู้ ทักษะ เจตคติ และ คุณลักษณะต่าง ๆ โดยเน้นการสังเกตจากพฤติกรรมและการปฏิบัติจริงตามเกณฑ์ที่กำหนด (การวัด แบบอิงเกณฑ์) มีหลักฐานประกอบการประเมินที่ตรวจสอบได้ ใช้วิธีประเมินตามสภาพจริงจากผลงาน และความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานจริง รวมถึงการประเมินแบบ 360 องศา ซึ่งครอบคลุมการ ประเมินตนเอง เพื่อนร่วมงาน ครูผู้สอน และแฟ้มสะสมผลงาน นอกจากนี้ยังมีการประเมินเป็นลำดับ ขั้นของสมรรถนะ หากไม่ผ่านจะมีการซ่อมเสริมก่อนเข้าสู่ขั้นต่อไป พร้อมทั้งรายงานผลพัฒนาการ ตามระดับที่ผู้เรียนสามารถทำได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด

สรุป ด้านการวัดและประเมินผล หมายถึง ระดับการรับผิดชอบของสถานศึกษาใน ประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม (จिनตามยปัญญา และ ภาวนามยปัญญา) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ต้องสอดคล้องและครอบคลุมมาตรฐานการศึกษาที่ กำหนดในหลักสูตร (สุตมยปัญญา) เป็นการดำเนินการที่มุ่งวัดสมรรถนะอันเป็นองค์รวมของความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ (จिनตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา) การประเมินผลการ

เรียนต้องประกอบด้วย การประเมินเพื่อปรับปรุงพัฒนาผู้เรียน การจัดการเรียนการสอน และการประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียน (จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา) เป็นการประเมินแบบ 360 องศา โดยเป็นการประเมินจากการปฏิบัติหรือจากแฟ้มสะสมผลงาน การประเมินตนเอง การประเมินโดยเพื่อน และโดยครู (ภาวนามยปัญญา) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตรวจสอบผลการประเมินผลการเรียนได้ (จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา) มีการประเมินตามลำดับขั้นของสมรรถนะที่กำหนด หากไม่ผ่านจะได้รับการซ่อมเสริมจนผ่าน จึงจะก้าวไปสู่ลำดับขั้นต่อไป (ภาวนามยปัญญา) มีการเทียบโอนผลการเรียนระหว่างสถานศึกษาและรูปแบบการศึกษา ต่าง ๆ (ภาวนามยปัญญา) สถานศึกษาจัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษา เพื่อเป็นหลักฐานการประเมินผลการเรียน รายงานผลการเรียน และเป็นหลักฐานแสดงวุฒิและรับรองผลการเรียนของผู้เรียน (ภาวนามยปัญญา)

4) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา (การวิจัยในชั้นเรียน)

การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ทำในชั้นเรียนเรียกว่า การวิจัยในชั้นเรียน จากเอกสารที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

ความหมายของการวิจัยในชั้นเรียน

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ (2545) อธิบายว่า การวิจัยในชั้นเรียนเป็นกระบวนการที่ครูดำเนินการภายในห้องเรียน เพื่อตรวจสอบและแก้ไขปัญหาการเรียนการสอนที่เกิดขึ้นจริง โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน ลักษณะเด่นของการวิจัยรูปแบบนี้คือความรวดเร็วในการดำเนินการและการนำผลไปใช้ทันที อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้ครูสะท้อนผลการปฏิบัติงานของตนเอง และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนร่วมวิชาชีพเพื่อร่วมกันยกระดับการเรียนการสอน

ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ และดารณี คำวังนัง (2545) อธิบายว่า การวิจัยเป็นกระบวนการแสวงหาคำตอบหรืออธิบายปัญหา เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสร้างความรู้ภาคภูมิใจ โดยเฉพาะการวิจัยในรูปแบบโครงงาน ถือเป็นวิธีฝึกให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีระบบ สำหรับครูผู้สอน การวิจัยในชั้นเรียนจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาการเรียนการสอน เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

บุญชม ศรีสะอาด (2546) ชี้ให้เห็นว่า การวิจัยในชั้นเรียนเป็นกิจกรรมที่ครูทุกคนควรดำเนินการ โดยสามารถทำได้ทั้งแบบรายบุคคลหรือร่วมมือกับผู้อื่น ซึ่งมีเป้าหมายหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการแก้ปัญหาของผู้เรียน พัฒนาวิธีการสอน รูปแบบการเรียนรู้ สื่อการสอน หรือแผนการจัดการเรียนรู้

สุวิมล ว่องวาณิช (2551) เสริมว่า การวิจัยในชั้นเรียนเป็นกระบวนการที่ครูใช้วิเคราะห์และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในห้องเรียน โดยมุ่งพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม การ

ดำเนินการวิจัยลักษณะนี้ต้องมีความรวดเร็วและสามารถนำไปใช้ปรับปรุงการสอนได้ทันที อีกทั้งยังส่งเสริมให้ครูและเพื่อนร่วมงานได้สะท้อนผลการปฏิบัติงาน แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และร่วมกันพัฒนาทั้งการสอนและการเรียนรู้

สรุป การวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง การวิจัยที่ครูจัดทำขึ้นอย่างเป็นระบบเพื่อพัฒนาหรือแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียน เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน

การดำเนินการวิจัยในชั้นเรียน

กมล ภูประเสริฐ (2545, หน้า 14-15) กล่าวว่า การวิจัยและพัฒนา ได้แก่ การจัดให้มีการดำเนินการดังต่อไปนี้

1. การทำความเข้าใจและส่งเสริมให้มีการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของผู้เรียน
2. การร่วมกันกำหนดประเด็นปัญหาที่เป็นข้อขัดข้องร่วมกันในสถานศึกษา
3. การควบคุม ดูแล และส่งเสริมการดำเนินการวิจัยที่ได้กำหนดไว้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547, หน้า 177) กล่าวว่า ผลการประเมินผู้เรียน จะทำให้ครูได้ข้อบกพร่องของผู้เรียนแต่ละคน และคิดหาวิธีการที่จะพัฒนาการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ได้แก่ การนำการวิจัยมาใช้ในการแก้ปัญหาที่เรียกว่า “การวิจัยในชั้นเรียน”

ลักษณะของงานวิจัยในชั้นเรียน มีดังต่อไปนี้

1. ปัญหาการวิจัยเกิดจากการทำงานในชั้นเรียนที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน และการบริหารงานวิชาการ
2. ผลจากการวิจัยเป็นสิ่งที่ครูสามารถนำไปพัฒนาการเรียนการสอน
3. การวิจัยในชั้นเรียนดำเนินไปพร้อมกับการเรียนการสอน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549, หน้า 22-23) กล่าวว่า แนวทางในการปฏิบัติการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีดังต่อไปนี้

1. ศึกษา วิเคราะห์วิจัย การบริหาร การจัดการ และการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการ ในภาพรวมของสถานศึกษา
2. ส่งเสริมให้ครูศึกษาวิเคราะห์วิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้
3. ประสานความร่วมมือในการศึกษา วิเคราะห์วิจัย ตลอดจนการเผยแพร่ผลงานวิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และงานวิชาการกับสถานศึกษาเครือข่ายองค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่น

สรุปได้ว่า การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นการศึกษา วิเคราะห์วิจัย ส่งเสริม และประสานความร่วมมือเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อย่างใหม่ ๆ ตลอดจนเผยแพร่ผลงาน ผลการวิจัย เพื่อ

พัฒนาการเรียนการสอนและงานวิชาการกับสถานศึกษา บุคคลรอบครัวองค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

ปัญหาของครูในการทำการวิจัยในชั้นเรียน

สุวิมล ว่องวาณิช (2551) ระบุว่า ครูส่วนใหญ่มีบทบาทหลักในการสอน ขณะที่การทำวิจัยมักไม่ได้เชื่อมโยงกับปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในห้องเรียน อีกทั้งการส่งเสริมให้ครูทำวิจัยเพื่อขอเลื่อนตำแหน่งในอดีต มุ่งเน้นการมีผลงานทางวิชาการมากกว่าการพัฒนาการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้การทำวิจัยของครูไม่สอดคล้องกับบริบทของการปฏิบัติงานจริง และมีภัยตลิ่งเมื่อบรรลุปเป้าหมายด้านตำแหน่งทางวิชาชีพ

นอกจากนี้ ยังชี้ให้เห็นถึงข้อจำกัดที่เป็นอุปสรรคต่อการวิจัยของครู ได้แก่ (1) ความรู้จากการอบรมยังไม่เพียงพอให้ดำเนินการวิจัยได้อย่างอิสระ (2) ภาระงานประจำส่งผลให้ไม่มีเวลาศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง (3) ความซับซ้อนของกระบวนการวิจัยลดแรงจูงใจ (4) การลอกเลียนรูปแบบจากนักวิชาการ ทำให้ไม่สามารถตอบโจทย์ปัญหาในบริบทของตนเอง (5) ระยะเวลาการทำวิจัยที่ยาวนาน ทำให้ผลลัพธ์ไม่ทันต่อสถานการณ์ และ (6) ขาดผู้ให้คำปรึกษาหรือครูพี่เลี้ยง ทำให้เกิดความไม่มั่นใจและเลิกทำวิจัยในที่สุด

สุพานิ ชื่นจิต (2546) ศึกษาการพัฒนาความรู้ด้านการวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนวัดมะเกลือ พบว่า ก่อนการพัฒนา ครูมีความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับต่ำ และหลังการพัฒนา ความรู้เพิ่มขึ้นอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาสำคัญที่พบ ได้แก่ การกำหนดประเด็นวิจัย และการจัดทำรายงานผลการวิจัย โดยเสนอแนะให้ผู้บริหารจัดอบรมเชิงปฏิบัติการอย่างต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมความสามารถในการวิจัยของครู

สกวรัตน์ ชุ่มเขย (2543) ศึกษาการออกแบบรูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาครูระดับประถมศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ผลการวิจัยพบว่า ครูยังขาดความรู้ ความเข้าใจ และการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งยังมองว่าการวิจัยเป็นเรื่องยาก เนื่องจากภาระงานมากและขาดเวลา ทั้งนี้ ครูต้องการการสนับสนุนในหลายด้าน ได้แก่ การอบรม ตัวอย่างงานวิจัย ที่ปรึกษาและผู้นิเทศ ตลอดจนการส่งเสริมจากโรงเรียนในด้านนโยบาย เวลา อุปกรณ์ สื่อ และกิจกรรมที่เอื้อต่อการทำวิจัย

แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3 ด้านการวิจัยในชั้นเรียน

สุวิมล ว่องวาณิช (2551) เสนอแนวทางการวิจัยที่เหมาะสมสำหรับครู โดยเน้นให้เป็นงานวิจัยขนาดเล็กที่สามารถดำเนินการได้หลายประเด็นในแต่ละภาคเรียน ใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์เพื่อค้นหาคำตอบจากปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชั้นเรียน โดยอาศัยข้อมูลที่มีอยู่แล้วในบริบทการเรียนการสอน อีกทั้งควรมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนมากกว่าการสร้างผลงานทางวิชาการ และส่งเสริมความร่วมมือของครูทั้งโรงเรียนในการพัฒนานักเรียนร่วมกัน

ในด้านของการบริหารสถานศึกษา สุพานี ชื่นจิต (2546) เห็นว่าผู้บริหารควรส่งเสริมและพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน โดยเชื่อมโยงกับบทบาทด้านการนิเทศภายใน เพื่อกระตุ้นให้ครูมีแรงจูงใจและความพร้อมในการดำเนินการวิจัยอย่างต่อเนื่อง

ในทำนองเดียวกัน Hendricks (2009) เน้นว่าการวิจัยในชั้นเรียนสามารถยกระดับคุณภาพสถานศึกษาได้อย่างแท้จริง ผู้บริหารจึงควรสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการวิจัย สนับสนุนนโยบายพัฒนาครูสู่ความเป็นมืออาชีพ รวมถึงส่งเสริมความร่วมมือกับชุมชนและคณะกรรมการโรงเรียน ตลอดจนจัดอบรมครูและผู้เกี่ยวข้องให้สามารถทำงานวิจัยร่วมกัน โดยเปิดโอกาสให้ครูสำรวจแนวทางการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การดูแลนักเรียนรายบุคคล และการเสริมแรงจูงใจในการเรียนรู้

สรุป ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา หมายถึง สถานศึกษากำหนดนโยบายและแนวทางการใช้วิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการทำงานของครูและนักเรียน (สุตมยปัญญา) สนับสนุนให้มีการพัฒนาครูและนักเรียนให้มีความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นสำคัญ (สุตมยปัญญา และ จินตามยปัญญา) พัฒนาบุคลากรและผู้เกี่ยวข้องให้มีความรู้เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน (สุตมยปัญญา และ จินตามยปัญญา) นิเทศภายในสถานศึกษา ทางด้านการวิจัยในชั้นเรียน และตั้งพี่เลี้ยงช่วยในการวิจัยในชั้นเรียนให้กับครู (ภาวนามยปัญญา) ครูได้รับอนุญาตให้สามารถสืบสอบวิธีการที่จะพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ผู้เรียนที่ต้องการดูแลเป็นพิเศษ และมีการสร้างแรงจูงใจให้ทำงานนี้ (สุตมยปัญญา จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา) สนับสนุนให้มีความร่วมมือในการวิจัยกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในโรงเรียน คณะกรรมการโรงเรียน และชุมชน (สุตมยปัญญา จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา) สนับสนุนให้ครูนำผลการวิจัยมาใช้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (สุตมยปัญญา จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา) ส่งเสริมให้มีการเผยแพร่ผลงานวิจัยกับสถานศึกษาและหน่วยงานอื่น (จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา)

5) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา

ความหมายของการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เขียนไว้ว่า “รัฐต้องส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนาการผลิตและการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา รวมทั้งการติดตาม ตรวจสอบ และการประเมินผลการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้เกิดการใช้ที่คุ้มค่าและเหมาะสมกับกระบวนการเรียนรู้ของคนไทย” การเรียนรู้ของคนในศตวรรษที่ 21 ความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้การเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้สะดวก ง่าย หลากหลายช่องทาง สามารถรับรู้ได้ด้วยการอ่าน ฟัง ดู มีการนำเสนอในรูปแบบอักษร ภาพ เสียง ภาพเคลื่อนไหว รวมถึงการสร้างสถานการณ์เสมือนจริง (Virtual Situation) รวมทั้งการปฏิสัมพันธ์ (Interaction) และสร้างเครือข่ายให้มีความสามารถจากความรู้ (Knowledge) ไปสู่ความเข้าใจ (Comprehension) การ

ประยุกต์ใช้ (Application) การวิเคราะห์ (Analysis) การสังเคราะห์ (Synthesis) และการประเมิน (Evaluation) ตามลำดับ แต่การเรียนรู้เป็นกระบวนการเรียนรู้เนื้อหาไปสู่ความเข้าใจแท้จริงในระดับที่นำไปใช้ได้ สถานการณ์จริง เรียนรู้เนื้อหาพร้อมๆ กับการใช้ประโยชน์ในสถานการณ์จริง ผลการเรียนรู้คือจำได้ (Remember) เข้าใจ (Understand) ประยุกต์ใช้ (Apply) วิเคราะห์ (Analyze) ประเมิน (Evaluate) และสร้างสรรค์ (Create) โดยที่ขั้นตอนเหล่านี้เกิดพร้อมๆ กันได้หรืออะไรเกิดก่อนเกิดหลังได้ทั้งสิ้น รวมทั้งเรียงลำดับจากหลังไปหน้าก็ได้ โดยสมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียนมี 5 ด้านได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553)

สุภาพรณ มาลัย และคณะ (2559) อธิบายว่า อีเลิร์นนิ่งไม่ได้จำกัดเพียงแค่การแปลงเนื้อหาการสอนแบบเดิมให้อยู่ในรูปแบบดิจิทัลแล้วเผยแพร่ผ่านระบบออนไลน์เท่านั้น หากแต่ครอบคลุมถึงกระบวนการจัดการเรียนรู้และการอบรมที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น (Flexible Learning) สนับสนุนแนวคิดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner-Centered) และการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) ซึ่งต้องอาศัยการเปลี่ยนแปลงกระบวนการทาง การศึกษาโดยรวม ทั้งนี้ อีเลิร์นนิ่งไม่จำเป็นต้องเป็นรูปแบบการเรียนทางไกลเสมอไป แต่อาจนำมาใช้ ร่วมกับการเรียนการสอนในชั้นเรียนได้ตามความเหมาะสม

นพรัตน์ พลเสน (2557) ระบุว่าปัจจัยสำคัญในการออกแบบการเรียนแบบออนไลน์ คือ การกำหนดระดับและรูปแบบของการผสมผสานระหว่างการเรียนรู้ผ่านเครือข่ายกับการเรียนในห้องเรียนแบบดั้งเดิม โดยใช้วิธีการสอน กิจกรรม และเครื่องมือสนับสนุนที่นำจุดแข็งของทั้งสอง รูปแบบมารวมกัน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน ผ่านสื่อและเครื่องมืออินเทอร์เน็ตใน สภาพแวดล้อมออนไลน์ ที่เน้นการปฏิสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมควบคู่ไปกับการเรียนในห้องเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541, หน้า 115) ระบุว่าหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐานและหลักสูตรสถานศึกษาส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้สื่อการเรียนการสอนและแหล่ง เรียนรู้ในหลากหลายรูปแบบ รวมถึงเครือข่ายการเรียนรู้ โดยเน้นสื่อที่ผู้เรียนและครูสามารถศึกษา สร้างสรรค์ และพัฒนาเองได้ รวมทั้งสามารถยืมใช้จากศูนย์สื่อหรือห้องสมุดของสถานศึกษา สื่อที่ใช้ ควรมีความหลากหลาย เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนและกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักวิธีแสวงหาความรู้

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546, หน้า 244) เสนอว่าสื่อการสอนในสถานศึกษาเป็น เครื่องมือสำคัญที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอน โดยสถานศึกษาควรคัดเลือกสื่อที่เหมาะสม กับบริบทและสภาพแวดล้อมของตนเอง

สื่อการสอน (Instructional Media) หมายถึง สิ่งที่นำความรู้ไปสู่ผู้เรียนอยู่ในรูปของสิ่งพิมพ์หรือไม่ใช่สิ่งพิมพ์ก็ได้สื่อการสอนที่ไม่ใช่สิ่งพิมพ์ก็คือ สื่อประเภททัศนูปกรณ์ (Audio Visual Aids) หมายถึงวัสดุเครื่องมืออุปกรณ์และวิธีการทางโสตทัศนศึกษา

โสตทัศนูปกรณ์หมายถึงอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เป็นวัสดุเครื่องมืออุปกรณ์หรือวิธีการที่ครู อาจารย์ เลือกลมา และวางแผนใช้รวมเข้าไปในเนื้อหาของหลักสูตรรายวิชาต่าง ๆ อย่างเหมาะสม ตามระดับชั้น สติปัญญา และความสามารถของผู้เรียน เพื่อให้กระบวนการเรียนการสอน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

สรุป การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา คือ การพัฒนาการเรียนการสอน ให้ทันความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีจึงได้นำแนวคิดและหลักการรวมทั้งองค์ประกอบต่าง ๆ มาใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนแบบร่วมมือบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์วิชาการศึกษาพิเศษที่มีต่อ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการจำโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการเรียนแบบร่วมมือบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการจำเพื่อเตรียมนักศึกษาให้เป็นครูที่ดี มีความรับผิดชอบตนเองและสังคมสามารถดำเนินชีวิตในปัจจุบันและอนาคตได้อย่างเหมาะสม

ความสำคัญของการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา

การพัฒนานวัตกรรม สื่อและเทคโนโลยี นั้นมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาทุกระดับ รวมไปถึงการจัด การศึกษาของนักเรียนเพราะนวัตกรรม สื่อและเทคโนโลยีช่วยสนับสนุนให้การ จัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นไป ตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้และช่วยให้พัฒนาการเรียนรู้นักเรียนเป็นไป อย่างรวดเร็ว หากครูให้ความสำคัญ ในการพัฒนานวัตกรรม สื่อและเทคโนโลยีจะส่งผลให้ครูจะได้มี สื่อ วัสดุอุปกรณ์ วิธีการใหม่ ๆ ไปใช้ในการจัดการ เรียนรู้สำหรับนักเรียนรวมทั้งการพัฒนาความรู้ของ ตนเองด้วย

กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ได้กล่าวถึงการให้ความสำคัญของเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ว่าเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยแก้ปัญหาทางการศึกษา โดยเฉพาะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งเป็นการ รวมเอาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีการสื่อสารมาใช้ เพื่อให้เกิดความรู้และทักษะเพียงพอที่จะใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้อย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

การบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา

ประภาพร แผลตสูงเนิน (2561) ระบุว่าปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน ประถมศึกษาขนาดเล็ก ได้แก่ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและ เทคโนโลยีทางการศึกษา และการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ศาสตราจารย์ และเกรียงไกร ธุระพันธ์ (2563) เสนอว่าการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาควรเน้นการส่งเสริมและจัดหาสื่อ พร้อมทั้งพัฒนาศักยภาพครูและผู้เกี่ยวข้องในการใช้งานอย่างเหมาะสม รวมถึงการติดตามประเมินผลการใช้สื่อและเทคโนโลยีดังกล่าว ตลอดจนสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนการสอน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549, หน้า 33) กล่าวไวว่าการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีแนวทางการปฏิบัติ ดังนี้

1. ศึกษาและวิเคราะห์ความจำเป็น ในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียน การสอน และการบริหารงานวิชาการ
2. ส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอน
3. จัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการเรียนการสอนและพัฒนางานทางด้านวิชาการ
4. ประสานความร่วมมือในการผลิต จัดหา พัฒนาและการใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอนและพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษา บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น
5. ประเมินผลการพัฒนาโดยใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

สรุปได้ว่า การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา หมายถึง สถานศึกษาส่งเสริม จัดหา สื่อ และเทคโนโลยีทางการศึกษา (สุดมยปัญญา จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา) พัฒนาครู และผู้ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการพัฒนา สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา (สุดมยปัญญา จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา) การส่งเสริมการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ (สุดมยปัญญา จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา) ติดตาม ประเมินผลการใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา (สุดมยปัญญา จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา) ส่งเสริมการวิจัย และพัฒนาเกี่ยวกับสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา (สุดมยปัญญา จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา)

6) ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา

จุฑา เทียนไทย และจินตนา ชาญชัยศิลป์ (2545, หน้า 5) ให้ความหมายการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ว่า เป็นกระบวนการหรือกลไกที่ดำเนินเพื่อรักษาคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐานอย่างต่อเนื่อง เพื่อคุ้มครองประโยชน์ของผู้เรียน ผู้ปกครอง และสังคม โดยอาจเกิดขึ้นภายในสถานศึกษาหรือหน่วยงานภายนอกก็ได้

มหาวิทยาลัยรามคำแหง สำนักประกันคุณภาพการศึกษา (2547, หน้า 17) นิยามการประกันคุณภาพการศึกษาว่า เป็นระบบและกลไกในการควบคุม ตรวจสอบ และประเมินผลการ

ดำเนินงานตามองค์ประกอบคุณภาพและดัชนีชี้วัดที่กำหนด เพื่อสร้างความมั่นใจแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และสาธารณชนว่าสถานศึกษาสามารถผลิตผลงานที่มีคุณภาพ

สมคิด พรหมจ้อย และสุพัตร์ พิบูลย์ (2544, หน้า 2-3) อธิบายว่า การประกันคุณภาพ การศึกษา (Quality Assurance) คือกิจกรรมหรือแนวปฏิบัติที่สร้างขึ้นเพื่อรับรองว่าคุณภาพการศึกษา จะได้รับการรักษาและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยดำเนินการตามระบบและแผนที่วางไว้ เพื่อสร้างความ มั่นใจในผลผลิตทางการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543, หน้า 7) ระบุว่า การประกันคุณภาพ การศึกษาคือการบริหารจัดการและดำเนินกิจกรรมตามภารกิจของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพ ผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งให้ผู้รับบริการทั้งโดยตรงและโดยอ้อมมั่นใจว่าการดำเนินงานมี ประสิทธิภาพและผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด แนวคิดนี้เน้นการ “ป้องกัน” การทำงานที่ ไร้ประสิทธิภาพและผลผลิตที่ไม่มีคุณภาพ

กระทรวงศึกษาธิการ (2542, หน้า 10) ให้ความหมายการประกันคุณภาพการศึกษาเป็น กิจกรรมหรือแนวปฏิบัติที่สร้างความมั่นใจแก่ผู้รับบริการ เช่น นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และรัฐ ว่า สถานศึกษาจะดำเนินงานตามพันธกิจที่ตกลงร่วมกันเพื่อให้เกิดผลผลิตที่มีคุณภาพและคุณลักษณะที่ พึงประสงค์

สมศักดิ์ ตลประสิทธิ์ (2542, หน้า 20) ให้ความหมายการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ว่า คือการรับรองคุณภาพของกระบวนการบริหารภายในสถานศึกษา โดยการวางแผนและดำเนินงาน อย่างเป็นระบบ เพื่อให้ผลลัพธ์ของโรงเรียนมีคุณภาพและสอดคล้องกับมาตรฐานที่กำหนด

จากความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษาที่กล่าวมาข้างต้น พอสรุปได้ว่า การ ประกันคุณภาพการศึกษาเป็นการบริหารจัดการตามนโยบาย กิจกรรม และภารกิจ ของสถานศึกษา อย่างเป็นระบบแบบแผนที่กำหนดไว้ (สุดมยปัญญา จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา) เพื่อ พัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา (ภาวนามยปัญญา) ประกอบด้วย การ ประกันคุณภาพการศึกษภายใน(ภาวนามยปัญญา) และ การประกันคุณภาพการศึกษายกนอก (ภาวนามยปัญญา) โดยมีกระบวนการตรวจสอบ และประเมินคุณภาพ เพื่อเป็นหลักประกันให้ผู้ที่มี ส่วนเกี่ยวข้องและสาธารณชนได้มั่นใจว่าสถานศึกษานั้น ๆ สามารถให้ผลผลิตทางการศึกษาที่มี คุณภาพ(สุดมยปัญญา จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา)

แนวคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา

จากการศึกษาทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษามี นักวิชาการ ได้กล่าวถึงความหมายและการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งมี รายละเอียดดังนี้

จรัส นองมาก (2544, หน้า 2) ให้ความหมายการประกันคุณภาพตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ว่า เป็นการประเมินและติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานของ

สถานศึกษาหรือหน่วยงานต้นสังกัดที่รับผิดชอบ โดยกรณีประกันคุณภาพภายนอกจะดำเนินการโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

ทบวงมหาวิทยาลัย (2544, หน้า 24) นิยามการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นระบบและกลไกในการควบคุม ตรวจสอบ และประเมินการดำเนินงานตามองค์ประกอบคุณภาพที่กำหนด เพื่อสร้างความมั่นใจแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและสาธารณชนว่าสถาบันสามารถผลิตผลการศึกษามีคุณภาพ

ไพบุลย์ เปานิธิ (2543, หน้า 16) อธิบายว่า การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกิจกรรมที่ดำเนินการตามแผนและระบบอย่างมีระเบียบ เพื่อให้ผลลัพธ์ทางการศึกษามีคุณภาพและสอดคล้องกับปรัชญา พันธกิจ และเป้าหมาย พร้อมสร้างความพึงพอใจแก่ผู้รับบริการ

บรรจบ จันทมาศ (2541, หน้า 2) ให้ความหมายการประกันคุณภาพว่า คือกิจกรรมที่ดำเนินการตามระบบและแผนที่วางไว้ เพื่อสร้างความมั่นใจว่า ผลงานที่ได้มีคุณภาพตามลักษณะที่พึงประสงค์

วันชัย ศิริชนะ (2540, หน้า 10) กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษา คือการปฏิบัติกิจกรรมที่แสดงถึงคุณภาพ โดยมีการตรวจสอบเป็นกลไกเสริม เพื่อให้สังคมมั่นใจว่าสถาบันอุดมศึกษาดำเนินงานอย่างมีคุณภาพและเป็นระบบ

จากความหมายที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง หลักการดำเนินการกระบวนกร หรือกิจกรรมของสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีคุณภาพ มีหลักฐานสามารถตรวจสอบได้ ซึ่งเป็นการรับประกันและสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน สังคม

จุดมุ่งหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษาของไทยนับเป็นนวัตกรรมการศึกษา เพราะเป็นเรื่องใหม่ที่มีการจัดทำขึ้นเพื่อให้บุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพ (อาภรณ์ ครองกิจการ 2547, หน้า 12) ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาสมฤทธิ์ผลตาม ความคาดหวัง จึงจำเป็นต้องเข้าใจถึงจุดมุ่งหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา (ทองอินทร์ วงศ์โสธร, 2541, หน้า 2) ได้กล่าวถึง จุดมุ่งหมายตลอดจนข้อดีข้อเสียของการประกันคุณภาพ ดังนี้

จุดมุ่งหมายสำคัญของการประกันคุณภาพ คือ

1. ช่วยสถาบันอุดมศึกษาในการพัฒนาการศึกษา
2. สร้างความมั่นใจให้แก่สังคมไม่ว่าจะอยู่ในประเทศหรือต่างประเทศเกี่ยวกับ มาตรฐานการศึกษา
3. ช่วยให้หน่วยงานจัดสรรงบประมาณทำหน้าที่ได้เต็มความรับผิดชอบ
4. ให้ข้อมูลสาธารณะที่เป็นประโยชน์ต่อนักศึกษา ผู้จ้างงาน ผู้ปกครอง รัฐบาล หน่วยจัดสรรงบประมาณ และสถาบันอุดมศึกษา

5. ให้เกิดความชัดเจนและโปร่งใสเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และความหมายของโปรแกรมการศึกษา

6. ก่อให้เกิดมาตรการความรับผิดชอบต่อทรัพยากรที่จัดสรรจากกระเป๋าของประชาชน หรือบุคคลที่ให้ทรัพยากรแก่สถานศึกษา ส่วนข้อดีของการประกันคุณภาพการศึกษา ได้แก่ การเพิ่มคุณภาพการศึกษา เพิ่มความสำคัญของการเรียนการสอน หลักสูตร และ รายวิชาที่มีความชัดเจน อาจารย์มีส่วนร่วม

สรุปได้ว่า การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ หมายถึง การกำหนดมาตรฐานการศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานชาติมาตรฐานเขตพื้นที่และความต้องการของชุมชน (สุตมยปัญญา จินตามยปัญญา ภาวนามยปัญญา) การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ โดยจัดโครงสร้างการบริหารที่เอื้อต่อการพัฒนางานและสร้างระบบประกันคุณภาพภายใน (สุตมยปัญญา จินตามยปัญญา ภาวนามยปัญญา) การจัดทำแผนสถานศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพการศึกษา (สุตมยปัญญา จินตามยปัญญา ภาวนามยปัญญา) มีการดำเนินการตามแผนพัฒนาสถานศึกษาในการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่กำหนดไว้ (สุตมยปัญญา จินตามยปัญญา ภาวนามยปัญญา) มีการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานที่กำหนดเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก (สุตมยปัญญา จินตามยปัญญา ภาวนามยปัญญา) มีการเผยแพร่รายงาน คุณภาพการศึกษาประจำปี (SAR) พร้อมสรุปรายงานประจำปีเผยแพร่ต่อสาธารณชน (สุตมยปัญญา จินตามยปัญญา ภาวนามยปัญญา) การมีระบบและกลไกในการควบคุม ตรวจสอบ และประเมินการดำเนินงานในแต่ละองค์ประกอบคุณภาพ (สุตมยปัญญา จินตามยปัญญา ภาวนามยปัญญา)

2.6 แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษาโดยมีรายละเอียดดังนี้

2.6.1 ความหมายของประสิทธิผลของสถานศึกษา

ประสิทธิผล (Effectiveness) เป็นเครื่องมือหรือตัวบ่งชี้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการ บริหารว่าการบริหารขององค์กร หรือหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งสามารถดำเนินการจนบรรลุ เป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้มากน้อยเพียงใดนั้นประสิทธิภาพจึงมีความแตกต่างกันตาม ความเข้าใจของนักวิชาการหรือผู้บริหารของแต่ละสถานศึกษา ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะขององค์กร และความสำเร็จของงาน ซึ่งมีผู้ให้ความหมายของประสิทธิผลของสถานศึกษาไว้ดังนี้

วาร์ เเพ็งสวัสดี้ (2549, หน้า 47) ให้นิยามประสิทธิผลของสถานศึกษาว่า คือ ความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง พัฒนาทัศนคติในทางบวก ปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม แก้ไขปัญหาภายในสถานศึกษา และสร้างความพึงพอใจแก่บุคลากรในการทำงาน

ธานินทร์ เลิศพันธุ์ (2554, หน้า 33) กล่าวว่าประสิทธิผลของสถานศึกษาคือความสำเร็จในการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์โดยใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า สร้างความพึงพอใจและความยอมรับจากผู้บริหาร ซึ่งเกิดจากความสามารถและประสบการณ์ในการบริหารที่สามารถโน้มน้าวผู้ใต้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติงานได้ตามเป้าหมาย

สิริรัตน์ แก้วสมบัติ (2553, หน้า 37) ให้นิยามว่า ประสิทธิผลของสถานศึกษาหมายถึงผลสำเร็จของการบริหารที่บรรลุเป้าหมาย โดยใช้ทรัพยากรอย่างเต็มประสิทธิภาพ ซึ่งขึ้นกับประสิทธิภาพของผู้บริหารในการนำพาผู้ใต้บังคับบัญชาให้ทำงานตามเป้าหมาย

สมพร หิรัญลักษณ์สุด (2553, หน้า 46) นิยามประสิทธิผลของสถานศึกษาเป็นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ทักษะต่าง ๆ การปรับตัวกับสิ่งแวดล้อม และความพึงพอใจในการทำงานของครูและบุคลากร

ปวีณา ฉุยกลม (2555, หน้า 43) ให้ความหมายว่า ประสิทธิผลของสถานศึกษาคือความสำเร็จในการบรรลุเป้าหมายด้านการศึกษา ที่สะท้อนจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะจิตบวกรของนักเรียน การปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก รวมถึงความพึงพอใจของบุคลากร ซึ่งสะท้อนภาพรวมของระบบ

ฮอย และ มิสเกล (Hoy & Miskel, 2001, p. 379) นิยามประสิทธิผลของสถานศึกษาว่าคือผลสำเร็จที่เกิดขึ้นตามวัตถุประสงค์ขององค์กรทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ประสิทธิผลของสถานศึกษา หมายถึง ผลสำเร็จของสถานศึกษาที่สามารถดำเนินงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่วางไว้โดยการใช้ประโยชน์จากทรัพยากร ที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยพิจารณาจากด้านความสามารถทางวิชาการ ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา และด้านความสามารถในการพัฒนาสถานศึกษา

2.5.2 องค์ประกอบของประสิทธิผลของสถานศึกษา

องค์ประกอบของประสิทธิผลของสถานศึกษามีนักวิชาการกล่าวไว้ดังนี้

มอทท์ (Mott, 1972, p. 188) นิยามประสิทธิผลองค์กรว่า ประกอบด้วย 1) ความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง 2) การพัฒนาทัศนคติทางบวกของนักเรียน 3) การปรับตัวและพัฒนาให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อม และ 4) การแก้ไขปัญหาภายในสถานศึกษา

ฮอย และ มิสเกล (Hoy & Miskel, 2001, p. 398) ให้ความหมายในลักษณะเดียวกัน โดยเน้น 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน 2) การพัฒนาทัศนคติในเชิงบวก 3) การแก้ปัญหาภายในองค์กร และ 4) การปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม

นักวิจัยไทยหลายท่าน เช่น ชูศรี ถนอมกิจ (2550), กรุณา บุญแก้ว (2552), กนกวรรณ อินทร์น้อย (2553), น้อมจิตร แก้วประทีป (2554) และ สมณทิรา นิยมะ (2554) ต่างศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษาใน 4 ด้านเดียวกัน ได้แก่ 1) ความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์สูง 2) การส่งเสริมทัศนคติทางบวกของนักเรียน 3) การแก้ไขปัญหาภายในสถานศึกษา และ 4) ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อม โดยภาพรวม แนวคิดประสิทธิผลของสถานศึกษามุ่งเน้นที่การสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพัฒนาทัศนคติบวก รวมถึงการบริหารจัดการองค์กรให้มีความยืดหยุ่นและแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สุรศักดิ์ สหวิริยะสิน (2556, หน้า 7) ศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษาใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง 2) การพัฒนาทัศนคติทางบวกของนักเรียน 3) การปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน และ 4) การแก้ไขปัญหาภายในโรงเรียน

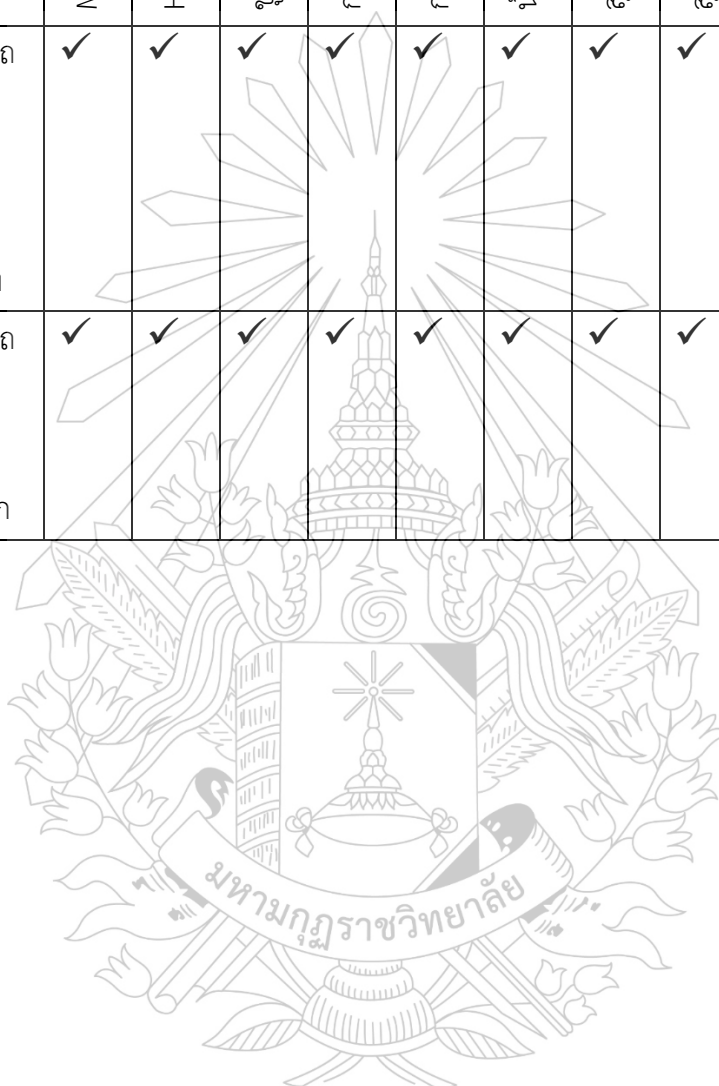
ประยูร คุณนาม (2557, หน้า 6) ได้ศึกษาในประเด็นเดียวกัน โดยเน้น 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน 2) การส่งเสริมทัศนคติทางบวก 3) การแก้ไขปัญหาภายในสถานศึกษา และ 4) การปรับตัวและพัฒนาให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อม

น้ำอ้อย สุนทรพฤกษ์ (2559) ให้กรอบการศึกษาประสิทธิผลโรงเรียนใน 4 ด้าน เช่นเดียวกัน คือ 1) การผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์สูง 2) การพัฒนาทัศนคติบวก 3) การปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน และ 4) การแก้ไขปัญหาภายในสถานศึกษา

สรุปได้ว่าประสิทธิผลของสถานศึกษามักครอบคลุมความสามารถในการสร้างผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน พัฒนาทัศนคติ ส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงองค์กร และการจัดการปัญหาภายในอย่างมีประสิทธิภาพ

ตารางที่ 2.2 การสังเคราะห์องค์ประกอบประสิทธิผลของสถานศึกษาตามแนวคิดของนักวิชาการ

องค์ประกอบ ประสิทธิผล	Mott (1972)	Hoy & Miskel (2001)	ชูศรี ธนอมกิจ(2550)	กรุณา บุญแก้ว (2552)	กนกวรรณ อินทร์น้อย (2553)	น้อมจิตร์ แก้วประทีป (2554)	สุนนจิรา นิยมมะ (2554)	สุรศักดิ์ สหวิริยะสิน (2556)	ประยูร คุณนาม (2557)	น้ำอ้อย สุนทรพกษ์ (2559)
1) ความสามารถ ในการผลิต นักเรียนที่มี ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนสูง	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2) ความสามารถ ในการพัฒนา นักเรียนให้มี ทัศนคติทางบวก	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

องค์ประกอบ ประสิทธิผล	Mott (1972)	Hoy & Miskel (2001)	ชูศรี ถนอมกิจ(2550)	กรุณา บุญแก้ว (2552)	กนกวรรณ อินทร์น้อย (2553)	น้อมจิตร แก้วประทีป (2554)	สุนันทิรา นิยมมะ (2554)	สุรศักดิ์ สหวิริยะสิน (2556)	ประยูร คุณนาม (2557)	น้ำอ้อย สุนทรพลภักซ์ (2559)
3) ความสามารถ ในการ ปรับเปลี่ยนและ พัฒนาให้ เข้ากับ สิ่งแวดล้อม	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
4) ความสามารถ ในการแก้ปัญหา ภายใน สถานศึกษา	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

สรุปได้ว่า ผู้วิจัยสังเคราะห์จากแนวคิดการประเมินประสิทธิผลของสถานศึกษาของ Mott (1972), Hoy & Miskel (2001), ชูศรี ถนอมกิจ (2550), กรุณา บุญแก้ว (2552), กนกวรรณ อินทร์น้อย (2553), น้อมจิตร แก้วประทีป (2554), สุนันทิรา นิยมมะ (2554), สุรศักดิ์ สหวิริยะสิน (2556), ประยูร คุณนาม (2557), น้ำอ้อย สุนทรพลภักซ์ (2559) ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้ ประกอบด้วย (1) ด้านความสามารถทางวิชาการ (2) ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (3) ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษาและ (4) ด้านความสามารถในการพัฒนาสถานศึกษา โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านความสามารถทางวิชาการ

มีนักวิชาการได้กล่าวถึงความสามารถทางวิชาการ ดังนี้

วโร เฟ็งสวัสดิ์ (2549, หน้า 50) สรุปไว้ว่า ความสามารถในการผลิต หมายถึง ปริมาณ และคุณภาพของนักเรียน ประสิทธิภาพของสถานศึกษาที่สร้างความเชื่อมั่นได้สูง โดยวัดความนิยมจาก ชุมชน และผู้ปกครอง โดยสถานศึกษามีนักเรียนเข้าเรียนจำนวนมาก และคุณภาพการเรียนการสอน

อยู่ในเกณฑ์สูงซึ่งได้มาจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ความสามารถในการศึกษาต่อในสถาบันชั้นสูงได้เป็นจำนวนมาก ซึ่งสถานศึกษาที่มีทั้งปริมาณและคุณภาพสูงดังกล่าวมักจะเป็นสถานศึกษาระดับจังหวัดที่มีชื่อเสียง สถานศึกษาที่มีความพร้อมทั้งด้านปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ วัสดุอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวกอย่างเพียงพออาคารสถานที่ บรรยากาศสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม ปัจจัยด้านการเงินคล่องตัวสามารถจัดซื้อจัดจ้างและการเบิกจ่ายได้อย่างสะดวก มีครูที่มีคุณภาพ ตลอดจนการบริหารจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพ ในด้านคุณภาพของนักเรียนนอกจากจะดูได้จาก ผลสัมฤทธิ์แล้วยังพิจารณาจากการพัฒนาทัศนคติแรงจูงใจของนักเรียน ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความเชื่อมั่นในตัวเองความปรารถนาและความคาดหวังต่าง ๆ รวมทั้งการประพฤติปฏิบัติตนอย่างเหมาะสม

กนกวรรณ อินทร์น้อย (2553, หน้า 52) สรุปไว้ว่า ความสามารถผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง เป็นความสามารถของผู้บริหารและครูในการบริหารงานโรงเรียน เพื่อให้เกิดผลบรรลุวัตถุประสงค์และประสิทธิผลสูงสุดต่อตัวผู้เรียนทั้งด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านอาคารสถานที่ ด้านบุคลากรและเทคโนโลยีเพื่อเอื้อให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับสูง

มอทท์ (Mott, 1972, p. 188) ที่กล่าวว่า คุณภาพที่เกิดกับผู้เรียนนอกจากจะเป็นผู้ที่มีความสนใจในการศึกษาเล่าเรียน มีความรู้ความสามารถทางวิชาการดีเยี่ยม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาต่าง ๆ สูงเป็นที่น่าพอใจ มีการพัฒนาความรู้ความสามารถ ทักษะ เจตคติค่านิยม และคุณธรรมต่าง ๆ ที่พึงปรารถนาให้เพียงพอต่อการดำรงชีวิตและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ฮอย และมิสเกล (Hoy & Miskel, 2001, p. 383) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นผลการเรียนรู้ในวิชาต่าง ๆ ที่นักเรียนได้รับ ผลการเรียนรู้จากการสอนของครูอาจารย์ ถือว่าเป็นดัชนีบ่งชี้ประสิทธิผลของสถานศึกษาที่สำคัญและในการศึกษาวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับปัจจัยต่าง ๆ หลายประการ เช่น กลุ่มปัจจัยของสถานศึกษา ได้แก่ ครูอาจารย์บรรยากาศของสถานศึกษาและกลุ่มปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพื้นฐานทางสังคมและสภาพแวดล้อมทางบ้านนักเรียน ชีวิตสังคมในครอบครัว พื้นฐานความรู้ อารมณ์จิตใจของผู้เรียน และคุณภาพการสอนของครู

สรุปได้ว่า ด้านความสามารถทางวิชาการ หมายถึง ผลสำเร็จของสถานศึกษาในการทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน มีการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้อยู่ในระดับที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง นักเรียนสามารถสอบเข้าเรียนต่อในระดับชั้น ม.1 ของโรงเรียนที่มีการแข่งขันสูงเพิ่มมากขึ้น นักเรียนได้รับรางวัลจากการเข้าร่วมแข่งขันทักษะทางด้านวิชาการในรอบปีการศึกษาการเข้าศึกษาต่อในระดับชั้น ที่สูงขึ้นของนักเรียนอยู่ในระดับที่น่าพอใจและ สถานศึกษาได้พัฒนาหลักสูตรสื่อการเรียนการสอนรวมทั้งกิจกรรมการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

2. ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์

มีนักวิชาการได้กล่าวถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ดังนี้

วโร เพ็งสวัสดิ์ (2549, หน้า 51) สรุปว่า ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก หมายถึง การส่งเสริมพฤติกรรมที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของสังคม ซึ่งครอบคลุมการพัฒนาทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกายที่สมบูรณ์ แข็งแรงและพัฒนาตามวัย ด้านสติปัญญาที่ใฝ่รู้ มีเหตุผลและความคิดสร้างสรรค์ ด้านสังคมที่สามารถนำความรู้และทักษะไปใช้ดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข และด้านจิตใจที่มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม และเหตุผล

นักเรียนที่มีทัศนคติทางบวกจะแสดงออกถึงความรู้สึกและพฤติกรรมที่เป็นที่ยอมรับของสังคม มีจิตใจมั่นคง ยอมรับกฎกติกาของสังคมด้วยความจริงใจ เคารพความคิดเห็นผู้อื่น มีจิตสาธารณะ พร้อมร่วมมือในการปฏิบัติภารกิจส่วนรวม สามารถควบคุมตนเอง อดทน และเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างเหมาะสม ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี รู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และมีคุณธรรม จริยธรรม

โดยรวมแล้ว การพัฒนาทัศนคติทางบวกช่วยให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการศึกษาและสามารถอยู่ร่วมกับสังคมอย่างมีความสุข

กนกวรรณ อินทร์น้อย (2553, หน้า 53) สรุปได้ว่า ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวกเป็นความสามารถของผู้บริหารและครูในด้านการดำเนินการอบรมสั่งสอนพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่แข็งแรง สมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย และจิตใจ รวมถึงการมีคุณธรรมจริยธรรมตลอดจนทักษะความสามารถในการดำรงชีวิต อยู่บนสังคมอย่างมีความสุข

ประยูร คุณนาม (2557, หน้า 81) สรุปว่า ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก หมายถึง การส่งเสริมให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมและมีความรู้สึที่ดีงาม สมเหตุสมผล และสอดคล้องกับความต้องการของสังคม โดยการศึกษาช่วยพัฒนาบุคคลใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรงและเหมาะสมตามวัย ด้านสติปัญญาที่ใฝ่รู้ มีเหตุผลและความคิดสร้างสรรค์ ด้านสังคมที่สามารถนำความรู้และทักษะไปใช้ดำรงชีวิตอย่างมีความสุข และด้านจิตใจที่มีวินัย คุณธรรม และจริยธรรมอย่างเหมาะสม

นักเรียนที่มีทัศนคติทางบวกจะแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ต่อสังคม มีจิตใจมั่นคง เปิดกว้าง ยอมรับความแตกต่าง เคารพความคิดเห็นของผู้อื่น ปฏิบัติตนอย่างจริงใจและเป็นประชาธิปไตย สามารถเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม และเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม รวมถึงมีความสามารถในการอบรมตนเองให้เป็นคนดี มีคุณธรรม วินัย และเจตคติดีต่อการศึกษาและการอยู่ร่วมในสังคมอย่างมีความสุข

สรุปได้ว่า ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ หมายถึง ผลสำเร็จของสถานศึกษาในการแก้ไข ปัญหาการบริหารงานวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะ ครุมีความสามารถในการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉิน/ปัญหาเร่งด่วนของสถานศึกษาที่เกิดขึ้นได้ ผู้บริหาร สถานศึกษาร่วมมือกับคณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครอง ในการ สร้างความร่วมมือในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในสถานศึกษาให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้บริหาร สถานศึกษาสามารถให้คำปรึกษาและแนวทางการแก้ปัญหาในการบริหารงานวิชาการกับคณะครูและ บุคลากรภายในสถานศึกษาได้ และสามารถประนีประนอมในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นภายใน สถานศึกษาได้

3. ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา

มีนักวิชาการได้กล่าวถึงความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา ดังนี้

วโร เพ็งสวัสดิ์ (2549, หน้า 51) สรุปไว้ว่า องค์การต่าง ๆ หรือสถานศึกษาย่อมมี รูปแบบในการบริหารงาน เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้การกำหนดรูปแบบการ บริหารงานภายในสถานศึกษานั้นแต่ละสถานศึกษาจะมีการกำหนดรูปแบบให้เหมาะสมกับขนาด และ ภารกิจของสถานศึกษาแต่ไม่ว่าจะมีรูปแบบการบริหารงานแบบใดก็ตามระบบในการทำงานของ สถานศึกษาย่อมประกอบด้วยองค์ประกอบต่าง ๆ ได้แก่ เป้าหมายคือการมุ่งถึงความสำเร็จสูงสุดที่เกิด จากการทำงาน บทบาทหน้าที่เป็นส่วนประกอบรองลงมา เพื่อร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ตามที่ได้รับ หมาย เพื่อให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด การประสานงานเป็นแนวทาง ของความร่วมมือใน การปฏิบัติงานให้มีความชัดเจนและเกิดความเรียบร้อยและกิจกรรม คือการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายการจัดการศึกษาในสถานศึกษาเป็นการสร้าง คนให้เกิดการเรียนรู้และ พัฒนาศักยภาพของบุคคลตามแนวทางที่เหมาะสม การบริหารและการจัดการในสถานศึกษาจึงควรมี ความยืดหยุ่นพอสมควร นับตั้งแต่เรื่องของหลักสูตรควรปรับให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น สภาพของ บุคลากรและทรัพยากรที่มีอยู่การจัดวิชาการต่าง ๆ สำหรับ การ เรียนการสอน รวมทั้งการจัดกิจกรรม ทั้งในหลักสูตรและเสริมหลักสูตรควรจัดให้เพียงพอและหลากหลายเพื่อให้สอดคล้องกับความสนใจ ความต้องการและความถนัดของนักเรียน จะช่วยเป็นแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้การปรับตัว บุคลิกภาพของนักเรียนได้อย่างเหมาะสม กฎระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ บางเรื่องเป็นสิ่งที่ล้าสมัยไม่ทัน กับสภาพปัจจุบัน ควรมีการปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้น การบริหารและการจัดการนั้นผู้บริหารเป็นผู้ที่ มีความสำคัญยิ่งในการดำเนินการให้เกิดประสิทธิภาพ เกิดความราบรื่น เรียบร้อยและเจริญก้าวหน้า ผู้บริหารจึงควรปฏิบัติตนให้เหมาะสม ไม่ควรใช้อำนาจทางเผด็จการ ไม่ควรยึดกฎระเบียบอย่าง เคร่งครัด สิ่งใดที่จะเป็นอุปสรรคต่อการทำงานควรจะมีการยืดหยุ่นบ้างแต่ไม่เสียประโยชน์หรือ เป้าหมายขององค์การผู้บริหารควรเป็นผู้ที่สร้างความไว้วางใจให้กับผู้ร่วมงานให้มีการยอมรับ และมีความเอื้ออาทรต่อเพื่อนร่วมงาน สร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีงามกับผู้ร่วมงาน ไม่ควรวางตัวเป็น

ผู้บังคับบัญชา แต่ควรวางตัวเป็นเพื่อนร่วมงาน เพื่อไม่ให้เกิดช่องว่างซึ่งกันและกัน ควรมีการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานโดย วิธีการต่าง ๆ เช่น การยกย่องชมเชย หรือการให้รางวัลในบางโอกาส พยายามสร้างบรรยากาศใน สถานศึกษาให้เกิดความเป็นมิตร ให้ความร่วมมือร่วมใจแก่บุคลากรทุกฝ่าย ย่อมก่อให้เกิด ประสิทธิภาพในสถานศึกษาได้

กนกวรรณ อินทร์น้อย(2553, หน้า 55) สรุปไว้ว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษาเป็นความสามารถของผู้บริหารและครูในการร่วมมือร่วมใจกันแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนทุก ๆ ด้านให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีเพื่อให้เกิดประสิทธิผลขึ้นกับสถานศึกษาอย่างสูงสุดและต่อเนื่อง

ประยูร คุณนาม (2557, หน้า 82) สรุปไว้ว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา เนื่องมาจากการที่สถานศึกษาจะมีประสิทธิผลมีปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งคือ ความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา ทั้งนี้เพราะสถานศึกษาประกอบด้วยคนหลายกลุ่มหลายฝ่ายในการทำงานร่วมกันความขัดแย้งทางความคิดย่อมเกิดขึ้นได้ทั้งนี้เพราะบุคคลแต่ละคนย่อมมีความคิด ค่านิยม ความต้องการและมีเป้าหมายต่างกัน ซึ่งแท้จริงปัญหาความขัดแย้งเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์แต่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสามารถบริหารความขัดแย้งให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมที่จะมีผลต่อการพัฒนางาน เพราะว่าหากมีความขัดแย้งมากเกินไปจะทำให้เกิดความไว้วางใจขาดความร่วมมือในการทำงาน ทำลายความสมานฉันท์กลมเกลียว สร้างความเป็นศัตรูและนำไปสู่การลดประสิทธิภาพในการทำงานและการลาออกจากงานได้ซึ่งย่อมมีผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในการแก้ปัญหาให้เกิดประโยชน์ย่อมขึ้นอยู่กับวิธีการแก้ไขของผู้บริหาร

สรุปได้ว่า ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา หมายถึง ผลสำเร็จของสถานศึกษาในการแก้ไขปัญหาการบริหารงานวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูมีความสามารถในการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉิน/ปัญหาเร่งด่วนของสถานศึกษาที่เกิดขึ้นได้ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างความร่วมมือกับคณะครูคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครองในการสร้างความร่วมมือในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในสถานศึกษาให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีผู้บริหารสถานศึกษาสามารถให้คำปรึกษาและแนวทางการแก้ปัญหาในการบริหารงานวิชาการกับคณะครูและบุคลากรภายในสถานศึกษาได้และสามารถประนีประนอมในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในสถานศึกษาได้

4. ด้านความสามารถในการพัฒนาสถานศึกษา

มีนักวิชาการได้กล่าวถึงความสามารถในการพัฒนาสถานศึกษา ดังนี้

วาร์ เห่งส์วส์ตี (2549, หน้า 51) กล่าวถึงองค์ประกอบขององค์การซึ่งประกอบด้วยคนและงาน เช่นเดียวกับสถานศึกษาที่ประกอบด้วยผู้บริหาร ครู นักเรียน และเจ้าหน้าที่ เพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างสมบูรณ์และเกิดประสิทธิภาพ สถานศึกษาจำเป็นต้องมีความสามารถในการ

ปรับตัวอย่างเหมาะสม นโยบายต้องทันสมัยและสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลง ไม่ยึดติดกับรูปแบบเดิมจนล้าสมัย โดยเฉพาะในด้านการเรียนการสอนซึ่งควรมีนวัตกรรมและการพัฒนาสื่อการสอนอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ผู้บริหารและครูจึงต้องมีความบทบาทในการพัฒนา ปรับเปลี่ยนและบริหารงานอย่างคล่องตัว พร้อมทั้งส่งเสริมวัฒนธรรมและความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนตอบสนองต่อการพัฒนานักเรียนอย่างเหมาะสม สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตและการประกอบอาชีพได้อย่างมีคุณภาพและความสุขในสังคม

กนกวรรณ อินทร์น้อย (2553, หน้า 54) ได้สรุปว่า ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา เป็นหน้าที่ของผู้บริหารและครูในการร่วมกันดำเนินงานทั้งด้านบริหารจัดการ การเรียนการสอน หลักสูตร อุปกรณ์ เทคโนโลยี และสภาพแวดล้อม เพื่อสร้างบรรยากาศทางวิชาการที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และทำให้สถานศึกษาก้าวหน้าต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม

ประยูร คุณนาม (2557, หน้า 83) เสริมว่า ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษาคือการปรับตัวให้เหมาะสมกับบริบทที่เปลี่ยนแปลง โดยสถานศึกษาในฐานะองค์การทางการศึกษาที่ประกอบด้วยผู้บริหาร ครู นักเรียน และเจ้าหน้าที่ จำเป็นต้องกำหนดนโยบายที่ไม่ตายตัว แต่สามารถปรับปรุงให้ทันสมัยและสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะด้านการเรียนการสอนที่ต้องมีนวัตกรรมและพัฒนาสื่อการสอนอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งดูแลสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้ ผู้บริหารและครูจึงต้องมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาองค์กรและบริหารงานอย่างคล่องตัว มีความคิดสร้างสรรค์ และเน้นการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทั้งความรู้และคุณธรรม เพื่อให้นักเรียนสามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพและพัฒนาตนเองอย่างมีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างเหมาะสมและมีความสุข

สรุปได้ว่า ด้านความสามารถในการพัฒนาสถานศึกษา หมายถึง ผลสำเร็จของ สถานศึกษา ที่ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูยอมรับการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงของสถานศึกษาได้ อย่างเหมาะสม มีการพัฒนาอาคารสถานที่และจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ของนักเรียน สถานศึกษามีการนำนวัตกรรมเทคโนโลยีทางการศึกษามาใช้ปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูจัดกระบวนการเรียนการสอนได้ เหมาะสม สอดคล้องกับสังคมและความต้องการของชุมชน และสถานศึกษามีการพัฒนา สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงเหมาะสมกับสภาพสังคมในปัจจุบัน

ตารางที่ 2.3 สรุปประสิทธิผลของสถานศึกษาตามแนวคิดของนักการศึกษา

องค์ประกอบหลักประสิทธิผล ของสถานศึกษา	ตัวบ่งชี้ประสิทธิผลของสถานศึกษา
--	---------------------------------

	1) สถานศึกษามีการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้อยู่ในระดับที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง
	2) นักเรียนสามารถสอบเข้าเรียนต่อในระดับชั้น ม.1 ของโรงเรียนที่มีการแข่งขันสูงเพิ่มมากขึ้น
	3) นักเรียนได้รับรางวัลจากการเข้าร่วมแข่งขันทักษะทางด้านวิชาการในรอบปีการศึกษา
	4) นักเรียนสอบการเข้าศึกษาต่อในระดับชั้นที่สูงขึ้นอยู่ในระดับที่น่าพอใจ
	5) สถานศึกษาได้พัฒนาหลักสูตร สื่อการเรียนการสอน รวมทั้งกิจกรรมการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง
2. ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์	1) ผลสำเร็จของสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมสร้างเสริมวินัยและประชาธิปไตยเป็นประจำและต่อเนื่อง
	1) นักเรียนมีความรู้ ความสามารถและทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้
	3) นักเรียนมีความมุ่งมั่นใฝ่เรียนรู้และกระตือรือร้นต่อการเรียนรู้
	4) นักเรียนมีเหตุผลและสามารถยอมรับนับถือตนเองและนับถือผู้อื่นด้วยความเข้าใจ
	5) สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์
3. ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา	1) สถานศึกษามีการแก้ไขปัญหาการบริหารงานวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
	2) ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูมีความสามารถในการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉิน/ปัญหาเร่งด่วนของสถานศึกษาที่เกิดขึ้นได้
	3) ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างความร่วมมือกับคณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครอง ในการสร้างความร่วมมือเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในสถานศึกษาให้สำเร็จ ลุล่วงไปได้ด้วยดี

	4) ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถให้คำปรึกษาแนวทางการแก้ปัญหาในการบริหารงานวิชาการกับคณะครูและบุคลากรภายในสถานศึกษาได้
	5) ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถประนีประนอมในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในสถานศึกษาได้
4. ด้านความสามารถในการพัฒนาสถานศึกษา	1) ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูยอมรับการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงของสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม
	2) สถานศึกษามีการพัฒนาอาคารสถานที่และจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน
	3) สถานศึกษามีการนำนวัตกรรมเทคโนโลยีทางการศึกษามาใช้ปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม
	4) ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูจัดกระบวนการเรียนการสอนได้เหมาะสม สอดคล้องกับสังคมและความต้องการของชุมชน
	5) สถานศึกษามีการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงเหมาะสมกับสภาพสังคมในปัจจุบัน

2.7 สภาพพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย

นโยบายสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย นโยบายทางการศึกษาให้โรงเรียนในสังกัดได้นำไปปฏิบัติ และได้จัดทำนโยบาย เป้าประสงค์ จุดเน้น ตัวชี้วัด และโครงการ เพื่อขับเคลื่อนการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

วิสัยทัศน์

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 เป็นองค์กรขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษา โดยใช้พื้นที่เป็นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 เป็นคนดี มีความสุข

พันธกิจ

1. ส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์
2. พัฒนาสถานศึกษาให้มีความปลอดภัยทุกด้าน

3. ส่งเสริมความเป็นเลิศของผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

4. ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีสมรรถนะตามหลักสูตรและทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21

5. สร้างโอกาสความเสมอภาคลดความเหลื่อมล้ำให้ผู้เรียนทุกคนได้รับบริการทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม

6. พัฒนาบริหารครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความเชี่ยวชาญในการจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการตามบริบทพื้นที่

7. ส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมโดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

8. นำนวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology) มาใช้เพื่อการบริหารจัดการ
อัตลักษณ์

SRN1 to be identity by 4S

S1 : Service Mind = บริการด้วยใจ

S2 : Smile = ยิ้มง่าย

S3 : Say Hi = ทักทาย

S4 : Success = ใต้งาน

วัฒนธรรมองค์กร

SRN1 to be Organizational culture by 4T

T1: Take Care = ใส่ใจในการให้บริการ

T2: Teamwork = ทำงานเป็นทีม

T3: Technology = ใช้เทคโนโลยี

T4: Thai Soft Power = ดำเนินงานตามวิถีสุรินทร์ เขต 1

นโยบายผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1

“ถูกต้อง รวดเร็ว ทันตามกำหนด”

เป้าประสงค์

1. ผู้เรียนทุกช่วงวัยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความรักในสถาบันหลักของชาติและยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขเป็นพลเมืองที่รู้สิทธิและหน้าที่อย่างมีความรับผิดชอบมีจิตสาธารณะมีความรักและความภูมิใจในความเป็นไทย

2. ผู้เรียนทุกช่วงวัยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้รับโอกาสทางการศึกษาที่เสมอภาค มีคุณภาพตามมาตรฐาน สอดคล้องกับศักยภาพให้เป็นผู้มีสมรรถนะและทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21
3. เด็กกลุ่มเสี่ยงในระบบการศึกษาได้รับโอกาสและได้รับการช่วยเหลือให้เรียนจบตามหลักสูตร
4. ผู้เรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา รวมถึงสถานศึกษาได้รับการดูแลความปลอดภัยทุกด้าน
5. ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ทนต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี มีสมรรถนะ ความรู้ ความเชี่ยวชาญ จรรยาบรรณ และมาตรฐานวิชาชีพ รวมทั้งจิตวิญญาณความเป็นครู
6. สถานศึกษาจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs)
7. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษานำระบบข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ มีระบบการบริหารจัดการที่ได้มาตรฐานเหมาะสมกับบริบท

กลยุทธ์

- กลยุทธ์ที่ 1 ส่งเสริมการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีความปลอดภัยจากภัยทุกรูปแบบ
- กลยุทธ์ที่ 2 เพิ่มโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาให้กับประชากรวัยเรียนทุกคน
- กลยุทธ์ที่ 3 ยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของศตวรรษที่ 21
- กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา

กลยุทธ์ที่ 1 ส่งเสริมการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีความปลอดภัยจากภัยทุกรูปแบบ

เป้าประสงค์เชิงกลยุทธ์

1. ผู้เรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาได้รับการดูแลความปลอดภัยจากภัยคุกคาม 9 รูปแบบ ได้แก่ ภัยยาเสพติด ภัยความรุนแรง ภัยพิบัติต่าง ๆ อุบัติเหตุ โรคอุบัติใหม่ ฝุ่น PM 2.5 การค้ามนุษย์ การคุกคามในชีวิตและทรัพย์สิน รวมถึงอาชญากรรมไซเบอร์
2. ผู้เรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาได้รับการดูแลความปลอดภัยและสามารถปรับตัวต่อโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำ
3. สถานศึกษาได้รับการพัฒนาให้มีความปลอดภัยและจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. สถานศึกษาได้รับการส่งเสริมให้มีความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง เพื่อความปลอดภัยของผู้เรียน
5. สถานศึกษามีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะที่ดีและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

กลยุทธ์ที่ 2 เพิ่มโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาให้กับประชากรวัยเรียนทุกคน

เป้าประสงค์เชิงกลยุทธ์

1. ประชากรวัยเรียนระดับการศึกษาภาคบังคับได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างเสมอภาคจนจบการศึกษาภาคบังคับ
2. ผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายได้รับการส่งเสริมให้ได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างเสมอภาคจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. เด็กพิการและเด็กด้อยโอกาสได้รับโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพ
4. ผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษได้รับการส่งเสริมและพัฒนาเต็มตามศักยภาพ
5. เด็กกลุ่มเสี่ยงที่จะออกจากระบบการศึกษา เด็กตกหล่น และเด็กออกกลางคันได้รับการช่วยเหลือให้ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กลยุทธ์ที่ 3 ยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของศตวรรษที่ 21

เป้าประสงค์เชิงกลยุทธ์

1. เด็กปฐมวัยในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 มีพัฒนาการสมวัย
2. ผู้เรียนทุกช่วงวัยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความรักในสถาบันหลักของชาติและยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เป็นพลเมืองที่รู้สิทธิและหน้าที่อย่างมีความรับผิดชอบ
3. ผู้เรียนทุกช่วงวัยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสอดคล้องกับศักยภาพ ให้เป็นผู้มีสมรรถนะและทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21
4. ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี มีสมรรถนะ ความรู้ ความเชี่ยวชาญ จรรยาบรรณและมาตรฐานวิชาชีพ รวมทั้งจิตวิญญาณความเป็นครู
5. สถานศึกษาจัดการศึกษาเพื่อเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
6. สถานศึกษาสามารถจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และมีระบบการวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน (Assessment for Learning) ด้วยวิธีการที่หลากหลายยืดหยุ่น ตอบสนองต่อความถนัดและความสนใจของผู้เรียน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เป็นรายบุคคล (Personalized Learning)

กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา

เป้าประสงค์เชิงกลยุทธ์

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 และสถานศึกษามีการนำระบบข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารจัดการและการให้บริการอย่างมีประสิทธิภาพ
2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 และสถานศึกษามีระบบการบริหารจัดการที่ได้มาตรฐาน
3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 และสถานศึกษามีระบบการจัดสรรทรัพยากร โดยเฉพาะอัตราค่าจ้างและงบประมาณที่มีประสิทธิภาพ เหมาะสมกับบริบท
4. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 และสถานศึกษามีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพ เหมาะสมกับบริบท
5. โรงเรียนคุณภาพได้รับการพัฒนาประสิทธิภาพที่เหมาะสมกับบริบท
6. สถานศึกษาขนาดเล็กได้รับการพัฒนาประสิทธิภาพที่เหมาะสมกับบริบท
7. โรงเรียน CONNEXT ED ได้รับการพัฒนาประสิทธิภาพที่เหมาะสมกับบริบท

2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.8.1 งานวิจัยในประเทศ

เสกสันต์ รอดย้อย และพรเทพ รุ่งแผน (2560) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการโดยรวมของผู้บริหารอยู่ในระดับสูง เช่นเดียวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา อีกทั้งยังมีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยด้านที่สัมพันธ์มากที่สุดคือ ความสามารถในการพัฒนาสถานศึกษา รองลงมาคือ ความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา ส่วนด้านที่สัมพันธ์น้อยที่สุดคือ ความสามารถทางวิชาการ

วิระภรณ์ ปานจันทร์ และกัญญ์รัชการย์ นิลวรรณ (2560) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมและการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับสูง และมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

วีรวัฒน์ แก้วทองใหญ่ และพระเมธาวิณัยรส (2562) ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามหลักปัญญา 3 ในระดับอุดมศึกษาของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยพบว่า

1. สภาพการจัดการเรียนการสอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุดคือ การวัดและประเมินผล รองลงมาคือ ความเหมาะสมของเนื้อหา ผู้สอน ผู้เรียน และกิจกรรมการเรียนการสอนตามลำดับ
 2. สภาพแวดล้อมในการเรียนการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนมีพื้นฐานความรู้เพียงพอ ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ความสามารถในการสื่อสารทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ตลอดจนคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ ขณะเดียวกัน ผู้สอนมีคุณวุฒิ ความเชี่ยวชาญ และสามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ พร้อมให้บริการวิชาการแก่ชุมชน ส่วนเนื้อหาวิชามีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร เหมาะสมกับจำนวนหน่วยกิต มีการจัดลำดับรายวิชาอย่างเป็นระบบ และสภาพแวดล้อม เช่น อาคาร ห้องเรียน อุปกรณ์การเรียนการสอน มีความพร้อม ทันสมัย และเอื้อต่อการเรียนรู้
 3. รูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามหลักปัญญา 3 ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่
 - **ส่วนที่ 1: ส่วนนำ** ได้แก่ บริบท สภาพแวดล้อม หลักการจัดการเรียนการสอน และระบบประกันคุณภาพ
 - **ส่วนที่ 2: ตัวแบบ** ประกอบด้วยพันธกิจหลัก 4 ด้าน และองค์ประกอบการเรียนการสอน 6 ประการ รวมถึงกระบวนการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางการปฏิรูป
 - **ส่วนที่ 3: ขั้นตอนการนำไปใช้** ครอบคลุมโครงสร้าง แผนยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย แนวทางการประเมิน และเงื่อนไขตามบริบทเฉพาะของแต่ละวิทยาเขต
- โดยรวมแล้ว รูปแบบดังกล่าวเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ลดการสอนแบบถ่ายทอดความรู้โดยตรง และส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การปฏิบัติจริง การวัดและประเมินผลที่ชัดเจน หลากหลาย และเหมาะสมกับศักยภาพผู้เรียน

ดวงกมล ปลดคามินทร์ (2560) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษาในอำเภอสนมชัยเขต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 พบว่า ทั้งการบริหารงานวิชาการและประสิทธิผลของสถานศึกษาอยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและรายด้าน

ด้านการบริหารงานวิชาการ งานพัฒนาการเรียนรู้มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ งานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา พัฒนาหลักสูตร วัดและประเมินผล และงานด้านสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ส่วนประสิทธิผลของสถานศึกษา ด้านที่โดดเด่นที่สุดคือ ความสามารถในการแก้ปัญหา

รองลงมาคือ การส่งเสริมทัศนคติเชิงบวกของนักเรียน ความสามารถในการปรับตัว และการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลการวิจัยยังพบว่า การบริหารงานวิชาการมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลของสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยความสัมพันธ์มากที่สุดอยู่ที่งานพัฒนาการเรียนรู้ ขณะทำงานด้านสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีมีความสัมพันธ์ในระดับต่ำสุด

วันวิสา พรหมสุวรรณ (2561) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษา จากมุมมองของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 พบว่า การบริหารงานวิชาการและประสิทธิผลของสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก และมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ชนิกา บรรจงปรุ และสุรินทร์ ภูสิงห์ (2561) ศึกษาในบริบทของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 พบว่า การบริหารงานวิชาการโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านการส่งเสริมความร่วมมือทางการศึกษา การเผยแพร่ความรู้แก่ชุมชน และการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน ส่วนประสิทธิผลของสถานศึกษาอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยเน้นที่ความสามารถในการแก้ไขปัญหา การตั้งเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียน และความเหมาะสมของบุคลากรต่อหน้าที่ ทั้งนี้ พบว่าการบริหารงานวิชาการมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิผลของสถานศึกษาในระดับสูง และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เรือนเพชร เต็กลี (2562) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา จากความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ พบว่า

1. สมรรถนะของผู้บริหารโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ รองลงมาคือ วิสัยทัศน์ และต่ำที่สุดคือ การให้บริการที่ดี
2. ประสิทธิผลของสถานศึกษาอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยด้านที่ครูพึงพอใจมากที่สุดคือ ความพึงพอใจของบุคลากร รองลงมาคือ การส่งเสริมเจตคติที่ดีของนักเรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
3. สมรรถนะของผู้บริหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิผลของสถานศึกษาในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กานต์นภัส กลีบเครือ และอนงค์ สระบัว (2564) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 จังหวัดราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมผู้บริหารมีการใช้อำนาจอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ อำนาจอ้างอิง อำนาจให้รางวัล อำนาจความเชี่ยวชาญ อำนาจบังคับ และอำนาจตามกฎหมาย ขณะเดียวกัน การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก

เช่นกัน และพบว่าการใช้อำนาจของผู้บริหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการบริหารงานวิชาการในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ ยิ่งผู้บริหารมีการใช้อำนาจในระดับสูง การบริหารงานวิชาการก็มีแนวโน้มอยู่ในระดับสูงตามไปด้วย

รพีพร พาดา และพระครูวิจิตรปัญญาภรณ์ (2567) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญหา 3 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 พบว่า สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากระดับสูงไปต่ำ ได้แก่ การนิเทศการศึกษา การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอน สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ และการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา

ในขณะที่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากสูงสุด ได้แก่ การจัดการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล การนิเทศการศึกษา การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ และการพัฒนาหลักสูตร สำหรับความต้องการจำเป็น พบว่า สูงสุดคือการจัดการเรียนการสอน รองลงมาคือ การวัดผลและประเมินผล การพัฒนาหลักสูตร สื่อและแหล่งเรียนรู้ การนิเทศ และการวิจัยตามลำดับ

แนวทางในการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญหา 3 ควรมุ่งเน้นการสร้างบริบทของความเป็นเลิศทางวิชาการในสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม ส่งเสริมการใช้สื่อการสอนที่เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน พัฒนาครูให้เข้าถึงแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการ และเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาด้านการศึกษาอย่างเป็นระบบ เพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างแท้จริง

2.8.2 งานวิจัยต่างประเทศ

สมิทธ์และคณะ (Smit and Others, 1961, p. 170) ได้ศึกษาการจัดสรรเวลาและความสำคัญของภารกิจต่าง ๆ ในสถานศึกษา โดยจำแนกงานบริหารออกเป็น 7 ด้าน ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารใช้เวลากับงานบริหารวิชาการมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 40 รองลงมาคืองานบุคลากร และกิจการนักเรียน อย่างละร้อยละ 20 ส่วนงานการเงิน อาคารสถานที่ ความสัมพันธ์กับชุมชน และงานทั่วไป ต่างได้รับการจัดสรรเวลาเท่ากัน คือ ร้อยละ 5

กูธฮาร์ต (Goodhart, 1991, p. abstract) ศึกษาลักษณะของโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐที่มีประสิทธิภาพทางวิชาการ โดยวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ความสำเร็จของโรงเรียน และประสิทธิภาพการวัดผล พบว่า ความเป็นผู้นำด้านการจัดการองค์กรของผู้บริหาร คุณธรรมและ

จริยธรรมของครู รวมถึงความสามัคคีภายในสถานศึกษา มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน และส่งเสริมกันและกันอย่างมีนัยสำคัญ

แพนทีไลท์ (Pantelides, 1991, pp. 678-A) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารไม่มีองค์ประกอบใดที่สามารถอธิบายความแปรปรวนของคะแนนผลสัมฤทธิ์นักเรียนได้

แมคเกอร์เรย์ (Mcgorray, 1995, pp. 2006-A) ศึกษาบทบาทผู้นำในการบริหารการเรียนการสอนและการทดสอบประสิทธิผลของโปรแกรมภาษาในโรงเรียน ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าผู้บริหารควรมีส่วนร่วมในงานวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนซึ่งถือเป็นรูปแบบหนึ่งของการนิเทศ การมีส่วนร่วมนี้ช่วยเพิ่มพูนความรู้ของผู้บริหาร พร้อมทั้งเสริมประสิทธิภาพการควบคุมคุณภาพการเรียนการสอนและการปฏิบัติงานของครู

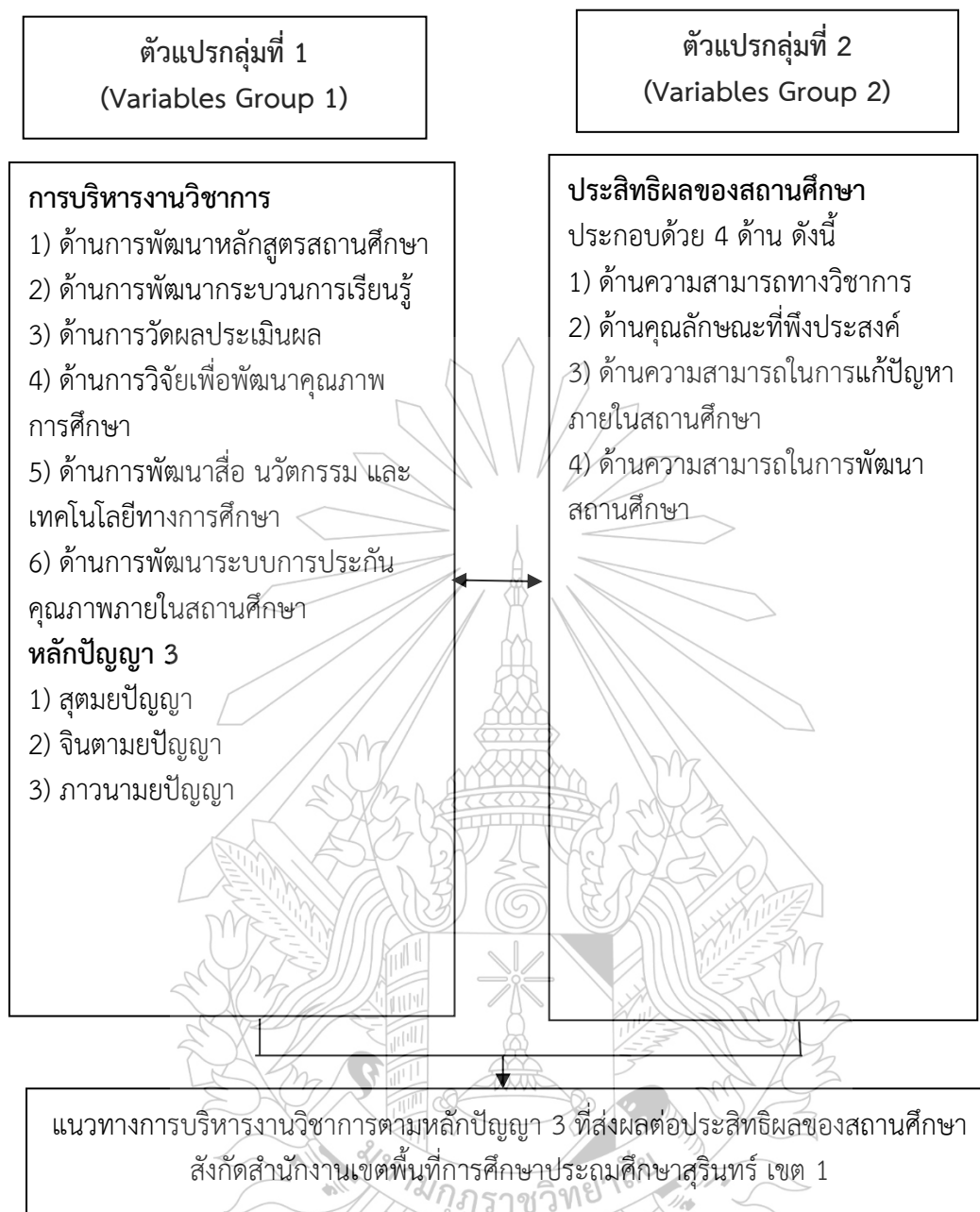
โคลแมน (Coleman, 2008) ศึกษาบทบาทผู้บริหารโรงเรียนในการจัดการความรู้และกระบวนการปรับปรุงโรงเรียน โดยพบว่าความสามารถในการสร้างองค์ความรู้มีความสำคัญต่อการพัฒนาและปรับปรุงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผู้บริหารที่ได้รับการพัฒนาวิชาชีพอย่างเหมาะสมและใช้กลยุทธ์การจัดการความรู้ในการตัดสินใจ สามารถขับเคลื่อนการปฏิรูปโรงเรียนและเพิ่มผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการ สรุปได้ ว่าการบริหารงานวิชาการเป็นงานที่สำคัญถือเป็นหัวใจของโรงเรียนซึ่งผู้บริหารเป็นผู้รับผิดชอบสูงสุดและต้องเข้าใจการบริหารงานวิชาการให้ลึกซึ้งในทุกๆด้านของงานวิชาการ ในการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่กำหนดไว้เพราะพันธกิจหลักของสถานศึกษา คือ การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ให้ผู้เรียนมีคุณภาพ รวมถึงมีคุณธรรม และจริยธรรมในตนเอง ดังนั้น จึงควรให้ความสำคัญในการบริหารวิชาการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด รวมถึงการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ซึ่งจะส่งผลให้การพัฒนาคุณภาพ ผู้เรียนมีประสิทธิภาพด้วยเช่นกัน กอปรกับการบริหารวิชาการของสถานศึกษาก็นับเป็นหัวใจสำคัญที่จะสร้างความสำเร็จให้กับสถานศึกษา เพราะสถานศึกษาต้องอาศัยแนวคิดที่ดี ความรู้ที่ดี และความสามารถที่ดี มีภูมิปัญญาผสานความรู้คู่คุณธรรม พลังความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ทั้งของผู้บริหาร ครูผู้สอน และผู้เรียน รวมถึงความพยายาม และมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานให้สำเร็จ ภายใต

การสร้างสรรค์ ผลงานนวัตกรรมใหม่ให้เกิดขึ้นภายในองค์กรอยู่เสมอ เพื่อสร้างสรรค์รูปแบบการทำงานที่เหมาะสมกับองค์กร สามารถนำมาใช้ในการปฏิบัติงานต่าง ๆ ขององค์กรให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อไป

2.9 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3 กับ ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ได้แก่ ผู้วิจัยได้ กำหนดขอบข่ายการบริหารงานวิชาการจากคู่มือปฏิบัติงานข้าราชการครูกำหนดขอบข่ายการบริหารงานวิชาการของกระทรวงศึกษาธิการ (2552, หน้า 6-7) นำมาสังเคราะห์ร่วมกับนักวิชาการ อีก 5 ท่าน คือ 1) Miller (1965, p. 175) 2) กิตติมา ปรีดีติลล (2532, หน้า 57-58) 3) กมล ภู ประเสริฐ (2544, หน้า 9-18) 4) รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2553, หน้า 30) และ 5) ปรียาพร วงศ์อนุตโรจน์ (2553, หน้า 3-4) สังเคราะห์สรุปออกมาได้ 6 ด้านคือ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) ด้านการวัดผลประเมินผล 4) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา 6) ด้านการพัฒนา ระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตามหลักปัญญา 3 ประกอบด้วย 1) สุตมยปัญญา 2) จินตามยปัญญา 3) ภาวนามยปัญญา และประสิทธิผลของสถานศึกษา ผู้วิจัยใช้แนวคิดกระบวนการบริหารในสถานศึกษา POSDCoRB (อนิยา นุชสำเนียง, 2555, หน้า 113) กุลิกและเออร์วิค (Gulick & Urwick, 1973, อ้างถึงใน จันทราณี สงวนนาม, 2551, หน้า 60 - 61) สังเคราะห์ได้ประสิทธิผลของสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านความสามารถทางวิชาการ 2) ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 3) ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา 4) ด้านความสามารถในการพัฒนาสถานศึกษา ดังภาพที่ 2.

ภาพที่ 2.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3 กับ ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อให้การวิจัยเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
- 3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 จำนวน 2,995 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร จำนวน 330 คน ครูผู้สอน จำนวน 2,830 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 91 คน และครูผู้สอน จำนวน 250 คน รวมทั้งสิ้น 341 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) สุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามขนาดโรงเรียน คือ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีจำนวนโรงเรียนทั้งหมด 165 โรงเรียน ในปีการศึกษา 2566 โดยแบ่งเป็น โรงเรียนขนาดเล็ก 73 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง 89 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดใหญ่/ใหญ่พิเศษ 3 โรงเรียนจากนั้นสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีจับสลาก (Simple Random Sampling)

3. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การสัมภาษณ์ผู้บริหารในสถานศึกษาที่มีความเป็นเลิศด้านการบริหารงานวิชาการ จำนวน 5 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ขนาดโรงเรียน	ประชากร			กลุ่มตัวอย่าง		
	ผู้บริหาร	ครูผู้สอน	รวม	ผู้บริหาร	ครูผู้สอน	รวม
ขนาดเล็ก	140	865	1005	28	148	176
ขนาดกลาง	178	960	1138	30	90	120
ขนาดใหญ่	12	1005	1017	33	12	45
รวม	330	2,830	2,995	91	250	341

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ชนิด คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์

1. แบบสอบถาม

แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการตามหลักปรัชญา 3 กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักปรัชญา 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) 5 ระดับ ดังนี้

5	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ	มากที่สุด
4	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ	มาก
3	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ	ปานกลาง
2	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ	น้อย
1	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ	น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) 5 ระดับ ดังนี้

5	หมายถึง	มีประสิทธิผลอยู่ในระดับ	มากที่สุด
4	หมายถึง	มีประสิทธิผลอยู่ในระดับ	มาก
3	หมายถึง	มีประสิทธิผลอยู่ในระดับ	ปานกลาง
2	หมายถึง	มีประสิทธิผลอยู่ในระดับ	น้อย
1	หมายถึง	มีประสิทธิผลอยู่ในระดับ	น้อยที่สุด

2. แบบสัมภาษณ์

ใช้สำหรับสัมภาษณ์แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญหา 3 กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1

3.3 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. แบบสอบถาม

3.3.1 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญหา 3 กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1

2. ศึกษาวิธีสร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) และการสร้างแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open ended) จากตำราของ บุญชม ศรีสะอาด (2545)

3. สร้างแบบสอบถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยและนิยามศัพท์เฉพาะ

4. นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ

5. ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน (ภาคผนวก ก) เพื่อตรวจพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ของคำถามแต่ละข้อโดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (IOC : Index of item objective congruence) โดยให้เกณฑ์ในการตรวจพิจารณาข้อคำถามดังนี้

ให้คะแนน +1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์และนิยามศัพท์

ให้คะแนน 0 ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์และนิยามศัพท์

ให้คะแนน -1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์และนิยามศัพท์

ค่า IOC ระหว่าง 0.67 – 1.00

6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาเสนอแนะ

7. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

8. นำแบบสอบถามที่ทดลองมาวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (Cronbach, 1990) มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.90

9. นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขและวิเคราะห์หาคุณภาพเรียบร้อยแล้ว นำไปดำเนินการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยต่อไป

2. แบบสัมภาษณ์

1. ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวการบริหารงานวิชาการตามหลักปรัชญา 3 กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ทางทฤษฎีที่จะนำมาเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์สังเคราะห์ กำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือ เพื่อการศึกษาและการเก็บรวบรวมข้อมูล

2) วิเคราะห์ สังเคราะห์ องค์ความรู้เกี่ยวกับ กรอบแนวคิด ทฤษฎี ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือ ที่ใช้ในการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูล

3) สร้างแบบวิเคราะห์เอกสาร แบบสัมภาษณ์เพื่อใช้ในการศึกษา และเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการตามหลักปรัชญา 3 กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 เพื่อตรวจสอบเนื้อหาและภาษาที่ใช้นำมาปรับปรุงแก้ไข

4) นำแบบวิเคราะห์เอกสาร แบบสัมภาษณ์ ไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษา

5) ปรับปรุงแก้ไขแบบวิเคราะห์เอกสาร แบบสัมภาษณ์ ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา เมื่อได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วจึงจัดทำแบบวิเคราะห์เอกสาร และแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์เพื่อนำใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือ คือแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ไปเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. แบบสอบถาม

1.1 ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยต่อผู้บริหารของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสวรินทร์ เขต 2

1.2 ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเสนอต่อผู้บริหารของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสวรินทร์ เขต 2 พร้อมด้วยแบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

1.3 ผู้วิจัยติดตามเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตัวเอง

2. แบบสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้เดินทางไปติดต่อขอเข้าสัมภาษณ์ด้วยตัวเองใช้เวลาในห้วงเวลาของการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ

ขั้นตอนการเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์

1. กำหนดวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์

เพื่อเก็บรวบรวมข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3 กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสวรินทร์ เขต 1

2. ออกแบบเครื่องมือสัมภาษณ์

2.1 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง

2.2 แบบสัมภาษณ์ในภาคผนวก ข

3. คัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย

3.1 ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสวรินทร์ เขต 1 จำนวน 5 คน

3.2 ติดต่อและขอความยินยอมจากผู้ให้ข้อมูล โดยการส่งหนังสือขออนุญาตสัมภาษณ์ถึงผู้ให้ข้อมูลพร้อมนัดวันและเวลาเพื่อเข้าทำการสัมภาษณ์

4. เตรียมการสัมภาษณ์

4.1 สถานที่และอุปกรณ์อำนวยความสะดวก เช่น โต๊ะ เก้าอี้ พัดลม หรือห้องเงียบ สำหรับการสัมภาษณ์แบบพบหน้ากัน

4.2 คู่มือหรือแบบสัมภาษณ์ (Interview Guide / Interview Schedule)

4.3 เครื่องบันทึกเสียง (Voice Recorder / Audio Recorder) ใช้บันทึกคำตอบของผู้ให้สัมภาษณ์ เพื่อความแม่นยำ และควรแจ้งผู้ให้สัมภาษณ์ล่วงหน้าและขออนุญาต

4.4 กล้องถ่ายภาพ / วิดีโอ ใช้บันทึกท่าทาง สีหน้า หรือสภาพแวดล้อม กรณีต้องวิเคราะห์พฤติกรรมหรือบริบท (ต้องได้รับความยินยอมก่อน)

4.5 แบบบันทึกภาคสนาม (Field Notes) ใช้จดบันทึกข้อสังเกต ข้อมูลประกอบ เช่น อารมณ์ ท่าที สิ่งแวดล้อมระหว่างสัมภาษณ์ และเป็นข้อมูลเสริมในการวิเคราะห์

5. ดำเนินการสัมภาษณ์

สร้างบรรยากาศที่เป็นกันเองด้วยการทักทายอย่างสุภาพและอบอุ่น

6. ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

6.1 ทบทวนและสรุปข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์

6.2 ตรวจสอบความครบถ้วนและความสอดคล้องของข้อมูล

7. วิเคราะห์และสรุปผลข้อมูล

7.1 จัดกลุ่มข้อมูลตามหัวข้อ

7.2 วิเคราะห์และสรุปผลเพื่อใช้ในการศึกษา

8. นำเสนอผลการสัมภาษณ์

การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) เพื่อสรุปเป็นภาพรวมแล้วนำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล มีขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามโดยหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์การบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3 ของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ทั้งโดยภาพรวม รายด้านและรายข้อ โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 121) ดังต่อไปนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ น้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

3. วิเคราะห์ประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ทั้งโดยภาพรวม รายด้านและรายข้อ โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 121) ดังต่อไปนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00	หมายถึง	มีประสิทธิผลอยู่ในระดับ มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50	หมายถึง	มีประสิทธิผลอยู่ในระดับ มาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50	หมายถึง	มีประสิทธิผลอยู่ในระดับ ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50	หมายถึง	มีประสิทธิผลอยู่ในระดับ น้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50	หมายถึง	มีประสิทธิผลอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

4. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3 กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product - moment correlation coefficient) ซึ่งกำหนดเกณฑ์การแปลค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ไว้ดังนี้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543, หน้า 144) ดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.81 -1.00	หมายถึง	มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับ สูง
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.61 -0.80	หมายถึง	มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับ ค่อนข้างสูง
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.41 -0.60	หมายถึง	มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับ ปานกลาง
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.21 -0.40	หมายถึง	มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับ ค่อนข้างต่ำ
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.01 -0.20	หมายถึง	มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับ ต่ำ

5. วิเคราะห์ข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3 กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ด้วยการวิเคราะห์เชิงพรรณนา

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.6.1 การหาคุณภาพของแบบสอบถาม

1) การหาค่าความเที่ยงตรง(Validity) ของแบบสอบถาม โดยผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบเครื่องมือใช้สูตรดัชนีค่าความสอดคล้อง (IOC) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 104)

$$\text{สูตร } IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์

$\sum R$ แทน ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

2) การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (α -Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 99)

$$\text{สูตร} \quad \alpha = \frac{k}{k-1} \left\{ 1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right\}$$

เมื่อ α แทน ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
 k แทน จำนวนข้อของเครื่องมือวัด
 $\sum S_i^2$ แทน ผลรวมของความแปรปรวนแต่ละข้อ
 S_t^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนรวม

3.6.2 สถิติพื้นฐาน ได้แก่

1) ค่าร้อยละ (Percentage) คำนวณจากสูตร(บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 104)

$$\text{สูตร} \quad P = \frac{f}{n} \times 100$$

เมื่อ P แทน ค่าร้อยละ
 f แทน ความถี่ที่ต้องการแปลงเป็นร้อยละ
 n แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

2) ค่าเฉลี่ย(Mean) คำนวณจากสูตร(บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 105)

$$\text{สูตร} \quad \bar{x} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{x}$ แทน ค่าเฉลี่ย
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม
 N แทน จำนวนคะแนนในกลุ่ม

3) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(Standard Deviation) คำนวณจากสูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 106)

$$\text{สูตร} \quad \text{s.d.} = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})^2}{n}}$$

เมื่อ s.d. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

X แทน คะแนนแต่ละตัว

$\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย

n แทน จำนวนคะแนนในกลุ่ม

Σ แทน ผลรวม

3.6.3 สถิติทดสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ (Correlation Analysis) ในการวิจัยครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product - moment correlation coefficient)

$$r_{xy} = \frac{N \sum xy - \sum x \sum y}{\sqrt{[N \sum x^2 - (\sum x)^2][N \sum y^2 - (\sum y)^2]}}$$

เมื่อ	r_{xy}	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
	$\sum x$	แทน	ผลรวมคะแนนรายตัวของกลุ่มตัวอย่าง
	$\sum y$	แทน	ผลรวมคะแนนรวมของทั้งกลุ่ม
	$\sum x^2$	แทน	ผลรวมคะแนนชุด x แต่ละตัวยกกำลังสอง
	$\sum y^2$	แทน	ผลรวมคะแนนชุด y แต่ละตัวยกกำลังสอง
	$\sum xy$	แทน	ผลรวมของผลคูณระหว่าง x และ y
	n	แทน	จำนวนคนหรือกลุ่มตัวอย่าง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3 กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.2 ลำดับขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้ ผู้วิจัยได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ยประชากร
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
X_1	แทน	ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
X_2	แทน	ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้
X_3	แทน	ด้านการวัดผลประเมินผล
X_4	แทน	ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
X_5	แทน	ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา
X_6	แทน	ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ
X	แทน	การบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3
Y_1	แทน	ด้านความสามารถทางวิชาการ
Y_2	แทน	ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์
Y_3	แทน	ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา
Y_4	แทน	ด้านความสามารถในการพัฒนาสถานศึกษา
Y	แทน	ประสิทธิผลของสถานศึกษา
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4.2 ลำดับขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ มีจำนวนตามตำแหน่งระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 วิเคราะห์การบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3 กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1

ตอนที่ 5 วิเคราะห์แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3 กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ มีจำนวนตามตำแหน่งระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

ในการวิจัยเรื่องนี้ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ซึ่งมีคุณลักษณะข้อมูลทั่วไป คือ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน ใช้การแจกแจงหาค่าความถี่ (Frequency) และคำนวณร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย-ปรากฏดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

n=314		
ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
ตำแหน่ง		
1. ผู้บริหารสถานศึกษา	28	8.20
2. ครูผู้สอน	313	91.80
รวม	341	100.00
ระดับการศึกษา		
1. ปริญญาตรี	134	39.30
2. สูงกว่าปริญญาตรี	207	60.70
รวม	341	100.00
ประสบการณ์การทำงาน		
1. 1-5 ปี	59	17.30
2. 6-10 ปี	197	57.80
3. 11 ปี ขึ้นไป	85	24.90
รวม	341	100.00

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นครูผู้สอน จำนวน 313 คน คิดเป็นร้อยละ 91.80 เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 8.20 เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษามากที่สุด คือ สูงกว่าระดับปริญญาตรี จำนวน 207 คน คิดเป็นร้อยละ 60.70 ระดับปริญญาตรี จำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 39.30 และประสบการณ์การทำงานมากที่สุด คือ 6-10 ปี จำนวน 197 คน คิดเป็นร้อยละ 57.80 11 ปี ขึ้นไป จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 24.90 และ 1-5 ปี จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 17.30

ตอนที่ 2 วิเคราะห์การบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1

ผลการวิเคราะห์การบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 โดยหาค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ซึ่งปรากฏผลดังแสดงในตารางที่ 4.2-4.7

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การบริหารงานวิชาการตามหลักปัญหา 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 โดยรวมและรายด้าน

n=314

การบริหารงานวิชาการตามหลักปัญหา 3	ระดับการปฏิบัติ			
	$\bar{X}$	S.D.	อันดับ	แปลผล
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (X_1)	4.46	0.68	2	มาก
2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (X_2)	4.34	0.69	5	มาก
3. ด้านการวัดและประเมินผล (X_3)	4.34	0.70	6	มาก
4. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา (X_4)	4.50	0.75	1	มาก
5. ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา (X_5)	4.44	0.74	3	มาก
6. ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ (X_6)	4.35	0.62	4	มาก
รวมเฉลี่ย	4.41	0.70	-	มาก

จากตารางที่ 4.2 พบว่า การบริหารงานวิชาการตามหลักปัญหา 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.41$, S.D. =0.70) โดยเรียงค่าเฉลี่ยสูงสุด ไปต่ำสุด ได้แก่ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา (X_4) ($\bar{X}=4.50$, S.D. =0.75) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (X_1) ($\bar{X}=4.46$, S.D. =0.68) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา (X_5) ($\bar{X}=4.44$, S.D. =0.74) ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ (X_6) ($\bar{X}=4.35$, S.D. =0.62) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (X_2) ($\bar{X}=4.34$, S.D. =0.69) ด้านการวัดและประเมินผล (X_3) ($\bar{X}=4.34$, S.D. =0.70) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การบริหารงานวิชาการตามหลักปัญหา 3
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ด้านการพัฒนาหลักสูตร
สถานศึกษา (X_1)

n=314

ข้อ	ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (X_1)	ระดับการปฏิบัติ			
		$\bar{X}$	S.D.	อันดับ	แปลผล
1	สถานศึกษาดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (จिनตามยปัญญา)	4.52	0.67	3	มากที่สุด
2	สถานศึกษาจัดทำแผนพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (ภาวนามยปัญญา)	4.44	0.62	5	มาก
3	สถานศึกษากำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ และเป้าหมาย ของการจัดการศึกษา (จินตามยปัญญา)	4.50	0.80	4	มาก
4	สถานศึกษากำหนดเกณฑ์ความสามารถที่ผู้เรียนพึงปฏิบัติได้ในแต่ละระดับการศึกษา และในแต่ละระดับชั้น (จินตมยปัญญา)	4.59	0.64	2	มากที่สุด
5	สถานศึกษากำหนดผลลัพธ์ (สมรรถนะ) นำสู่จุดมุ่งหมายการเรียนรู้ (จินตามยปัญญา)	4.18	0.73	7	มาก
6	ครูผู้สอนดำเนินการใช้หลักสูตรให้เป็นไปตามหลักสูตรสถานศึกษาที่ได้จัดทำขึ้นและตามการวางแผนการใช้หลักสูตร (สุตมยปัญญา จินตามยปัญญาและภาวนามยปัญญา)	4.62	0.49	1	มากที่สุด
7	สถานศึกษานำผลการดำเนินงาน รวมทั้งปัญหา/ข้อเสนอแนะต่าง ๆ มาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร (สุตมยปัญญา จินตามยปัญญาและภาวนามยปัญญา)	4.38	0.79	6	มาก
รวมเฉลี่ย		4.46	0.68	-	มาก

จากตารางที่ 4.3 พบว่า การบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (X_1) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.68) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ดำเนินการใช้หลักสูตรให้เป็นไปตามหลักสูตรสถานศึกษาที่ได้จัดทำขึ้นและตามการวางแผนการใช้หลักสูตร (สุดมยปัญญา จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา) ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.49) รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำในการประสานงานที่มีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.68) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำที่มีทักษะการแก้ปัญหาเพื่อนำพาสถานศึกษาไปสู่ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.68)

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (X_2)

n=314					
ข้อ	ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (X_2)	ระดับการปฏิบัติ			
		$\bar{X}$	S.D.	อันดับ	แปลผล
1	สถานศึกษาการดำเนินงานเกี่ยวกับการสร้างบรรยากาศเกี่ยวกับวิชาการในสถานศึกษา (สุดมยปัญญา)	4.15	0.72	8	มาก
2	ครูผู้สอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ และความต้องการ และก้าวหน้าไปตามความสามารถของผู้เรียน (ภาวนามยปัญญา)	4.38	0.61	3	มาก
3	ครูผู้สอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นการเรียนรู้การสอนตามสภาพจริง (สุดมยปัญญา จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา)	4.36	0.61	4	มาก
4	สถานศึกษาจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านต่าง ๆ ตามที่หลักสูตรต้องการ (ภาวนามยปัญญา)	4.52	0.64	1	มากที่สุด

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

n=314

ข้อ	ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (X_2)	ระดับการปฏิบัติ			
		$\bar{X}$	S.D.	อันดับ	แปลผล
5	สถานศึกษาส่งเสริมสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่มีในท้องถิ่น (จินตมยปัญญา)	4.44	0.69	2	มาก
6	สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ชุมชนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (ภาวนามยปัญญา)	4.34	0.48	6	มาก
7	ครูผู้สอนจัดการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ ทำให้ผู้เรียนเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น (จินตมยปัญญา และภาวนามยปัญญา)	4.36	1.02	5	มาก
8	ครูผู้สอนออกแบบกิจกรรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะและส่งเสริมนักเรียนให้ใช้ความรู้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม (จินตมยปัญญา และภาวนามยปัญญา)	4.20	0.76	7	มาก
รวมเฉลี่ย		4.34	0.69	-	มาก

จากตารางที่ 4.4 พบว่า การบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (X_2) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.34$, S.D. =0.69) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ สถานศึกษาจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านต่าง ๆ ตามที่หลักสูตรต้องการ (ภาวนามยปัญญา) ($\bar{X}=4.52$, S.D. =0.64) รองลงมา คือ สถานศึกษาส่งเสริมสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่มีในท้องถิ่น (จินตมยปัญญา) ($\bar{X}=4.44$, S.D. =0.69) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ สถานศึกษาการดำเนินงานเกี่ยวกับการสร้างบรรยากาศเกี่ยวกับวิชาการในสถานศึกษา (สุตมยปัญญา) ($\bar{X}=4.15$, S.D. =0.72)

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การบริหารงานวิชาการตามหลักปัญหา 3
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ด้านการวัดและ
ประเมินผล (X_3)

n=314

ข้อ	ด้านการวัดและประเมินผล (X_3)	ระดับการปฏิบัติ			
		$\bar{X}$	S.D.	อันดับ	แปลผล
1	สถานศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบประเมินผลการเรียนของผู้เรียน โดยเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม (จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา)	4.26	0.60	6	มาก
2	ครูผู้สอนการวัดและประเมินผลการเรียนต้องสอดคล้องและครอบคลุมมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดในหลักสูตร (สุตมยปัญญา)	4.14	0.79	9	มาก
3	สถานศึกษาดำเนินการที่มุ่งวัดสมรรถนะอันเป็นองค์รวมของความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ (จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา)	4.47	0.64	3	มาก
4	ครูผู้สอนประเมินผลการเรียนที่ประกอบด้วยการประเมินเพื่อปรับปรุงพัฒนาผู้เรียน การจัดการเรียนการสอน และการประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียน (จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา)	4.28	0.58	5	มาก
5	สถานศึกษาประเมินแบบ 360 องศา โดยเป็นการประเมินจากการปฏิบัติหรือจากแฟ้มสะสมผลงาน การประเมินตนเอง การประเมินโดยเพื่อน และโดยครู (ภาวนามยปัญญา)	4.23	0.78	7	มาก
6	สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้เรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตรวจสอบผลการประเมินผลการเรียนได้ (จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา)	4.33	0.48	4	มาก

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

n=314					
ข้อ	ด้านการวัดและประเมินผล (X_3)	ระดับการปฏิบัติ			
		$\bar{X}$	S.D.	อันดับ	แปลผล
7	สถานศึกษาประเมินตามลำดับขั้นของสมรรถนะที่กำหนด หากไม่ผ่านจะได้รับการซ่อมเสริมจนผ่าน จึงจะก้าวไปสู่ลำดับขั้นต่อไป (ภาวนามยปัญญา)	4.21	0.79	8	มาก
8	สถานศึกษามีการเทียบโอนผลการเรียนระหว่างสถานศึกษาและรูปแบบการศึกษาต่าง ๆ (ภาวนามยปัญญา)	4.60	0.81	1	มากที่สุด
9	สถานศึกษาจัดทำเอกสารเพื่อรับรองผลการเรียนและแสดงวุฒิของผู้เรียน (ภาวนามยปัญญา)	4.52	0.82	2	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย		4.34	0.70	-	มาก

จากตารางที่ 4.5 พบว่า การบริหารงานวิชาการตามหลักปัญหา 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ด้านการวัดและประเมินผล (X_3) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.34, S.D. = 0.70) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ สถานศึกษามีการเทียบโอนผลการเรียนระหว่างสถานศึกษาและรูปแบบการศึกษาต่าง ๆ (ภาวนามยปัญญา) ($\bar{X}$ = 4.60, S.D. = 0.81) รองลงมา คือ สถานศึกษาจัดทำเอกสารเพื่อรับรองผลการเรียนและแสดงวุฒิของผู้เรียน (ภาวนามยปัญญา) ($\bar{X}$ = 4.52, S.D. = 0.82) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ครูผู้สอนการวัดและประเมินผลการเรียนต้องสอดคล้องและครอบคลุมมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดในหลักสูตร (สุตมยปัญญา) ($\bar{X}$ = 4.14, S.D. = 0.79)

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การบริหารงานวิชาการตามหลักปัญหา 3
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนา
คุณภาพการศึกษา (X_4)

n=314

ข้อ	ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา (X_4)	ระดับการปฏิบัติ			
		$\bar{X}$	S.D.	อันดับ	แปลผล
1	ผู้บริหารกำหนดนโยบายและแนวทางการใช้วิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการทำงานของครูและนักเรียน (สุตมยปัญญา)	4.43	0.64	7	มาก
2	สถานศึกษาสนับสนุนให้มีการพัฒนาครูและนักเรียนให้มีความรู้เกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นสำคัญ (สุตมยปัญญา และ จินตามยปัญญา)	4.33	0.62	8	มาก
3	สถานศึกษาพัฒนาบุคลากรและผู้เกี่ยวข้องให้มีความรู้เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน (สุตมยปัญญา และ จินตามยปัญญา)	4.55	1.02	3	มาก
4	ผู้บริหารนิเทศภายในสถานศึกษา ทางด้านการวิจัยในชั้นเรียน และตั้งพี่เลี้ยงช่วยในการวิจัยในชั้นเรียนให้กับครู (ภาวนามยปัญญา)	4.63	0.49	1	มากที่สุด
5	ครูผู้สอนได้รับอนุญาตให้สามารถสืบสอบวิธีการที่จะพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ผู้เรียนที่ต้องการดูแลเป็นพิเศษ และมีการสร้างแรงจูงใจให้ทำงานนี้ (สุตมยปัญญา จินตามยปัญญา และ ภาวนามยปัญญา)	4.49	0.82	4	มาก
6	สถานศึกษาสนับสนุนให้มีความร่วมมือในการวิจัยกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในโรงเรียน คณะกรรมการโรงเรียน และชุมชน (สุตมยปัญญา จินตามยปัญญา และ ภาวนามยปัญญา)	4.62	0.79	2	มากที่สุด

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

n=314

ข้อ	ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา (X_4)	ระดับการปฏิบัติ			
		$\bar{X}$	S.D.	อันดับ	แปลผล
7	สถานศึกษาสนับสนุนให้ครูนำผลการวิจัยมาใช้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (สุตมยปัญญา จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา)	4.47	0.62	6	มาก
8	สถานศึกษาส่งเสริมให้มีการเผยแพร่ผลงานวิจัยกับสถานศึกษาและหน่วยงานอื่น (จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา)	4.48	1.02	5	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย		4.50	0.75	-	มาก

จากตารางที่ 4.6 พบว่า การบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา (X_4) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.50$, S.D. =0.75) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ผู้บริหารนิเทศภายในสถานศึกษาทางด้านการวิจัยในชั้นเรียน และตั้งพี่เลี้ยงช่วยในการวิจัยในชั้นเรียนให้กับครู (ภาวนามยปัญญา) ($\bar{X}=4.63$, S.D. =0.49) รองลงมา คือ สถานศึกษาสนับสนุนให้มีความร่วมมือในการวิจัยกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในโรงเรียน คณะกรรมการโรงเรียน และชุมชน (สุตมยปัญญา จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา) ($\bar{X}=4.62$, S.D. =0.79) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ สถานศึกษาสนับสนุนให้มีการพัฒนาครูและนักเรียนให้มีความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นสำคัญ (สุตมยปัญญา และ จินตามยปัญญา) ($\bar{X}=4.33$, S.D. =0.62)

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การบริหารงานวิชาการตามหลักปัญหา 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา (X_5)

n=314

ข้อ	ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา (X_5)	ระดับการปฏิบัติ			
		$\bar{X}$	S.D.	อันดับ	แปลผล
1	สถานศึกษาส่งเสริม จัดหาสื่อ และเทคโนโลยีทางการศึกษา (สุตมยปัญญา จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา)	4.45	0.62	3	มาก
2	สถานศึกษาพัฒนาครูและผู้ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการพัฒนา สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา (สุตมยปัญญา จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา)	4.45	0.63	4	มาก
3	สถานศึกษาส่งเสริมการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาในการจัดกระบวนการเรียนรู้(สุตมยปัญญา จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา)	4.48	1.02	2	มาก
4	สถานศึกษาติดตามประเมินผลการใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา (สุตมยปัญญา จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา)	4.25	0.80	5	มาก
5	สถานศึกษาส่งเสริมการวิจัย และพัฒนาเกี่ยวกับสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา (สุตมยปัญญา จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา)	4.58	0.65	1	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย		4.44	0.74	-	มาก

จากตารางที่ 4.7 พบว่า การบริหารงานวิชาการตามหลักปัญหา 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา (X_5) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.44, S.D. =0.74) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ สถานศึกษาส่งเสริมการวิจัย และพัฒนาเกี่ยวกับสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา (สุตมยปัญญา จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา)

ปัญหา และภาวนามยปัญหา) ($\bar{X}=4.58$, S.D. =0.65) รองลงมา คือ สถานศึกษาส่งเสริมการใช้สื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาในการจัดกระบวนการเรียนรู้(สุดมยปัญหา จินตามยปัญหา และภาวนามยปัญหา) ($\bar{X}=4.48$, S.D. =1.02) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ สถานศึกษาติดตามประเมินผลการใช้สื่อนวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา (สุดมยปัญหา จินตามยปัญหา และภาวนามยปัญหา) ($\bar{X}=4.25$, S.D. =0.80)

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การบริหารงานวิชาการตามหลักปัญหา 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ (X_o)

n=314					
ข้อ	ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ (X_o)	ระดับการปฏิบัติ			
		$\bar{X}$	S.D.	อันดับ	แปลผล
1	ผู้บริหารได้บริหารจัดการตามนโยบาย กิจกรรม และภารกิจของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบแบบแผนที่กำหนดไว้ (สุดมยปัญหา จินตามยปัญหา และภาวนามยปัญหา)	4.66	0.62	1	มากที่สุด
2	สถานศึกษาพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา(ภาวนามยปัญหา)	4.35	0.65	3	มาก
3	สถานศึกษากำหนดเป้าหมายและมาตรฐานคุณภาพการศึกษา ที่เหมาะสมผวนการทบทวนและพัฒนาต่อเนื่อง (ภาวนามยปัญหา)	4.30	0.59	4	มาก
4	สถานศึกษาส่งเสริมให้บุคลากรมีการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เพื่อให้สามารถปรับตัวได้ตามมาตรฐานการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงไป (ภาวนามยปัญหา)	4.08	0.76	5	มาก

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

		n=314			
ข้อ	ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ (X_6)	ระดับการปฏิบัติ			
		$\bar{X}$	S.D.	อันดับ	แปลผล
5	สถานศึกษามีกระบวนการตรวจสอบ และประเมินคุณภาพ เพื่อเป็นหลักประกันให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและสาธารณชนได้มั่นใจว่าสถานศึกษานั้น ๆ สามารถให้ผลผลิตทางการศึกษาที่มีคุณภาพ (สุตมยปัญญา จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา)	4.38	0.49	2	มาก
รวมเฉลี่ย		4.35	0.62	-	มาก

จากตารางที่ 4.8 พบว่า การบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ (X_6) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.35$, S.D. =0.62) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้บริหารได้บริหารจัดการตามนโยบาย กิจกรรม และภารกิจของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบแบบแผนที่กำหนดไว้ (สุตมยปัญญา จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา) ($\bar{X}=4.66$, S.D. =0.62) รองลงมา คือ สถานศึกษามีกระบวนการตรวจสอบ และประเมินคุณภาพ เพื่อเป็นหลักประกันให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและสาธารณชนได้มั่นใจว่าสถานศึกษานั้น ๆ สามารถให้ผลผลิตทางการศึกษาที่มีคุณภาพ (สุตมยปัญญา จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา) ($\bar{X}=4.38$, S.D. =0.49) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ สถานศึกษาส่งเสริมให้บุคลากรมีการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เพื่อให้สามารถปรับตัวได้ตามมาตรฐานการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงไป (ภาวนามยปัญญา) ($\bar{X}=4.08$, S.D. =0.76)

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1

ผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 โดยหาค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ซึ่งปรากฏผลในตารางที่ 4.9-4.12

ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 โดยรวม

n=314

ประสิทธิผลของสถานศึกษา (Y)	ระดับการปฏิบัติ			
	$\bar{X}$	S.D.	อันดับ	แปลผล
1. ด้านความสามารถทางวิชาการ (Y_1)	4.51	0.50	1	มากที่สุด
2. ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (Y_2)	4.39	0.52	2	มาก
3. ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา (Y_3)	4.15	0.67	4	มาก
4. ด้านความสามารถในการพัฒนาสถานศึกษา (Y_4)	4.25	0.56	3	มาก
รวมเฉลี่ย	4.33	0.56	-	มาก

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.56) โดยเรียงค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด ได้แก่ ด้านความสามารถทางวิชาการ (Y_1) ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.50) ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (Y_2) ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.52) ด้านความสามารถในการพัฒนาสถานศึกษา (Y_4) ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.56) ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา (Y_3) ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.67)

ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ด้านความสามารถทางวิชาการ (Y_1)

n=314

ข้อ	ด้านความสามารถทางวิชาการ (Y_1)	ระดับการปฏิบัติ			
		$\bar{X}$	S.D.	อันดับ	แปลผล
1	สถานศึกษามีการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้อยู่ในระดับที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง	4.82	0.40	1	มากที่สุด
2	นักเรียนสามารถสอบเข้าเรียนต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนที่มีการแข่งขันสูงเพิ่มมากขึ้น	4.53	0.51	2	มากที่สุด
3	นักเรียนได้รับรางวัลจากการเข้าร่วมแข่งขันทักษะทางด้านวิชาการในรอบปีการศึกษา	4.41	0.57	3	มาก
4	นักเรียนสอบการเข้าศึกษาต่อในระดับชั้นที่สูงขึ้นอยู่ในระดับที่น่าพอใจ	4.40	0.50	4	มาก
5	สถานศึกษาได้พัฒนาหลักสูตร สื่อการเรียนการสอนรวมทั้งกิจกรรมการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง	4.37	0.50	5	มาก
รวมเฉลี่ย		4.51	0.50	-	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ด้านความสามารถทางวิชาการ (Y_1) โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.51, S.D. =0.50) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ สถานศึกษามีการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้อยู่ในระดับที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X}$ =4.82, S.D. =0.40) รองลงมา คือ นักเรียนสามารถสอบเข้าเรียนต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนที่มีการแข่งขันสูงเพิ่มมากขึ้น ($\bar{X}$ =4.53, S.D. =0.51) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ สถานศึกษาได้พัฒนาหลักสูตร สื่อการเรียนการสอนรวมทั้งกิจกรรมการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ($\bar{X}$ =4.37, S.D. =0.50)

ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (Y_2)

n=314

ข้อ	ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (Y_2)	ระดับการปฏิบัติ			
		$\bar{X}$	S.D.	อันดับ	แปลผล
1	สถานศึกษาจัดกิจกรรมสร้างเสริมวินัยและประชาธิปไตยเป็นประจำและต่อเนื่อง	4.47	0.51	1	มาก
2	นักเรียนมีความรู้ ความสามารถและทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้	4.26	0.49	5	มาก
3	นักเรียนมีความมุ่งมั่นใฝ่เรียนรู้และกระตือรือร้นต่อการเรียนรู้	4.43	0.50	3	มาก
4	นักเรียนมีเหตุผลและสามารถยอมรับนับถือตนเองและนับถือผู้อื่นด้วยความเข้าใจ	4.37	0.53	4	มาก
5	สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์	4.45	0.57	2	มาก
รวมเฉลี่ย		4.39	0.52	-	มาก

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (Y_2) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.39, S.D. =0.52) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ สถานศึกษาจัดกิจกรรมสร้างเสริมวินัยและประชาธิปไตยเป็นประจำและต่อเนื่อง ($\bar{X}$ =4.47, S.D. =0.51) รองลงมา คือ สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ($\bar{X}$ =4.45, S.D. =0.57) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่นักเรียนมีความรู้ความสามารถและทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้ ($\bar{X}$ =4.26, S.D. =0.49)

ตารางที่ 4.12 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา (Y_3)

n=314

ข้อ	ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา (Y_3)	ระดับการปฏิบัติ			
		$\bar{X}$	S.D.	อันดับ	แปลผล
1	สถานศึกษามีการแก้ไขปัญหาการบริหารงานวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล	4.24	0.51	2	มาก
2	ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูมีความสามารถในการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉิน/ปัญหาเร่งด่วนของสถานศึกษาที่เกิดขึ้นได้	3.93	0.78	5	มาก
3	ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างความร่วมมือกับคณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครอง ในการสร้างความร่วมมือเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในสถานศึกษาให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี	4.31	0.51	1	มาก
4	ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถให้คำปรึกษาแนวทางการแก้ปัญหาในการบริหารงานวิชาการกับคณะครูและบุคลากรภายในสถานศึกษาได้	4.06	0.75	4	มาก
5	ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถประนีประนอมในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในสถานศึกษาได้	4.20	0.80	3	มาก
รวมเฉลี่ย		4.15	0.67	-	มาก

จากตารางที่ 4.12 พบว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา (Y_3) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.15$, S.D. =0.67) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างความร่วมมือกับคณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครอง ในการสร้างความร่วมมือเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในสถานศึกษาให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ($\bar{X}=4.31$, S.D. =0.51) รองลงมา คือ สถานศึกษามีการแก้ไขปัญหาการบริหารงานวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ($\bar{X}=4.24$, S.D. =0.51) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูมีความสามารถในการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉิน/ปัญหาเร่งด่วนของสถานศึกษาที่เกิดขึ้นได้ ($\bar{X}=3.93$, S.D. =0.78)

ตารางที่ 4.13 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ด้านความสามารถในการพัฒนาสถานศึกษา (Y_4)

n=314

ข้อ	ด้านความสามารถในการพัฒนาสถานศึกษา (Y_4)	ระดับการปฏิบัติ			
		$\bar{X}$	S.D.	อันดับ	แปลผล
1	ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูยอมรับการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงของสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม	4.11	0.76	5	มาก
2	สถานศึกษามีการพัฒนาอาคารสถานที่และจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน	4.22	0.51	4	มาก
3	สถานศึกษามีการนำนวัตกรรมเทคโนโลยีทางการศึกษามาใช้ปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม	4.34	0.52	1	มาก
4	ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูจัดกระบวนการเรียนการสอนได้เหมาะสม สอดคล้องกับสังคมและความต้องการของชุมชน	4.29	0.54	2	มาก
5	สถานศึกษามีการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงเหมาะสมกับสภาพสังคมในปัจจุบัน	4.28	0.50	3	มาก
รวมเฉลี่ย		4.25	0.56	-	มาก

จากตารางที่ 4.13 พบว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ด้านความสามารถในการพัฒนาสถานศึกษา (Y_4) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.25$, S.D. =0.56) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ สถานศึกษามีการนำนวัตกรรมเทคโนโลยีทางการศึกษามาใช้ปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม ($\bar{X}=4.34$, S.D. =0.52) รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูจัดกระบวนการเรียนการสอนได้เหมาะสม สอดคล้องกับสังคมและความต้องการของชุมชน ($\bar{X}=4.29$, S.D. =0.54) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูยอมรับการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงของสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม ($\bar{X}=4.11$, S.D. =0.76)

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3 กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3 กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

ตารางที่ 4.14 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3 กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 โดยภาพรวม

n=314

ตัวแปร	Pearson Correlation						
	x01	x02	x03	x04	x05	x06	x
y01	0.517**	0.663**	0.684**	0.373**	0.540**	0.570**	0.595**
y02	0.368**	0.582**	0.754**	0.317**	0.426**	0.750**	0.560**
y03	0.127*	0.397**	0.565**	0.244**	0.345**	0.575**	0.393**
y04	0.189*	0.384**	0.568**	0.234**	0.281**	0.575**	0.389**
y	0.307**	0.548**	0.711**	0.318**	0.433**	0.691**	0.527**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.14 พบว่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3 กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 โดยภาพรวม ($r=0.527$) และรายด้านมีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และคู่ที่มีความสัมพันธ์กันในระดับสูงมาก ($r=0.754$) คือ ด้านการวัดผลประเมินผล (X_3) กับด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (Y_2) คู่ที่มีความสัมพันธ์รองลงมา ($r=0.750$) คือ ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ (X_6) กับ ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (Y_2) และที่มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ ($r=0.127$) คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (X_1) กับ ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา (Y_3) มีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดังนั้น สรุประหว่างการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3 กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวก (0.527) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 4.15 ค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3 กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ด้านความสามารถทางวิชาการ (Y_1)

n=314

การบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3	ด้านความสามารถทางวิชาการ (Y_1)	
	Pearson Correlation	ระดับความสัมพันธ์
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (X_1)	0.517**	ปานกลาง
2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (X_2)	0.663**	ค่อนข้างสูง
3. ด้านการวัดและประเมินผล (X_3)	0.684**	ค่อนข้างสูง
4. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา (X_4)	0.373**	ค่อนข้างต่ำ
5. ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา (X_5)	0.540**	ปานกลาง
6. ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ (X_6)	0.570**	ปานกลาง
การบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3 (X)	0.595**	ปานกลาง

**ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

ตารางที่ 4.15 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3 กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ด้านความสามารถทางวิชาการ (Y_1) โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง ($r=0.595$) และคู่ที่มีความสัมพันธ์กันสูง มีค่าเท่ากับ ($r=0.684$) คือ ด้านการวัดและประเมินผล (X_3) กับ ด้านความสามารถทางวิชาการ (Y_1) และคู่ที่มีความสัมพันธ์รองลงมา ($r=0.663$) คือ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (X_2) กับ ด้านความสามารถทางวิชาการ (Y_1) และคู่ที่มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ ($r=0.373$) คือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา (X_4) กับ ด้านความสามารถทางวิชาการ (Y_1)

ตารางที่ 4.16 ค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญหา 3 กับ ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (Y_2)

n=314

การบริหารงานวิชาการตามหลักปัญหา 3	ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (Y_2)	
	Pearson Correlation	ระดับความสัมพันธ์
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (X_1)	0.368**	ค่อนข้างต่ำ
2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (X_2)	0.582**	ปานกลาง
3. ด้านการวัดและประเมินผล (X_3)	0.754**	ค่อนข้างสูง
4. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา (X_4)	0.317**	ค่อนข้างต่ำ
5. ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา (X_5)	0.426**	ปานกลาง
6. ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ (X_6)	0.750**	ค่อนข้างสูง
การบริหารงานวิชาการตามหลักปัญหา 3 (X)	0.560**	ปานกลาง

**ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

ตารางที่ 4.16 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญหา 3 กับ ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (Y_2) โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลาง ($r=0.560$) และคู่ที่มีความสัมพันธ์กันค่อนข้างสูง มีค่าเท่ากับ ($r=0.754$) คือ ด้านการวัดและประเมินผล (X_3) กับ ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (Y_2) และคู่ที่มีความสัมพันธ์รองลงมา ($r=0.750$) ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ (X_6) กับด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (Y_2) และคู่ที่มีความสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างต่ำ ($r=0.317$) คือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา (X_4) กับ ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (Y_2)

ตารางที่ 4.17 ค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญหา 3 กับ ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา (Y_3)

n=314

การบริหารงานวิชาการตามหลักปัญหา 3	ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา (Y_3)	
	Pearson Correlation	ระดับความสัมพันธ์
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (X_1)	0.127*	ต่ำ
2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (X_2)	0.397**	ค่อนข้างต่ำ
3. ด้านการวัดและประเมินผล (X_3)	0.565**	ปานกลาง
4. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา (X_4)	0.244**	ค่อนข้างต่ำ
5. ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา (X_5)	0.345**	ค่อนข้างต่ำ
6. ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ (X_6)	0.575**	ปานกลาง
การบริหารงานวิชาการตามหลักปัญหา 3 (X)	0.393**	ค่อนข้างต่ำ

**ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ตารางที่ 4.17 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญหา 3 กับ ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา (Y_3) โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับค่อนข้างต่ำ ($r=0.393$) และคู่ที่มีความสัมพันธ์กันสูงกว่าทุกด้านในระดับปานกลาง มีค่าเท่ากับ ($r=0.575$) คือ ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ (X_6) กับ ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา (Y_3) และคู่ที่มีความสัมพันธ์รองลงมา ($r=0.565$) คือ ด้านการวัดและประเมินผล (X_3) กับ ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา (Y_3) และคู่ที่มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ ($r=0.127$) คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (X_1) กับ ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา (Y_3)

ตารางที่ 4.18 ค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3 กับ ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ด้านความสามารถในการพัฒนาสถานศึกษา (Y_4)

n=314

การบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3	ด้านความสามารถในการพัฒนาสถานศึกษา (Y_4)	
	Pearson Correlation	ระดับความสัมพันธ์
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (X_1)	0.189*	ต่ำ
2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (X_2)	0.384**	ค่อนข้างต่ำ
3. ด้านการวัดและประเมินผล (X_3)	0.568**	ปานกลาง
4. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา (X_4)	0.234**	ค่อนข้างต่ำ
5. ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา (X_5)	0.281**	ค่อนข้างต่ำ
6. ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ (X_6)	0.575**	ปานกลาง
การบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3 (X)	0.389**	ค่อนข้างต่ำ

**ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

ตารางที่ 4.18 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3 กับ ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ด้าน ความสามารถในการพัฒนาสถานศึกษา (Y_4) โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับ ค่อนข้างต่ำ ($r=0.389$) และคู่ที่มีความสัมพันธ์กันปานกลาง มีค่าเท่ากับ ($r=0.575$) คือ ด้านการ พัฒนาระบบการประกันคุณภาพ (X_6) กับ ด้านความสามารถในการพัฒนาสถานศึกษา (Y_4) และคู่ที่มีความสัมพันธ์รองลงมา ($r=0.568$) คือ ด้านการวัดและประเมินผล (X_3) กับ ด้านความสามารถในการ พัฒนาสถานศึกษา (Y_4) และคู่ที่มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ ($r=0.189$) คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา (X_1) กับ ด้านความสามารถในการพัฒนาสถานศึกษา (Y_4)

ตอนที่ 5 วิเคราะห์แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3 กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1

ผลการวิเคราะห์แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3 กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ด้วยการวิเคราะห์เชิงพรรณนา ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้บริหาร และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในสถานศึกษาที่มีความเป็นเลิศด้านการบริหารงานวิชาการ จำนวน 5 คน

1. ท่านคิดว่าหลักปัญญา 3 สามารถนำมาใช้ในการบริหารงานวิชาการได้อย่างไร?

“...หลักปัญญา 3 มีประโยชน์ต่อการบริหารงานวิชาการ อย่างสุดมยปัญญา ด้วยการส่งเสริมให้ครูศึกษาหาความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอ จัดอบรมหรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ส่วนจินตามยปัญญา เรากระตุ้นให้ครูวิเคราะห์วิธีการสอน คิดว่าทำไมเด็กยังไม่เข้าใจ แล้วจึงปรับแผนการสอน และสุดท้ายคือภาวนามยปัญญา เน้นการปฏิบัติจริง ครูต้องทดลองใช้แนวคิดใหม่กับนักเรียน และเรียนรู้จากผลที่เกิดขึ้น...”

(คนที่ 1, สัมภาษณ์ 22 เมษายน 2568)

“...ควรใช้หลักปัญญา 3 เป็นแนวทางในการพัฒนาครู เช่น เริ่มจากให้ครูเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ (สุดมยปัญญา) ต่อมาให้ครูวิเคราะห์ว่าวิธีไหนเหมาะกับนักเรียน (จินตามยปัญญา) แล้วสุดท้ายคือให้ทดลองสอนจริง และสะท้อนผลการสอน (ภาวนามยปัญญา) ซึ่งกระบวนการนี้ช่วยให้ครูพัฒนาตนเองอย่างยั่งยืน...”

(คนที่ 2, สัมภาษณ์ 22 เมษายน 2568)

“...หลักปัญญา 3 เป็นหัวใจในการอบรมครูและนักเรียน โดยสอนให้ไม่เพียงฟังครูหรืออ่านตำรา (สุดมย) แต่ต้องไตร่ตรองด้วยตนเอง (จินตามย) และปฏิบัติในชีวิตจริง (ภาวนามย) ในงานวิชาการ ส่งเสริมการเรียนรู้แบบบูรณาการที่ครูและนักเรียนได้ใช้ทั้งสามขั้นตอนนี้ร่วมกัน”

(คนที่ 3, สัมภาษณ์ 22 เมษายน 2568)

“...การบริหารงานวิชาการต้องอาศัยหลักปัญญาทั้งสาม โดยเฉพาะในยุคที่ต้องเปลี่ยนแปลงวิธีการสอน ใช้สุดมยปัญญาในการศึกษาข้อมูลนโยบายใหม่ ๆ จินตามยปัญญาเพื่อวิเคราะห์ว่าเหมาะกับบริบทโรงเรียนหรือไม่ และภาวนามยปัญญาในการลงมือปฏิบัติจริง วัดผลแล้วปรับปรุงให้เหมาะสม...”

(คนที่ 4, สัมภาษณ์ 22 เมษายน 2568)

“...ผู้บริหารใช้หลักปัญญา 3 ในการตัดสินใจเชิงนโยบาย ศึกษาข้อมูล (สุตมย), วิเคราะห์ บริบทโรงเรียนและความต้องการของครูนักเรียน (จินตามย), แล้วจึงวางแผนและทดลองดำเนินการ จริง (ภาวนามย) หลักการนี้ทำให้มีพื้นฐานที่มั่นคง ไม่ตัดสินใจโดยใช้อารมณ์หรือความรู้สึกอย่างเดียว”
(คนที่ 5, สัมภาษณ์ 22 เมษายน 2568)

2. ท่านคิดว่าหลักปัญญา 3 ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาได้อย่างไร?

“...ครูและบุคลากรมีความเข้าใจในหลักปัญญา 3 อย่างดี ทำให้มีทักษะในการเรียนรู้ วิเคราะห์ และลงมือปฏิบัติอย่างรอบคอบ ส่งผลให้คุณภาพการจัดการเรียนรู้สูงขึ้น นักเรียนก็ได้รับ ประโยชน์เต็มที่ ประสิทธิภาพของสถานศึกษาจึงดีขึ้นทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจ ของผู้ปกครอง...”

(คนที่ 1, สัมภาษณ์ 22 เมษายน 2568)

“...หลักปัญญา 3 ช่วยให้ครูมีความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผลและตัดสินใจได้ดีขึ้น โดยเฉพาะเมื่อเผชิญกับสถานการณ์ที่ต้องการความยืดหยุ่น ส่งผลต่อการวางแผนและการสอนที่มี คุณภาพ มีผลต่อความก้าวหน้าทางวิชาการของโรงเรียนโดยตรง...”

(คนที่ 2, สัมภาษณ์ 22 เมษายน 2568)

“...บุคลากรมีภาวนามยปัญญา คือปัญญาจากการปฏิบัติ จะทำให้เรียนรู้จากประสบการณ์ จริง ไม่หยุดอยู่แค่ทฤษฎี การบริหารงานและการเรียนการสอนจึงมีความต่อเนื่อง มีพัฒนาการ ตลอดเวลา ส่งผลให้สถานศึกษามีความก้าวหน้าในทุกด้าน...”

(คนที่ 3, สัมภาษณ์ 22 เมษายน 2568)

“...หลักปัญญา 3 ทำให้ผู้บริหารและครูมีวิธีคิดแบบเป็นระบบ ไม่ตัดสินใจเพียงเพราะ ความรู้สึก ส่งผลให้เกิดกระบวนการพัฒนามีเหตุผล และตอบสนองต่อนโยบายหรือความ ต้องการของผู้เรียนได้อย่างตรงจุด...”

(คนที่ 4, สัมภาษณ์ 22 เมษายน 2568)

“...หลักปัญญา 3 ช่วยเสริมสร้างวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา ทำให้ครูและ นักเรียนไม่หยุดนิ่ง พัฒนามาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทำให้ โรงเรียนได้รับความเชื่อมั่นจากชุมชน...”

(คนที่ 5, สัมภาษณ์ 22 เมษายน 2568)

สรุปผลจากบทสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับ

การวิเคราะห์แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3 พบว่า ผู้บริหารและครูเห็นพ้องกันว่าหลักปัญญา 3 เป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนางานวิชาการ โดยสุดมยปัญญาใช้ในการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ และรับข้อมูลเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาครูและการสอน จินตามยปัญญาใช้วิเคราะห์ปัญหาและปรับแผนการสอนให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน ส่วนภาวนามยปัญญานำมาใช้ในการลงมือปฏิบัติ ทดลองใช้แนวคิดใหม่ และเรียนรู้จากผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น ทำให้การพัฒนาครูและบุคลากรมีความต่อเนื่องและยั่งยืน นอกจากนี้ หลักปัญญา 3 ยังช่วยให้การตัดสินใจเชิงบริหารเป็นระบบ ไม่อิงความรู้สึกเพียงอย่างเดียว ส่งผลให้การจัดการเรียนรู้มีคุณภาพ นักเรียนได้รับประโยชน์เต็มที่ และโรงเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น อีกทั้งยังสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ภายในองค์กร ทำให้ครู นักเรียน และผู้บริหารพัฒนาอย่างไม่หยุดนิ่ง ส่งผลต่อความก้าวหน้าและความเชื่อมั่นของผู้ปกครองและชุมชนต่อสถานศึกษาอย่างชัดเจน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญหา 3 กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญหา 3 และประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 2) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญหา 3 กับประสิทธิผลของสถานศึกษา 3) เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญหา 3 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา ผู้วิจัยจะได้นำเสนอสรุปผลการวิจัยตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

5.1 สรุปผล

5.2 อภิปรายผล

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผล

การวิจัย ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญหา 3 กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 สามารถสรุปผลได้ดังนี้

5.1.1 การบริหารงานวิชาการตามหลักปัญหา 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด ได้แก่ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา (X_4) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (X_1) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา (X_5) ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ (X_6) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (X_2) ด้านการวัดและประเมินผล (X_3) เมื่อพิจารณารายด้านปรากฏดังนี้

1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (X_1) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ดำเนินการใช้หลักสูตรให้เป็นไปตามหลักสูตรสถานศึกษาที่ได้จัดทำขึ้นและตามการวางแผนการใช้หลักสูตร (สุดมยปัญญา จินตามยปัญญาและภาวนามยปัญญา) รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำในการประสานงานที่มีประสิทธิภาพ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำที่มีทักษะการแก้ปัญหาเพื่อนำพาสถานศึกษาไปสู่ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์

2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (X_2) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ สถานศึกษาจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านต่าง ๆ ตามที่หลักสูตรต้องการ (ภาวนามยปัญญา) รองลงมา คือ สถานศึกษาส่งเสริม

สื่อและแหล่งเรียนรู้ที่มีในท้องถิ่น (จินตามยปัญญา) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ สถานศึกษาการดำเนินงานเกี่ยวกับการสร้างบรรยากาศเกี่ยวกับวิชาการในสถานศึกษา (สุตมยปัญญา)

3) ด้านการวัดและประเมินผล (X_3) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ สถานศึกษามีการเทียบโอนผลการเรียนระหว่างสถานศึกษาและรูปแบบการศึกษาต่าง ๆ (ภาวนามยปัญญา) รองลงมา คือ สถานศึกษาจัดทำเอกสารเพื่อรับรองผลการเรียนและแสดงวุฒิของผู้เรียน (ภาวนามยปัญญา) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ครูผู้สอนการวัดและประเมินผลการเรียนต้องสอดคล้องและครอบคลุมมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดในหลักสูตร (สุตมยปัญญา)

4) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา (X_4) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้บริหารนิเทศภายในสถานศึกษา ทางด้านการวิจัยในชั้นเรียน และตั้งพี่เลี้ยงช่วยในการวิจัยในชั้นเรียนให้กับครู (ภาวนามยปัญญา) รองลงมา คือ สถานศึกษาสนับสนุนให้มีความร่วมมือในการวิจัยกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในโรงเรียน คณะกรรมการโรงเรียน และชุมชน (สุตมยปัญญา จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ สถานศึกษาสนับสนุนให้มีการพัฒนาครูและนักเรียนให้มีความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นสำคัญ (สุตมยปัญญา และ จินตามยปัญญา)

5) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา (X_5) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ สถานศึกษาส่งเสริมการวิจัย และพัฒนาเกี่ยวกับสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา (สุตมยปัญญา จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา) รองลงมา คือ สถานศึกษาส่งเสริมการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ (สุตมยปัญญา จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ สถานศึกษาติดตามประเมินผลการใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา (สุตมยปัญญา จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา)

6) ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ (X_6) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้บริหารได้บริหารจัดการตามนโยบาย กิจกรรม และภารกิจของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบแบบแผนที่กำหนดไว้ (สุตมยปัญญา จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา) รองลงมา คือ สถานศึกษามีกระบวนการตรวจสอบ และประเมินคุณภาพ เพื่อเป็นหลักประกันให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและสาธารณชนได้มั่นใจว่าสถานศึกษานั้น ๆ สามารถให้ผลผลิตทางการศึกษาที่มีคุณภาพ (สุตมยปัญญา จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ สถานศึกษาส่งเสริมให้บุคลากรมีการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เพื่อให้สามารถปรับตัวได้ตามมาตรฐานการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงไป (ภาวนามยปัญญา)

ประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด ได้แก่ ด้านความสามารถทางวิชาการ (Y_1) ด้าน

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ (Y_2) ด้านความสามารถในการพัฒนาสถานศึกษา (Y_4) ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา (Y_3)

1) ด้านความสามารถทางวิชาการ (Y_1) โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ สถานศึกษามีการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้อยู่ในระดับที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง รองลงมา คือ นักเรียนสามารถสอบเข้าเรียนต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนที่มีการแข่งขันสูงเพิ่มมากขึ้น และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ สถานศึกษาได้พัฒนาหลักสูตร สื่อการเรียนการสอนรวมทั้งกิจกรรมการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

2) ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (Y_2) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ สถานศึกษาจัดกิจกรรมสร้างเสริมวินัยและประชาธิปไตยเป็นประจำและต่อเนื่อง รองลงมา คือ สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ นักเรียนมีความรู้ความสามารถและทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้

3) ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา (Y_3) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างความร่วมมือกับคณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครอง ในการสร้างความร่วมมือเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในสถานศึกษาให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี รองลงมา คือ สถานศึกษามีการแก้ไขปัญหาการบริหารงานวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูมีความสามารถในการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉิน/ปัญหาเร่งด่วนของสถานศึกษาที่เกิดขึ้นได้

4) ด้านความสามารถในการพัฒนาสถานศึกษา (Y_4) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ สถานศึกษามีการนำนวัตกรรมเทคโนโลยีทางการศึกษามาใช้ปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูจัดกระบวนการเรียนการสอนได้เหมาะสม สอดคล้องกับสังคมและความต้องการของชุมชน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูยอมรับการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงของสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม

5.1.2 ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญหา 3 กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 โดยภาพรวม และรายด้านมีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และคู่ที่มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง คือ ด้านการวัดผลประเมินผล (X_3) กับด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (Y_2) คู่ที่มีความสัมพันธ์รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ (X_6) กับ ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (Y_2) และที่มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (X_1) กับ ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา (Y_3) มีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1) ด้านความสามารถทางวิชาการ (Y_1) โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์กันทางบวก และคู่ที่มีความสัมพันธ์กันสูง มีค่าเท่ากับ ($r=0.684$) คือ ด้านการวัดและประเมินผล (X_3) กับ ด้านความสามารถทางวิชาการ (Y_1) และคู่ที่มีความสัมพันธ์รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อ (X_2) กับ ด้านความสามารถทางวิชาการ (Y_1) และคู่ที่มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ คือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา (X_4) กับ ด้านความสามารถทางวิชาการ (Y_1)

2) ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (Y_2) โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลาง และคู่ที่มีความสัมพันธ์กันค่อนข้างสูง คือ ด้านการวัดและประเมินผล (X_3) กับ ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (Y_2) และคู่ที่มีความสัมพันธ์รองลงมาคือด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ (X_6) กับด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (Y_2) และคู่ที่มีความสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างต่ำ คือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา (X_4) กับ ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (Y_2)

3) ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา (Y_3) โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับค่อนข้างต่ำ และคู่ที่มีความสัมพันธ์กันสูงกว่าทุกด้านในระดับปานกลาง คือ ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ (X_6) กับ ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา (Y_3) และคู่ที่มีความสัมพันธ์รองลงมา คือ ด้านการวัดและประเมินผล (X_3) กับ ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา (Y_3) และคู่ที่มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (X_1) กับ ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา (Y_3)

4) ด้านความสามารถในการพัฒนาสถานศึกษา (Y_4) โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับค่อนข้างต่ำ และคู่ที่มีความสัมพันธ์กันปานกลาง คือ ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ (X_6) กับ ด้านความสามารถในการพัฒนาสถานศึกษา (Y_4) และคู่ที่มีความสัมพันธ์รองลงมา คือ ด้านการวัดและประเมินผล (X_3) กับ ด้านความสามารถในการพัฒนาสถานศึกษา (Y_4) และคู่ที่มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (X_1) กับ ด้านความสามารถในการพัฒนาสถานศึกษา (Y_4)

5.1.3 แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญหา 3 กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 พบว่า หลักปัญหา 3 ได้แก่ สุตมยปัญญา จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา สามารถนำมาใช้ในการบริหารงานวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพ โดยช่วยให้ครูและผู้บริหารมีทักษะในการเรียนรู้ วิเคราะห์ และลงมือปฏิบัติอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนมีคุณภาพและเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน อีกทั้งยังช่วยเสริมสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ภายในองค์กร ทำให้สถานศึกษาพัฒนาอย่างต่อเนื่องและได้รับความเชื่อมั่นจากชุมชน

5.2 อภิปรายผล

จากผลการศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญหา 3 กับ ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 มีประเด็นที่น่าสนใจสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

5.2.1 การบริหารงานวิชาการตามหลักปัญหา 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารและครูมีความตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา จึงนำหลักสุดมยปัญญามาใช้ในการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ และศึกษานโยบายทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ใช้จินตมยปัญญาในการคิดวิเคราะห์ วางแผน และปรับกระบวนการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียนและโรงเรียน รวมถึงการใช้ภาวนามยปัญญาในการปฏิบัติจริง ทดลองและประเมินผลเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนอย่างเป็นระบบ กระบวนการดังกล่าวทำให้ครูเกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างยั่งยืน ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น และโรงเรียนได้รับความเชื่อมั่นจากผู้ปกครองและชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) (2555) ที่กล่าวว่า “ปัญหาที่แท้จริงต้องเกิดจากการเรียนรู้ วิเคราะห์ และฝึกฝนจนเข้าใจแจ่มแจ้ง” อีกทั้งยังเป็นไปตามแนวทางของ Deming (1994) ที่เน้นว่าคุณภาพทางการศึกษาจะเกิดขึ้นได้เมื่อองค์กรมีการเรียนรู้แบบเป็นระบบและต่อเนื่อง ส่งผลให้การบริหารงานวิชาการมีประสิทธิภาพและเกิดผลลัพธ์ที่ชัดเจนในระดับสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ วีรวัฒน์ แก้วทองใหญ่, พระเมธาวิณัยรส (2562) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามหลักปัญหา 3 ระดับอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพทั่วไปของการจัดการเรียนการสอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก

ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษามีการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง มีการใช้หลักปัญหา 3 ในการพัฒนางานวิชาการ ทำให้การตัดสินใจและการวางแผนมีเหตุผลและเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน ครูได้รับการพัฒนาอย่างสม่ำเสมอทั้งด้านความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติจริง ส่งผลให้กระบวนการจัดการเรียนรู้มีคุณภาพ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้นอย่างชัดเจน อีกทั้งโรงเรียนยังสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้และบรรยากาศที่เอื้อต่อการพัฒนา ทำให้ผู้ปกครองและชุมชนเกิดความเชื่อมั่นและให้การสนับสนุนการดำเนินงานของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของฮอย และ มิสเกล (Hoy & Miskel, 2001, p. 398) กล่าวว่า ประสิทธิภาพองค์การ ประกอบด้วย 1) ความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง 2) ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก 3) ความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา และ 4) ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม อีกทั้งยังสัมพันธ์กับแนวคิดของ Deming (1994) ที่เน้นระบบการเรียนรู้ในองค์กรอย่างต่อเนื่องว่าเป็นรากฐานของ

ความสำเร็จด้านคุณภาพทางการศึกษาตรงกับงานวิจัยของเรื่อนเพชร เต็กลี (2562) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

5.2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3 กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 โดยภาพรวม และรายด้านมีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า การบริหารงานวิชาการที่ยึดหลักปัญญา 3 ได้แก่ สุตมยปัญญา (การเรียนรู้จากการฟังและการอ่าน) จินตามยปัญญา (การพิจารณาไตร่ตรอง) และภาวนามยปัญญา (การฝึกฝนและปฏิบัติจริง) ช่วยให้ผู้บริหารและครูมีพัฒนาการทางความคิดและการปฏิบัติงานที่เป็นระบบ ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการที่เป็นกระบวนการดำเนินงานหรือกิจกรรมทุกชนิดทุกประเภทในสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาส่งเสริมความมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพของการเรียนการสอนให้บรรลุ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่นักเรียน ซึ่งนับเป็นหัวใจสำคัญหรือเป็นงานหลักของสถานศึกษาที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญอย่างยิ่ง ที่ทำให้คุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต) ที่เห็นว่าปัญญาที่แท้จริงต้องเกิดจากการเรียนรู้ การวิเคราะห์ และการฝึกฝนจนเกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง (พระพรหมคุณาภรณ์, 2555) อีกทั้งยังสอดคล้องกับ Deming (1994) ที่กล่าวว่า การพัฒนาองค์กรให้เกิดคุณภาพต้องมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ จึงจะส่งผลต่อผลลัพธ์ขององค์กรในระยะยาว ทั้งนี้จากกล่าวได้ว่าหลักปัญญา 3 เป็นกลไกสำคัญที่ช่วยขับเคลื่อนประสิทธิผลของสถานศึกษาได้อย่างแท้จริง สอดคล้องกับงานวิจัยของกานตันกัส กลับเครือ, อนงค์ สระบัว (2564) ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 8 จังหวัดราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของ ผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 8 มีความสัมพันธ์ทางบวกระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และงานวิจัยของ ดวงกมล ปดคามินทร์ (2560) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษาในเขตอำเภอสนมชัยเขต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ผลการวิจัยปรากฏว่า การบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิผลของสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และวันวิสา พรหมสุวรรณ (2561) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์

ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5.2.3 แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญหา 3 พบว่า ผู้บริหารและครูเห็นพ้องกันว่า หลักปัญหา 3 เป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนางานวิชาการ โดยสุดมยปัญญาใช้ในการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ และรับข้อมูลเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาครูและการสอน จินตามยปัญญาใช้วิเคราะห์ปัญหาและปรับแผนการสอนให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน ส่วนภาวนามยปัญญานำมาลงมือปฏิบัติทดลองใช้แนวคิดใหม่ และเรียนรู้จากผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น ทำให้การพัฒนาครูและบุคลากรมีความต่อเนื่องและยั่งยืน นอกจากนี้ หลักปัญหา 3 ยังช่วยให้การตัดสินใจเชิงบริหารเป็นระบบ ไม่อิงความรู้สึกเพียงอย่างเดียว ส่งผลให้การจัดการเรียนรู้มีคุณภาพ นักเรียนได้รับประโยชน์เต็มที่ และโรงเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น อีกทั้งยังสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ภายในองค์กร ทำให้ครู นักเรียน และผู้บริหารพัฒนาอย่างไม่หยุดนิ่ง ส่งผลต่อความก้าวหน้าและความเชื่อมั่นของผู้ปกครองและชุมชนต่อสถานศึกษาอย่างชัดเจน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารและครูมีความตระหนักถึงความสำคัญของการใช้หลักปัญหา 3 ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ และได้รับการส่งเสริม สนับสนุนทั้งจากนโยบายระดับเขตและระดับโรงเรียน จึงเกิดการบูรณาการหลักปัญหา 3 เข้ากับกระบวนการบริหารและการสอนอย่างจริงจัง ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้เชิงรุก การทำงานเป็นทีม และการพัฒนาต่อเนื่องที่ส่งผลเชิงบวกต่อคุณภาพของสถานศึกษาโดยรวม สอดคล้องกับงานวิจัยของรพีพร พาดา, พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์ (2567) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานวิชาการตามหลักปัญหา 3 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญหา 3 ผู้บริหารควรสร้างบริบทความเป็นวิชาการที่เป็นเลิศในสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม เน้นการใช้สื่อการเรียนการสอน ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาองค์กรของมนุษย์ การเสนอมาตรการต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหาการศึกษามาตรการเหล่านี้รวมถึงการให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียครูควรเข้าถึงสื่อการสอนและแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับศักยภาพที่แท้จริงของผู้เรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) จากผลการวิจัย พบว่า การบริหารงานวิชาการตามหลักปัญหา 3 ด้านการวัดและประเมินผล เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในหลักการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) โดยจัดอบรมเชิงปฏิบัติการควบคู่

กับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชุมชนวิชาชีพครู (PLC) เพื่อพัฒนาทักษะการใช้วิจารณ์ญาณและการฝึกฝนใช้เครื่องมือประเมินที่หลากหลายอย่างมีประสิทธิภาพ

2) ผลจากการวิจัย พบว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษา ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้เกิดกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบและการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยใช้หลักปัญหา 3 เข้ามาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ปัญหา แสวงหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ อย่างรอบด้าน

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1) ผู้บริหารควรพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์และการแก้ปัญหาเชิงระบบให้แก่ครูและบุคลากร โดยใช้หลัก จินตามยปัญญา เป็นแกนกลาง ผ่านการอบรม การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการทำเวิร์กช็อป เพื่อให้สามารถวิเคราะห์ปัญหาได้อย่างเป็นเหตุเป็นผล และวางแผนการแก้ไขที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน

2) ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมชุมชนวิชาชีพครู (PLC) เพื่อเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ แบ่งปันแนวทางการแก้ปัญหาที่ประสบผลสำเร็จ โดยเน้น สุตมยปัญญา จากการรับฟังและเรียนรู้ร่วมกัน และ ภาวนามยปัญญา จากการนำไปปฏิบัติจริง จนเกิดประสบการณ์ตรง

3) ผู้บริหารและครูควรนำแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญหา 3 มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนและการวางแผนงานวิชาการอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้เกิดการปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและความต้องการของผู้เรียน อันถือเป็นประโยชน์เชิงปฏิบัติที่สามารถนำไปใช้จริงและส่งผลการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอย่างเป็นรูปธรรม

4) สถานศึกษาควรพัฒนาคู่มือปฏิบัติสำหรับครูและผู้บริหาร โดยสรุปแนวทางการประยุกต์ใช้หลักปัญหา 3 ในการจัดการเรียนรู้ให้เข้าใจง่ายและนำไปใช้ได้จริง ภายในคู่มือควรมีตัวอย่างแผนการสอน เทคนิคการตั้งคำถามเชิงวิเคราะห์ และแนวทางการสะท้อนผลการสอน เพื่อเป็นเครื่องมือสนับสนุนให้ครูสามารถปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

5.3.3 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1) ควรศึกษาความเชื่อมโยงระหว่างหลักปัญหา 3 กับปัจจัยด้านภาวะผู้นำหรือการพัฒนาทางจริยธรรมของผู้บริหารเพื่อสามารถออกแบบแนวทางการพัฒนาผู้นำทางการศึกษาที่สมดุลทั้งด้านเหตุผลและคุณธรรม

2) ควรวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เกี่ยวกับการนำหลักปัญหา 3 ไปใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนหรือการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเพื่อประเมินผลเชิงรูปธรรมของการประยุกต์ใช้หลักปัญหา 3 ในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาอย่างยั่งยืน

บรรณานุกรม

Click or tap here to enter text. 1) หนังสือ

- กมล ภู่อประเสริฐ. (2554). *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: เมธิพิส. กรมสามัญศึกษา. (2540). *เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2540*. กรุงเทพฯ: จงเจริญการพิมพ์.
- กิตติมา ปรีดีติลล. (2551). *การบริหารเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต.
- จรูญ แก้วเอี่ยม. (2556). *เทคนิคการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา : กลยุทธ์และแนวทางการปฏิบัติสำหรับผู้บริหารมืออาชีพ*. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- จันทราณี สงวนนาม. (2551). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: บัณฑิต พอยท์.
- ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์. (2547). *การบริหารงานวิชาการ*. ปัตตานี: ฝ่ายเทคโนโลยีการศึกษา สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปัตตานี.
- _____. (2549). *การบริหารงานวิชาการ* (พิมพ์ครั้งที่ 4). ปัตตานี: ฝ่ายเทคโนโลยีทางการศึกษา สำนักงานวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- _____. (2551). *การบริหารงานวิชาการและการนิเทศภายในสถานศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 5). ปัตตานี: ฝ่ายเทคโนโลยีทางการศึกษา สำนักงานวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- ธเนศ คิธรุ่งเรือง. (2549). *นักบริหารมืออาชีพ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เนตรพัฒนา ยาวีราช. (2553). *การจัดการสมัยใหม่ (Modern Management)*. กรุงเทพฯ: ทริปปี้ลกรุ๊ป จำกัด.
- นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. (2557). *หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา*. นนทบุรี: ตีรณ.
- พนัส หันนาคินทร์. (2524). *หลักการบริหารโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์วัฒนาพานิช.

- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2555). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์*. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พิชัย เสงี่ยมจิตต์. (2542). *การบริหารงานเฉพาะด้านในสถาบันการศึกษา*. อุบลราชธานี: คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ และวิบูลย์ ไตวณะบุตร. (2552). *หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ. (2542). *หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- _____. (2556). *การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ภิญโญ สาร. (2557). *หลักการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ประชุม ผงผ่าน (2554). *การบริหารงานวิชาการ*. อุบลราชธานี: สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2535). *จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริม. กรุงเทพฯ.
- _____. (2553). *การบริหารงานวิชาการ (พิมพ์ครั้งที่ 5)*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริม.
- _____. (2546). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมกรุงเทพ.
- _____. (2555). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมกรุงเทพ.
- รังสรรค์ประเสริฐศรี. (2549). *การจัดการสมัยใหม่*. กรุงเทพฯ: ธรรมสาร
- รุจิร ภูสาระ. (2551). *การพัฒนาหลักสูตร: ตามแนวปฏิรูปการศึกษา (Curriculum Development: Education Reform) (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. กรุงเทพฯ: บัค พอยท์.
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2553). *การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (พิมพ์ครั้งที่ 4)*. สงขลา: นาศิลป์.
- _____. (2555). *การบริหารงานสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- รุ่ง แก้วแดง. (2553). *ปฐพีการศึกษไทย (พิมพ์ครั้งที่ 5)*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- วิรัช วิรัชนิการวรรณ. (2551). *การวิเคราะห์เปรียบเทียบความหมายของการบริหารจัดการ การบริหารการพัฒนา และการบริหารจัดการ*. กรุงเทพฯ: บริษัท เอ็กซ์เพอร์ เนท.
- สัมมา รณธัย. (2556). *หลักทฤษฎี และปฏิบัติการบริหารสถานศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 4)*. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- สมศักดิ์ คงเที่ยง. (2548). *การบริหารงานบุคคลและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์*. กรุงเทพฯ: มิตรภาพ และสตีวดีโอ.
- สันติ บุญภิรมย์. (2552). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ: บัค พอยท์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). *แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ. (2560). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560*. กรุงเทพฯ: สำนักการพิมพ์สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ.
- อมรา เล็กเริงสินธุ์. (2552). *คุณธรรมจริยธรรมสำหรับผู้บริหาร*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์และทาบึก เจริญผล.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2550). *หลักสูตรและการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: เอสดี เพรส.
- อำภา บุญช่วย. (2533). *การบริหารงานวิชาการในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: โอเอสพริ้นติ้งเฮ้าส์.
- Coleman, A. (2008). *A Dictionary of Psychology* (3rd ed.). Oxford University Press.
- Deming, W. Edwards (1986). *Out of the Crisis*. MIT Press.
- Deming, W. E. (1994). *The new economics for industry, government, education* (2nd ed.). MIT Press.
- Draft, R.L. (2003). *Management* (6th ed.). Australia: Thomson South-Western.
- Edward, Smith W. (1991). *The Educators' Encyclopedia*. New Jersey: Prentice Hall.
- Gulick, Luther and Lyndall Urwick. (1973). *The Science of Administration*. New York: Columbia University.
- Hall, R. H. (1972). *Organizations: Structure and process*. Prentice-Hall.
- Henri, Fayol. (1964). *General Industrial Management*. London: Pitman.
- Hoy, Wayne K. and Cecil G, Miskel. (2001). *Educational Administration: Theory, Research and Practice* (6th ed.). Mc Graw – Hill International Edition
- Koontz Harold D. and Cyril O'Donnell. (1972). *Principles of Management : An Analysis of Managerial Functions*. New York: MC Graw – Hill.
- McGregor, Douglas. (1960). *The Human Side of Enterprise*. New York: McGraw-Hill. Book Company, Inc.
- Mintzberg, H. (1983), *Power In and Around Organization*. Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Mott, P.E. (1972). *The Characteristic of Effective Organization*. New York: Harper and Row.
- Smith, H.C. (1961). *Personality adjustment*. New York: McGraw-Hill.

Watkins, K.E., & Marsick, V.J. (1993). *Sculpting the Learning Organization*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.

Max, Weber. (1947). *The Theory of Social and Economic Organization*. New York: Free Press.

2) คุษณินพนธ์/วิทยานินพนธ์/สารนินพนธ์

กนกวรรณ อินทร์น้อย. (2553). *กระบวนการการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2. วิทยานินพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.*

กรรณา บุญแก้ว. (2552). *ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอสว่างสมบูรณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1. วิทยานินพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.*

แก่นนคร พูนกลาง. (2559). *ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 1. งานนินพนธ์หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.*

กุลธิดา เลนุกุล. (2554). *ตัวชี้วัดการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.*

ไกรสร เจียมทอง. (2561). *ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32. วิทยานินพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.*

จิราภา เพียรเจริญ. (2555). *บทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูตามหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดปทุมธานี. วิทยานินพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการการศึกษา, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.*

เจริญพงศ์ คงทน (2558) *ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี. วิทยานินพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.*

จันทร์เพ็ญ ธนะฤกษ์. (2555). *ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา*

มัธยมศึกษา เขต 8. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.

ชูลี รุ่งพานิช. (2552). การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

ชูศรี ถนอมกิจ. (2550). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยบูรพา.

ดวงกมล ปถคามินทร์. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษาในเขตอำเภอสนมชัยเขต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.

ถวิล อรัญเวศ. (2554). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลการทำงานของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

ธานินทร์ เลิศพันธ์. (2552). ความสัมพันธ์ระหว่างการแก้ปัญหาความขัดแย้งของผู้บริหาร สถานศึกษา กับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

น้อมจิตร แก้วประทีป. (2554). ความสัมพันธ์การบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาอำเภอวังน้ำเย็น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยบูรพา.

พิมพรรณ สุริโย. (2552). ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเทศบาลกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 9 กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

พระสกล ฐานธัมโม (อินทร์คล้าย). (2556). การบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- บุญส่ง พุทธรักษ์พงศ์. (2545). การบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนในโรงเรียน
ประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่. วิทยานิพนธ์
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ประยูร คุณนาม. (2557). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับ
ประสิทธิผลของสถานศึกษาในอำเภอบ่อทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ชลบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา,
มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปวีณา อุกกลม. (2555). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียน
สังกัดเมืองพัทยา. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา,
มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เปรมปวีร์ รักความซื่อ. (2560). การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ
4 โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี กลุ่ม 1. วิทยานิพนธ์พุทธ
ศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย.
- รัตนกร พรหมวังชา. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับคุณภาพผู้เรียนใน
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3.
การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏ
กาญจนบุรี.
- มูนา จารง. (2560). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะครูผู้สอน ในศูนย์
เครือข่ายตลิ่งชัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2. วิทยานิพนธ์
ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- มนูญ ร่มแก้ว. (2553). สภาพการดำเนินงานการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ของ
ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดปัตตานี. วิทยานิพนธ์ครุศาส
ตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- ยุกตนันท์ หวานฉ่ำ. (2555). การบริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน ในอำเภอคลองหลวง
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต, สาขาเทคโนโลยีการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2549). การพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นตรงของ ประสิทธิภาพผล
ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน. ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต
, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

วันวิสา พรหมสุวรรณ. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสงขลา เขต 3. การค้นคว้าอิสระศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยทักษิณ.

สุรศักดิ์สหวิริยะสิน. (2556). ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการนิเทศของผู้บริหาร สถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.

สุนทรีรา นิยะมะ. (2554). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยบูรพา.

สมพร หิรัญลักษณ์สุด. (2553). ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารกับประสิทธิผล ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 .วิทยานิพนธ์ การศึกษา มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยบูรพา.

สิริรัตน์ แก้วสมบัติ. (2553). ความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานเป็นทีมของครูกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

สุภัค ยมพุก. (2558). การบริหารสถานศึกษาและการรับรู้การสนับสนุนการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการสอนของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่มที่ 4. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

อำนวย พลรักษา. (2556). ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

อิทธิพล โพธิ์ทองคำ. (2554). ความคิดเห็นของบุคลากรต่อการจัดการของคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.

3) บทความในวารสาร

กานต์นภัส กลับเครือ, อนงค์ สระบัว. (2564). พันธะระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงาน วิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา

เขต 8 จังหวัดราชบุรี. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*, 4(1), 16-30.

ชนิกา บรรจงปรี, สุรินทร์ ภูสิงห์ (2561) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ*, 7(25), 293-301.

รพีพร พาดดา, พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์. (2567). การบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2. *วารสารการบริหารการศึกษา มมร.วิทยาเขตร้อยเอ็ด*, 4(2), 67-80.

เรือนเพชร เต็กลี. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูและ บุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่. *การประชุมวิชาการระดับชาติ “วลัยลักษณ์วิจัย” ครั้งที่ 10 วันที่ 27-28 มีนาคม 2561*

วิระภรณ์ ปานจันทร์ และ กัญญ์รัชการย์ นิลวรรณ. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1. *วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต*, 13(3), 303-312.

วีรวัฒน์ แก้วทองใหญ่, พระเมธาวิเชียร (2562) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามหลักปัญญา 3 ระดับอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. *วารสารมหาจุฬานาครทรรค์*, 6(2), 974-990.

ศิริรัตน์ แสงชิงชัย. (2554). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อนโยบายการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็ก. *วารสารสุทธิปริทัศน์*, 31(98), 1-12.

เสกสันต์ รอดย้อย และ พรเทพ ฐัฒน. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. *วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเก่า*, 4(3), 25-32.

โสภา วงษ์นาคเพ็ชร. (2554). การบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2. *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 1(2), 118-126.

สำเร็จ วงศ์ศักดิ์. (2554). รูปแบบการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. *วารสารวิชาการพระจอมเกล้าพระนครเหนือ*, 21(3), 667-679.

อณิยา นุชสำเนียง. (2552). รูปแบบการบริหารจัดการงานวิชาการและการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนด้านทักษะการคิดวิเคราะห์ในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย*.

Goodhart, C. A. E., & Figliuoli, L. (1991). Every minute counts in financial markets. *Journal of International Money and Finance*, 10(1), 23-52.

Hoy, W. K., & Ferguson, J. (1985). A theoretical framework and exploration of organizational effectiveness in schools. *Educational Administration Quarterly*, 21(2), 117-134.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.

Mcgorray, (1995). *Contributions of doctoral educational leadership programs to the development of leader self-efficacy* (Doctoral dissertation, Walden University). *Journal of the American College of Cardiology*, 47(5), 987-991.

Pantelides, C. P. (1991). Control of seismic response of turbomachinery foundations. *Earthquake Engineering & Structural Dynamics*, 20(9), 835-851.

4) เอกสารออนไลน์

น้ำอ้อย สุนทรพฤษ. (2559). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกรณีศึกษาภายในโรงเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียนศิริดาบลิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 11 ตุลาคม 2567
จาก: <http://www.ptu.ac.th/Meeting/PDF/input/pdf20160615144744.pdf>.

กฤษ เพิ่มทันจิตต์. (2552). *เอกสารบรรยายวิชาการจัดการเชิงกลยุทธ์*. สืบค้นเมื่อ 11 ตุลาคม 2567, จาก <http://nidamppm14.files.wordpress.com/2009/08/lecture-dr>

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1. (2566). *รายงานผลการดำเนินงานประจำปี 2566*. สืบค้นเมื่อ 11 ตุลาคม 2567, จาก https://www.srn1.go.th/ita/?page_id=401

ภาคผนวก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

1) พระครูสีลสลาธิคุณ, ดร.

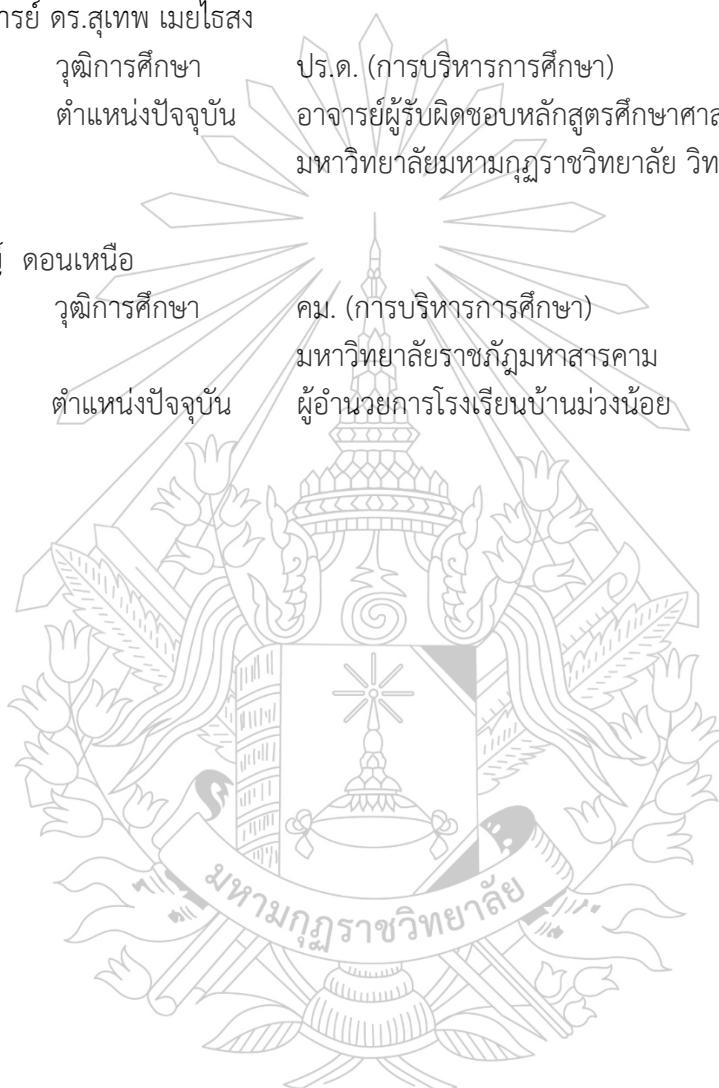
วุฒิการศึกษา	พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญา
ตำแหน่งปัจจุบัน	อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

2) รองศาสตราจารย์ ดร.สุเทพ เมย์ไธสง

วุฒิการศึกษา	ปร.ด. (การบริหารการศึกษา)
ตำแหน่งปัจจุบัน	อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

3) นายพงษ์พิชญ์ ดอนเหนือ

วุฒิการศึกษา	คม. (การบริหารการศึกษา)
ตำแหน่งปัจจุบัน	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านม่วงน้อย

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูฏราช โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔

ที่ อว ๗๔๑๗/ว ๐๐๗๔

วันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขออนุมัติเป็นผู้อำนวยการตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย (IOC)

เจริญพร รศ.ดร.สุเทพ เมย์โรตง

ด้วย นายณัฐวรราช ม่วงมนตรี เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๖๒๐๗๔๐๔๓๑๐๓๔ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูฏราช ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา ๓ กับประสิทธิผลของผลการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับประถมศึกษาสุรินทร์ เขต ๑” มีความประสงค์ขอให้ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ (IOC) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการเขียนงานวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูฏราช จึงเจริญพรมายังท่าน ได้ให้ความอนุเคราะห์ สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณา

พ.ร.อ.วิวัฒน์
(พระเมธีวชิราภรณ์, รศ.ดร.)

รองอธิการบดี วิทยาเขตอภัยภูฏราช

วิวัฒน์ วัฒนศิริ

มหาวิทยาลัย

(รศ.ดร.สุเทพ เมย์โรตง)

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูฏราช โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔

ที่ อว ๗๔๑๗/ว ๐๐๙๔

วันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขออนุมัติเป็นเจ้าภาพตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย (IOC)

เรียน พระครูสีลสลาธิคุณ,ดร.

ด้วย นายณัฐวรราช ม่วงมนตรี เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๖๒๐๗๔๐๔๓๑๓๔ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูฏราช ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา ๓ กับประสิทธิภาพของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต ๑” มีความประสงค์ขอให้ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ (IOC) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการเขียนงานวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูฏราช จึงเจริญพรมายังท่าน ได้ให้ความอนุเคราะห์ สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมหาเพื่อพิจารณา

ท. น. อภัยภูฏราช
(พระเมธีวชิราภรณ์, รศ.ดร.)
รองอธิการบดี วิทยาเขตอภัยภูฏราช

ยื่นต่อวิทยานิพนธ์
ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระครูสีลสลาธิคุณ,ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ถนนเลียงเมือง ตำบลดงลาน
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
www.rec.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๔๑๗/๐๑๐๗

๑๕ มีนาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ (IOC)

เจริญพร นายพงษ์พิชญ์ ดอนเหนือ ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนบ้านม่วงน้อย

ด้วย นายณัฐวรราช ม่วงมนตรี เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๖๒๐๗๔๐๔๓๑๐๓๔ นักศึกษา
หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏ
ราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการ
ตามหลักปัญญา ๓ กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต ๑”
มีความประสงค์ขอให้ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ (IOC) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
ประกอบการเขียนงานวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเจริญพรมายังท่าน
ได้ให้ความอนุเคราะห์ สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมมาเพื่อพิจารณา

ขอเจริญพร

(พระเมธีวชิราภรณ์, รศ.ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘

ผู้ประสานงาน นางรัชณี เจริญนนท์ โทร. ๐๘-๑๐๔๗-๒๐๐๐

นักศึกษา โทร. ๐๙๔ ๔๓๔๓๖๙๗

ขอความอนุเคราะห์
ศาสตราจารย์ ดร. ดอนเหนือ

ภาคผนวก ค
หนังสือขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1

เลขที่

วันที่

เวลา

อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๕๓-๔๓๖๔ โทรสาร. ๐-๔๓๕๓-๕๐๓๘
www.rec.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๔๑๗/๐๑๕๔

พฤษภาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์แจกใบสอบถาม

เจริญพร ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต ๑

ด้วย นางอนุสรณ์ งามมนตรี เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๖๐๐๗๔๐๕๓๐๓๔ นักศึกษา
หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาภูมิ
ราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ยื่นขอใบให้ข้อวิทยานิพนธ์ เรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการ
ตามหลักปัญญา ๓ กับประสิทธิภาพของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต ๑"
มีความประสงค์ขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามในหน่วยงานของท่าน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือ
ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการเขียนงานวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาภูมิราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเจริญพรมายังท่าน
ได้ให้ความอนุเคราะห์ สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษามิเป็นผู้ส่งมอบก็ท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมมาเพื่อขอทราบและขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

พระเมธีธรรมาภรณ์ ผดุงธรรม

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหาภูมิราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปลัดมหาวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
โทร. ๐-๔๓๕๓-๔๓๖๔ ต่อ ๑๕๐๖ โทรสาร ๐-๔๓๕๓-๕๐๓๘
ผู้ประสานงาน: อ.ไพรัช คุ้มกัน โทร ๐๘-๘๐๔๗-๐๐๐๓
นักศึกษา โทร. ๐๖๕-๐๘๐๔๕๕

มหาวิทยาลัยมหาภูมิราชวิทยาลัย

ที่ อว ๗๙๑๗/ว ๐๑๘๙

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ถนนเลียงเมือง ตำบลดงลาน
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
www.rec.mbu.ac.th

๗ พฤษภาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์

เจริญพร ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านมูหม

ด้วย นายณัฐวรราช ม่วงมนตรี เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๖๒๐๗๔๐๔๓๑๐๓๔ นักศึกษา
หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏ
ราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการ
ตามหลักปัญญา ๓ กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต ๑”
มีความประสงค์ ขอบความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์ เพื่อใช้ข้อมูลประกอบการเขียนงาน
วิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเจริญพรมายังท่าน
ได้ให้ความอนุเคราะห์ สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

พ.ร.บ. ๖๖/๖๖
พระเมธีธรรมาภรณ์, จศ.ดร.
รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ปฏิบัติกิจแทนอธิการบดี

มหาวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
ผู้ประสานงาน นางรัชณี เจริญนนท์ โทร ๐๘-๒๐๕๗-๒๐๐๑
นักศึกษา โทร. ๐๖๔ ๐๘๗๓๐๕๕

รท. พอ. รร.

ที่ อว ๗๔๑๗/ว ๐๑๙๖

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ถนนเลียงเมือง ตำบลคงลาน
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
www.rec.mbu.ac.th

พฤษภาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์

เจริญพร ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองกั่ว

ด้วย นายณณฐวรรัช ม่วงมนตรี เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๖๒๐๗๔๐๔๓๑๐๓๔ นักศึกษา
หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏ
ราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติให้ขอวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการ
ตามหลักปัญญา ๓ กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต ๑”
มีความประสงค์ ขอความอนุเคราะห์ที่ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์ เพื่อใช้ข้อมูลประกอบการเขียนงาน
วิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ดจึงเจริญพรมายังท่าน
ได้ให้ความอนุเคราะห์ สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระเมธีวชิราภรณ์, รศ.ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปลุกัตกรแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘

ผู้ประสานงาน นางรัชฎิณี เจริญนนท์ โทร ๐๘๕๑๐๔๗๖๐๐๑

นักศึกษา โทร. ๐๖๔ ๐๘๗๓๒๕๕

ฉันได้ติดต่อขอข้อมูล
จากผู้ทรงคุณวุฒิในเขต
ร้อยเอ็ดแล้ว
วันที่ ๑๗ มิ.ย. ๒๕๖๘

ที่ อว ๗๔๑๗/ว ๐๑๕๖

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ดถนนเสียงเมือง ตำบลคงลาน
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๕๕๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๘๖๑๘
www.rec.mbu.ac.th

พฤษภาคม ๒๕๖๘

โรงเรียนเมืองที่
เลขที่รับ 472
วันที่ 17 / 5 / 68
เวลา 15.00 น.

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์

เจริญพร ผู้อำนวยการโรงเรียนเมืองที่

ด้วย นายณัฐวรราช ม่วงมนตรี เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๖๒๐๗๔๐๔๓๑๐๓๕ นักศึกษา
หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏ
ราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์ เรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการ
ตามหลักปัญญา ๓ กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต ๑"
มีความประสงค์ ขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์ เพื่อใช้ข้อมูลประกอบการเขียนงาน
วิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเจริญพรมายังท่าน
ได้ให้ความอนุเคราะห์ สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมหาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

เรียน ผอ. ร้อยเอ็ด

ขอเรียนให้ทราบว่า บัณฑิตวิทยาลัย
ขอความอนุเคราะห์ให้โรงเรียนเมืองที่
เพื่อโปรดทราบ
นายบุญมี สุขยามคันธ์
บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๓๒๔ โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๘๖๑๘
ผู้ประสานงาน นางรัชชัญญา เจริญนนท์ โทร ๐๘-๑๐๔๗๒๐๐๑
นักศึกษา โทร. ๐๖๔-๐๘๗๓๒๕๕

ขอเจริญพร

ขอเรียนให้ทราบว่า บัณฑิตวิทยาลัย

เพื่อโปรดทราบ

นายบุญมี สุขยามคันธ์

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๓๒๔ โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๘๖๑๘

ผู้ประสานงาน นางรัชชัญญา เจริญนนท์ โทร ๐๘-๑๐๔๗๒๐๐๑

นักศึกษา โทร. ๐๖๔-๐๘๗๓๒๕๕

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๓๒๔ โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๘๖๑๘

ผู้ประสานงาน นางรัชชัญญา เจริญนนท์ โทร ๐๘-๑๐๔๗๒๐๐๑

นักศึกษา โทร. ๐๖๔-๐๘๗๓๒๕๕

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๓๒๔ โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๘๖๑๘

ผู้ประสานงาน นางรัชชัญญา เจริญนนท์ โทร ๐๘-๑๐๔๗๒๐๐๑

นักศึกษา โทร. ๐๖๔-๐๘๗๓๒๕๕

นางพวงศรัตน์ ดาวจตุรัส
ผู้อำนวยการโรงเรียนเมืองที่

ที่ อว ๗๙๑๗/ว ๐๑๕๙

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด

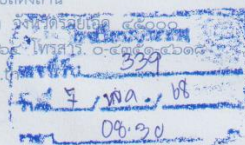
ถนนเลียงเมือง ตำบลคงลาน

อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๕๕๐๐๑

โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๕ โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๕๖๑๘

www.rec.mbu.ac.th

พ. พฤษภาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขออนุญาตเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์

เจริญพร ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดประสพ

ด้วย นายณัฐวรราช ม่วงมนตรี เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๖๒๐๗๔๐๔๓๑๐๓๔ นักศึกษา
หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏ
ราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการ
ตามหลักปัญญา ๓ กับประสิทธิภาพของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับประถมศึกษาสวรินทร์ เขต ๑”
มีความประสงค์ ขออนุญาตเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์ เพื่อใช้ข้อมูลประกอบการเขียนงาน
วิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเจริญพรยังท่าน
ได้ให้ความอนุเคราะห์ สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาอนุญาตและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

เรียนขอ

ผ. รศ.ดร. รศ.ดร. รศ.ดร. รศ.ดร.

รศ.ดร. รศ.ดร. รศ.ดร. รศ.ดร.

รศ.ดร. รศ.ดร. รศ.ดร. รศ.ดร.

รศ.ดร. รศ.ดร. รศ.ดร. รศ.ดร.

รศ.ดร. รศ.ดร. รศ.ดร. รศ.ดร.

รศ.ดร. รศ.ดร. รศ.ดร. รศ.ดร.

รศ.ดร. รศ.ดร. รศ.ดร. รศ.ดร.

รศ.ดร. รศ.ดร. รศ.ดร. รศ.ดร.

รศ.ดร. รศ.ดร. รศ.ดร. รศ.ดร.

รศ.ดร. รศ.ดร. รศ.ดร. รศ.ดร.

รศ.ดร. รศ.ดร. รศ.ดร. รศ.ดร.

รศ.ดร. รศ.ดร. รศ.ดร. รศ.ดร.

รศ.ดร. รศ.ดร. รศ.ดร. รศ.ดร.

รศ.ดร. รศ.ดร. รศ.ดร. รศ.ดร.

รศ.ดร. รศ.ดร. รศ.ดร. รศ.ดร.

รศ.ดร. รศ.ดร. รศ.ดร. รศ.ดร.

รศ.ดร. รศ.ดร. รศ.ดร. รศ.ดร.

รศ.ดร. รศ.ดร. รศ.ดร. รศ.ดร.

รศ.ดร. รศ.ดร. รศ.ดร. รศ.ดร.

รศ.ดร. รศ.ดร. รศ.ดร. รศ.ดร.

รศ.ดร. รศ.ดร. รศ.ดร. รศ.ดร.

รศ.ดร. รศ.ดร. รศ.ดร. รศ.ดร.

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๕ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๕๖๑๘

ผู้ประสานงาน นางรัชฎี เจริญนนท์ โทร ๐๘-๑๐๔๗๒๐๐๑

นักศึกษา โทร. ๐๖๔ ๐๘๗๓๒๕๕

ทนาย

ทนาย

ทนาย

ทนาย

ทนาย

ทนาย

ทนาย

ทนาย

ทนาย

ทนาย

ทนาย

ทนาย

ทนาย

ทนาย

ทนาย

ทนาย

ทนาย

ทนาย

ทนาย

ทนาย

ที่ อว ๗๔๑๗/ว ๐๑๕๖

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ถนนเลียงเมือง ตำบลคงลาน
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
www.rec.mbu.ac.th

พ. พฤษภาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์

เจริญพร ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านตาเปาว์

ด้วย นายณัฐวรวัช ม่วงมนตรี เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๖๒๐๗๔๐๔๓๑๐๓๔ นักศึกษา
หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏ
ราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติให้ขอวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการ
ตามหลักปัญญา ๓ กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต ๑”
มีความประสงค์ ขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์ เพื่อใช้ข้อมูลประกอบการเขียนงาน
วิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเจริญพรมายังท่าน
ได้ให้ความอนุเคราะห์ สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

พระเมธีวชิราภรณ์, รศ.ดร.

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปลัดภัทรแห่งอธิการบดี

มหาวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘

ผู้ประสานงาน นางรัชฌีย์ เจริญนนท์ โทร ๐๘-๑๐๔๗-๒๐๐๑

นักศึกษา โทร. ๐๖๔ ๐๘๗๓๒๕๕

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3 กับประสิทธิผลของ

สถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1

คำชี้แจง แบบสอบถามชุดนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3 กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1

ตอนที่ 3 แบบสอบถามประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1

ในการตอบแบบสอบถามขอได้โปรดตอบตามความเป็นจริง ตอบทุกตอน ทุกข้อ และข้อมูลจากการตอบแบบสอบถาม จะเก็บเป็นความลับและใช้เฉพาะขอบเขตทางวิชาการ เพื่อการศึกษา ค้นคว้าครั้งนี้เท่านั้น จะไม่มีผลกระทบหรือก่อให้เกิดผลเสียใดๆ ต่อตำแหน่งหน้าที่การงานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ท่านได้กรุณาให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม
ครบถ้วนสมบูรณ์

นายณัฐวรราช ม่วงมนตรี

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3 กับประสิทธิผลของ
สถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริง

1. ตำแหน่ง

- ☐ ผู้บริหารสถานศึกษา
☐ ครูผู้สอน

2. ระดับการศึกษา

- ☐ ปริญญาตรี
☐ สูงกว่าปริญญาตรี

3. ประสบการณ์การทำงาน

- ☐ 1-5 ปี
☐ 6-10 ปี
☐ 11 ปี ขึ้นไป

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1

คำชี้แจง : โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับการปฏิบัติจริงของสถานศึกษา

5 หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ	มากที่สุด
4 หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ	มาก
3 หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ	ปานกลาง
2 หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ	น้อย
1 หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ	น้อยที่สุด

คำชี้แจง : ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

การบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3		ระดับปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา x01						
1	สถานศึกษาดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (จินตามยปัญญา)					
2	สถานศึกษาจัดทำแผนพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (ภาวนามยปัญญา)					
3	สถานศึกษากำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ และเป้าหมาย ของการจัดการศึกษา (จินตามยปัญญา)					
4	สถานศึกษากำหนดเกณฑ์ความสามารถที่ผู้เรียนพึงปฏิบัติได้ในแต่ละระดับการศึกษาและในแต่ละระดับชั้น (จินตามยปัญญา)					
5	สถานศึกษากำหนดผลลัพธ์ (สมรรถนะ) นำสู่จุดมุ่งหมายการเรียนรู้ (จินตามยปัญญา)					
6	ครูผู้สอนดำเนินการใช้หลักสูตรให้เป็นไปตามหลักสูตรสถานศึกษาที่ได้จัดทำขึ้นและตามการวางแผนการใช้หลักสูตร (สุตมยปัญญา จินตามยปัญญาและภาวนามยปัญญา)					
7	สถานศึกษานำผลการดำเนินงาน รวมทั้งปัญหา/ข้อเสนอแนะต่าง ๆ มาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร (สุตมยปัญญา จินตามยปัญญาและภาวนามยปัญญา)					
2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้						
8	สถานศึกษาการดำเนินงานเกี่ยวกับการสร้างบรรยากาศเกี่ยวกับวิชาการในสถานศึกษา(สุตมยปัญญา)					

9	ครูผู้สอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ และความต้องการและก้าวหน้าไปตามความสามารถของผู้เรียน (ภาวนามยปัญญา)					
การบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3		ระดับปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
10	ครูผู้สอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นการเรียนการสอนตามสภาพจริง (สุตมยปัญญา จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา)					
11	สถานศึกษาจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านต่าง ๆ ตามที่หลักสูตรต้องการ (ภาวนามยปัญญา)					
12	สถานศึกษาส่งเสริมสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่มีในท้องถิ่น (จินตามยปัญญา)					
13	สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ชุมชนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (ภาวนามยปัญญา)					
14	ครูผู้สอนจัดการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ ทำให้ผู้เรียนเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น (จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา)					
15	ครูผู้สอนออกแบบกิจกรรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะและส่งเสริมนักเรียนให้ใช้ความรู้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม (จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา)					
3. ด้านการวัดผลประเมินผล						
16	สถานศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบประเมินผลการเรียนของผู้เรียน โดยเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม (จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา)					
17	ครูผู้สอนการวัดและประเมินผลการเรียนต้องสอดคล้องและครอบคลุมมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดในหลักสูตร (สุตมยปัญญา)					

18	สถานศึกษาดำเนินการที่มุ่งวัดสมรรถนะอันเป็นองค์รวมของความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ (จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา)					
การบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3		ระดับปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
19	ครูผู้สอนประเมินผลการเรียนที่ประกอบด้วย การประเมินเพื่อปรับปรุงพัฒนาผู้เรียน การจัดการเรียนการสอน และการประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียน (จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา)					
20	สถานศึกษาประเมินแบบ 360 องศา โดยเป็นการประเมินจากการปฏิบัติหรือจากแฟ้มสะสมผลงาน การประเมินตนเอง การประเมินโดยเพื่อน และโดยครู (ภาวนามยปัญญา)					
21	สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้เรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตรวจสอบผลการประเมินผลการเรียนได้ (จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา)					
22	สถานศึกษาประเมินตามลำดับขั้นของสมรรถนะที่กำหนด หากไม่ผ่านจะได้รับการซ่อมเสริมจนผ่าน จึงจะก้าวไปสู่ลำดับขั้นต่อไป (ภาวนามยปัญญา)					
23	สถานศึกษามีการเทียบโอนผลการเรียนระหว่างสถานศึกษาและรูปแบบการศึกษาต่าง ๆ (ภาวนามยปัญญา)					
24	สถานศึกษาจัดทำเอกสารเพื่อรับรองผลการเรียนและแสดงวุฒิของผู้เรียน (ภาวนามยปัญญา)					
4. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา						
25	ผู้บริหารกำหนดนโยบายและแนวทางการใช้วิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการทำงานของครูและนักเรียน (สุตมยปัญญา)					
26	สถานศึกษาสนับสนุนให้มีการพัฒนาครูและนักเรียนให้มีความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติรูปการเรียนรู้โดยใช้					

	กระบวนการวิจัยเป็นสำคัญ (สุตมยปัญญา และ จินตามยปัญญา)					
การบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3		ระดับปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
27	สถานศึกษาพัฒนาบุคลากรและผู้เกี่ยวข้องให้มีความรู้เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน (สุตมยปัญญา และ จินตามยปัญญา)					
28	ผู้บริหารนิเทศภายในสถานศึกษา ทางด้านการวิจัยในชั้นเรียน และตั้งพี่เลี้ยงช่วยในการวิจัยในชั้นเรียนให้กับครู (ภาวนามยปัญญา)					
29	ครูผู้สอนได้รับอนุญาตให้สามารถสืบสอบวิธีการที่จะพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ผู้เรียนที่ต้องการดูแลเป็นพิเศษ และมีการสร้างแรงจูงใจให้ทำงานนี้ (สุตมยปัญญา จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา)					
30	สถานศึกษาสนับสนุนให้มีความร่วมมือในการวิจัยกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในโรงเรียน คณะกรรมการโรงเรียน และชุมชน (สุตมยปัญญา จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา)					
31	สถานศึกษาสนับสนุนให้ครูนำผลการวิจัยมาใช้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (สุตมยปัญญา จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา)					
32	สถานศึกษาส่งเสริมให้มีการเผยแพร่ผลงานวิจัยกับสถานศึกษาและหน่วยงานอื่น (จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา)					
5. ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา						
33	สถานศึกษาส่งเสริม จัดหาสื่อ และเทคโนโลยีทางการศึกษา (สุตมยปัญญา จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา)					

34	สถานศึกษาพัฒนาครูและผู้ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา (สุดมยปัญญา จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา)					
การบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3		ระดับปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
35	สถานศึกษาส่งเสริมการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาในการจัดกระบวนการเรียนรู้(สุดมยปัญญา จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา)					
36	สถานศึกษาติดตามประเมินผลการใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา (สุดมยปัญญา จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา)					
37	สถานศึกษาส่งเสริมการวิจัย และพัฒนาเกี่ยวกับสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา (สุดมยปัญญา จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา)					
6. ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ						
38	ผู้บริหารได้บริหารจัดการตามนโยบาย กิจกรรม และภารกิจของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบแบบแผนที่กำหนดไว้ (สุดมยปัญญา จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา)					
39	สถานศึกษาพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา(ภาวนามยปัญญา)					
40	สถานศึกษากำหนดเป้าหมายและมาตรฐานคุณภาพการศึกษา ที่เหมาะสมผ่านการทบทวนและพัฒนาต่อเนื่อง (ภาวนามยปัญญา)					
41	สถานศึกษาส่งเสริมให้บุคลากรมีการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เพื่อให้สามารถปรับตัวได้ตามมาตรฐานการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงไป (ภาวนามยปัญญา)					
42	สถานศึกษามีกระบวนการตรวจสอบ และประเมินคุณภาพ เพื่อเป็นหลักประกันให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและสาธารณชนได้มั่นใจว่าสถานศึกษานั้น ๆ สามารถให้					

ผลผลิตทางการศึกษาที่มีคุณภาพ (สุตมยปัญญา จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา)					
--	--	--	--	--	--

ตอนที่ 3 ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1

คำชี้แจง : ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

ประสิทธิผลของสถานศึกษา		ระดับปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
1. ด้านความสามารถทางวิชาการ						
1	สถานศึกษามีการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้อยู่ในระดับที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง					
2	นักเรียนสามารถสอบเข้าเรียนต่อในระดับชั้น ม.1 ของโรงเรียนที่มีการแข่งขันสูงเพิ่มมากขึ้น					
3	นักเรียนได้รับรางวัลจากการเข้าร่วมแข่งขันทักษะทางด้านวิชาการในรอบปีการศึกษา					
4	นักเรียนสอบการเข้าศึกษาต่อในระดับชั้นที่สูงขึ้นอยู่ในระดับที่น่าพอใจ					
5	สถานศึกษาได้พัฒนาหลักสูตร สื่อการเรียนการสอน รวมทั้งกิจกรรมการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง					
2. ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์						
6	สถานศึกษาจัดกิจกรรมสร้างเสริมวินัยและประชาธิปไตยเป็นประจำและต่อเนื่อง					
7	นักเรียนมีความรู้ ความสามารถและทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้					
8	นักเรียนมีความมุ่งมั่นใฝ่เรียนรู้และกระตือรือร้นต่อการเรียนรู้					
9	นักเรียนมีเหตุผลและสามารถยอมรับนับถือตนเองและนับถือผู้อื่นด้วยความเข้าใจ					

10	สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์					
ประสิทธิผลของสถานศึกษา		ระดับปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
3. ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา						
11	สถานศึกษามีการแก้ไขปัญหาการบริหารงานวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล					
12	ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูมีความสามารถในการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉิน/ปัญหาเร่งด่วนของสถานศึกษาที่เกิดขึ้นได้					
13	ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างความร่วมมือกับคณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครอง ในการสร้างความร่วมมือเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในสถานศึกษาให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี					
14	ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถให้คำปรึกษาแนวทางการแก้ปัญหาในการบริหารงานวิชาการกับคณะครูและบุคลากรภายในสถานศึกษาได้					
15	ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถประนีประนอมในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในสถานศึกษาได้					
4. ด้านความสามารถในการพัฒนาสถานศึกษา						
16	ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูยอมรับการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงของสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม					
17	สถานศึกษามีการพัฒนาอาคารสถานที่ และจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน					
18	สถานศึกษามีการนำนวัตกรรมเทคโนโลยีทางการศึกษา มาใช้ปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม					

ประสิทธิผลของสถานศึกษา		ระดับปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
19	ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูจัดกระบวนการเรียนการสอนได้เหมาะสม สอดคล้องกับสังคมและความต้องการของชุมชน					
20	สถานศึกษามีการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงเหมาะสมกับสภาพสังคมในปัจจุบัน					

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3 กับประสิทธิผลของ

สถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1

ผู้ให้สัมภาษณ์.....

ตำแหน่ง.....

สัมภาษณ์เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

สถานที่สัมภาษณ์.....

ตั้งแต่เวลา.....น. ถึงเวลา.....น.

ผู้สัมภาษณ์.....

ประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์

1. ท่านคิดว่าหลักปัญญา 3 สามารถนำมาใช้ในการบริหารงานวิชาการได้อย่างไร?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ท่านคิดว่าหลักปัญญา 3 ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาได้อย่างไร?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณเป็นอย่างสูงที่ให้ความอนุเคราะห์

สรุปประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม
ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญหา 3 กับประสิทธิผลของสถานศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1
นายณัฐวรราช ม่วงมนตรี

ตอนที่ 2 การบริหารงานวิชาการตามหลักปัญหา 3 ของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1

การบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3 ของ สถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุรินทร์ เขต 1	คะแนนความ คิดเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิ			ΣR	IOC	เทียบ กับ เกณฑ์
	1	2	3			
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา						
1. สถานศึกษาดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการ พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (จินตามยปัญญา)	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
2. สถานศึกษาจัดทำแผนพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (ภาวนามยปัญญา)	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
3. สถานศึกษากำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ และเป้าหมาย ของ การจัดการศึกษา (จินตามยปัญญา)	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
4. สถานศึกษากำหนดเกณฑ์ความสามารถที่ผู้เรียนพึง ปฏิบัติได้ในแต่ละระดับการศึกษาและในแต่ละระดับชั้น (จินตมยปัญญา)	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
5. สถานศึกษากำหนดผลลัพธ์ (สมรรถนะ) นำสู่จุดมุ่งหมาย การเรียนรู้ (จินตามยปัญญา)	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
6. ครูผู้สอนดำเนินการใช้หลักสูตรให้เป็นไปตามหลักสูตร สถานศึกษาที่ได้จัดทำขึ้นและตามการวางแผนการใช้ หลักสูตร (สุตมยปัญญา จินตามยปัญญาและภาวนามย ปัญญา)	+1	0	+1	2	0.67	ใช้ได้
7. สถานศึกษานำผลการดำเนินงาน รวมทั้งปัญหา/ ข้อเสนอแนะต่าง ๆ มาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

การบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3 ของ สถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุรินทร์ เขต 1	คะแนนความ คิดเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิ			ΣR	IOC	เทียบ กับ เกณฑ์
	1	2	3			
วางแผนปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการ หลักสูตร (สุดมยปัญญา จินตามยปัญญาและภาวนามย ปัญญา)						
2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้						
8. สถานศึกษาดำเนินงานเกี่ยวกับการสร้างบรรยากาศ เกี่ยวกับวิชาการในสถานศึกษา(สุดมยปัญญา)	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้
9. ครูผู้สอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับ ความสนใจ และความสนใจ และความต้องการและก้าวหน้าไป ตามความสามารถของผู้เรียน (ภาวนามยปัญญา)	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
10. ครูผู้สอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นการเรียนการสอน ตามสภาพจริง (สุดมยปัญญา จินตามยปัญญา และ ภาวนามยปัญญา)	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
11. สถานศึกษาจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความ รู้ความสามารถและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านต่าง ๆ ตามที่หลักสูตรต้องการ (ภาวนามยปัญญา)	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
12. สถานศึกษาส่งเสริมสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่มีในท้องถิ่น (จินตามยปัญญา)	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
13. สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ชุมชนและผู้ปกครองมีส่วนร่วม ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (ภาวนามยปัญญา)	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้
14. ครูผู้สอนจัดการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ ทำให้ผู้เรียน เปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น (จินตามยปัญญา และ ภาวนามยปัญญา)	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
15. ครูผู้สอนออกแบบกิจกรรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะและ ส่งเสริมนักเรียนให้ใช้ความรู้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ได้อย่างเหมาะสม (จินตามยปัญญา และภาวนามย ปัญญา)	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้

การบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3 ของ สถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุรินทร์ เขต 1	คะแนนความ คิดเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิ			Σ _R	IOC	เทียบ กับ เกณฑ์
	1	2	3			
3. ด้านการวัดผลประเมินผล						
16. สถานศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบประเมินผลการเรียนของ ผู้เรียน โดยเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม (จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา)	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
17. ครูผู้สอนการวัดและประเมินผลการเรียนต้องสอดคล้อง และครอบคลุมมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดในหลักสูตร (สุตมยปัญญา)	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
18. สถานศึกษาดำเนินการที่มุ่งวัดสมรรถนะอันเป็นองค์รวม ของความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ (จิน ตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา)	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
19. ครูผู้สอนประเมินผลการเรียนที่ประกอบด้วย การ ประเมินเพื่อปรับปรุงพัฒนาผู้เรียน การจัดการเรียนการ สอน และการประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียน (จินตามย ปัญญา และภาวนามยปัญญา)	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
20. สถานศึกษาประเมินแบบ 360 องศา โดยเป็นการ ประเมินจากการปฏิบัติหรือจากแฟ้มสะสมผลงาน การ ประเมินตนเอง การประเมินโดยเพื่อน และโดยครู (ภาวนามยปัญญา)	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
21. สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้เรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ตรวจสอบผลการประเมินผลการเรียนได้ (จินตามย ปัญญา และภาวนามยปัญญา)	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้
22. สถานศึกษาประเมินตามลำดับขั้นของสมรรถนะที่ กำหนด หากไม่ผ่านจะได้รับการซ่อมเสริมจนผ่าน จึงจะ ก้าวไปสู่ลำดับขั้นต่อไป (ภาวนามยปัญญา)	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

การบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3 ของ สถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุรินทร์ เขต 1	คะแนนความ คิดเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิ			ΣR	IOC	เทียบ กับ เกณฑ์
	1	2	3			
23. สถานศึกษามีการเทียบโอนผลการเรียนระหว่าง สถานศึกษาและรูปแบบการศึกษาต่าง ๆ (ภาวนามย ปัญญา)	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
24. สถานศึกษาจัดทำเอกสารเพื่อรับรองผลการเรียนและ แสดงวุฒิของผู้เรียน (ภาวนามยปัญญา)	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
4. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา						
25. ผู้บริหารกำหนดนโยบายและแนวทางการวิจัยเป็นส่วน หนึ่งของกระบวนการทำงานของครูและนักเรียน (สุตมย ปัญญา)	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
26. สถานศึกษาสนับสนุนให้มีการพัฒนาครูและนักเรียนให้มี ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ วิจัยเป็นสำคัญ(สุตมยปัญญา และ จินตามยปัญญา)	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
27. สถานศึกษาพัฒนาบุคลากรและผู้เกี่ยวข้องให้มีความรู้ เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน (สุตมยปัญญา และ จินตามย ปัญญา)	+1	0	+1	2	0.67	ใช้ได้
28. ผู้บริหารนิเทศภายในสถานศึกษา ทางด้านการวิจัยในชั้น เรียน และตั้งพี่เลี้ยงช่วยในการวิจัยในชั้นเรียนให้กับครู (ภาวนามยปัญญา)	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
29. ครูผู้สอนได้รับอนุญาตให้สามารถสืบสอบวิธีการที่จะ พัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ผู้เรียนที่ต้องการดูแลเป็น พิเศษ และมีการสร้างแรงจูงใจให้ทำงานนี้ (สุตมยปัญญา จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา)	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้
30. สถานศึกษาสนับสนุนให้มีความร่วมมือในการวิจัยกับผู้มี ส่วนเกี่ยวข้องในโรงเรียน คณะกรรมการโรงเรียน และ ชุมชน (สุตมยปัญญา จินตามยปัญญา และภาวนามย ปัญญา)	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

การบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3 ของ สถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุรินทร์ เขต 1	คะแนนความ คิดเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิ			ΣR	IOC	เทียบ กับ เกณฑ์
	1	2	3			
31. สถานศึกษาสับสนุนให้ครูนำผลการวิจัยมาใช้เพื่อ พัฒนาการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการศึกษาของ สถานศึกษา (สุตมยปัญญา จินตามยปัญญา และ ภาวนามยปัญญา)	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
32. สถานศึกษาส่งเสริมให้มีการเผยแพร่ผลงานวิจัยกับ สถานศึกษาและหน่วยงานอื่น (จินตามยปัญญา และ ภาวนามยปัญญา)	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
5. ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา						
33. สถานศึกษาส่งเสริม จัดหาสื่อ และเทคโนโลยีทางการ ศึกษา (สุตมยปัญญา จินตามยปัญญา และภาวนามย ปัญญา)	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
34. สถานศึกษาพัฒนาครูและผู้ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการ พัฒนา สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา (สุ ตมยปัญญา จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา)	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้
35. สถานศึกษาส่งเสริมการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี ทางการศึกษาในการจัดกระบวนการเรียนรู้(สุตมยปัญญา จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา)	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
36. สถานศึกษาติดตามประเมินผลการใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา (สุตมยปัญญา จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา)	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
37. สถานศึกษาส่งเสริมการวิจัย และพัฒนาเกี่ยวกับสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา (สุตมยปัญญา จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา)	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
6. ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ						
38. ผู้บริหารได้บริหารจัดการตามนโยบาย กิจกรรม และ ภารกิจของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบแบบแผนที่	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

การบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3 ของ สถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุรินทร์ เขต 1	คะแนนความ คิดเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิ			ΣR	IOC	เทียบ กับ เกณฑ์
	1	2	3			
กำหนดไว้ (สุตมยปัญญา จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา)						
39. สถานศึกษาพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ เป็นไปตาม มาตรฐานการศึกษา(ภาวนามยปัญญา)	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
40. สถานศึกษากำหนดเป้าหมายและมาตรฐานคุณภาพ การศึกษา ที่เหมาะสมผ่านการทบทวนและพัฒนา ต่อเนื่อง (ภาวนามยปัญญา)	+1	0	+1	2	0.67	ใช้ได้
41. สถานศึกษาส่งเสริมให้บุคลากรมีการเรียนรู้และพัฒนา ตนเองอยู่เสมอ เพื่อให้สามารถปรับตัวได้ตามมาตรฐาน การศึกษาที่เปลี่ยนแปลงไป (ภาวนามยปัญญา)	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
42. สถานศึกษามีกระบวนการตรวจสอบ และประเมิน คุณภาพ เพื่อเป็นหลักประกันให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและ สาธารณชนได้มั่นใจว่าสถานศึกษานั้น ๆ สามารถให้ ผลผลิตทางการศึกษาที่มีคุณภาพ (สุตมยปัญญา จิน ตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา)	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้

ตอนที่ 3 ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1

ประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1	คะแนนความ คิดเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิ			ΣR	IOC	เทียบ กับ เกณฑ์
	1	2	3			
1. ด้านความสามารถทางวิชาการ						
1. สถานศึกษามีการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักเรียนให้อยู่ในระดับที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1	คะแนนความ คิดเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิ			ΣR	IOC	เทียบ กับ เกณฑ์
	1	2	3			
2. นักเรียนสามารถสอบเข้าเรียนต่อในระดับชั้น ม.1 ของ โรงเรียนที่มีการแข่งขันสูงเพิ่มมากขึ้น	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
3. นักเรียนได้รับรางวัลจากการเข้าร่วมแข่งขันทักษะ ทางด้านวิชาการในรอบปีการศึกษา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
4. นักเรียนสอบการเข้าศึกษาต่อในระดับชั้นที่สูงขึ้นอยู่ใน ระดับที่น่าพอใจ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
5. สถานศึกษาได้พัฒนาหลักสูตร สื่อการเรียนการสอน รวมทั้งกิจกรรมการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
2. ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์						
6. สถานศึกษาจัดกิจกรรมสร้างเสริมวินัยและประชาธิปไตย เป็นประจำและต่อเนื่อง	+1	0	+1	2	0.67	ใช้ได้
7. นักเรียนมีความรู้ ความสามารถและทักษะในการ แสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
8. นักเรียนมีความมุ่งมั่นใฝ่เรียนรู้และกระตือรือร้นต่อการ เรียนรู้	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้
9. นักเรียนมีเหตุผลและสามารถยอมรับนับถือตนเองและ นับถือผู้อื่นด้วยความเข้าใจ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
10. สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
3. ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา						
11. สถานศึกษามีการแก้ไขปัญหาการบริหารงานวิชาการได้ อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
12. ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูมีความสามารถในการ แก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉิน/ปัญหาเร่งด่วนของสถานศึกษา ที่เกิดขึ้นได้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1	คะแนนความ คิดเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิ			ΣR	IOC	เทียบ กับ เกณฑ์
	1	2	3			
13. ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างความร่วมมือกับคณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครอง ในการสร้าง ความร่วมมือเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในสถานศึกษาให้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้
14. ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถให้คำปรึกษาแนวทางการ แก้ปัญหาในการบริหารงานวิชาการกับคณะครูและ บุคลากรภายในสถานศึกษาได้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
15. ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถประนีประนอมในการ แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในสถานศึกษาได้	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้
4. ด้านความสามารถในการพัฒนาสถานศึกษา						
16. ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูยอมรับการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงของสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
17. สถานศึกษามีการพัฒนาอาคารสถานที่และจัด สภาพแวดล้อมในสถานศึกษาให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของ นักเรียน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
18. สถานศึกษามีการนำนวัตกรรมเทคโนโลยีทางการศึกษา มาใช้ปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
19. ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูจัดกระบวนการเรียน การสอนได้เหมาะสม สอดคล้องกับสังคมและความ ต้องการของชุมชน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
20. สถานศึกษามีการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง เหมาะสมกับสภาพสังคมในปัจจุบัน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

$$\text{สูตร} \quad \Sigma R = \frac{IOC}{N}$$

IOC แทน ค่าดัชนีความสอดคล้อง

N แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

หมายเหตุ: ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 – 1.00 คัดเลือกไว้ใช้ได้
ข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.50 ควรพิจารณาปรับปรุงหรือตัดทิ้ง
สรุปค่า IOC เท่ากับ 0.67-1.00

ภาคผนวก ซ
ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือเพื่อการวิจัย

ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือเพื่อการวิจัย

ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการตามหลักปัญญา 3 กับประสิทธิผลของสถานศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.902	62

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

ชื่อ	ณัฐวรราช ม่วงมนตรี
วัน เดือน ปี เกิด	วันจันทร์ ที่ 27 ธันวาคม 2525
สถานที่เกิด	จังหวัดร้อยเอ็ด
ประวัติการศึกษา	ปริญญาตรี ครุศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาสุศึกษา
ที่อยู่ปัจจุบัน	25ซอย25ถนนรณชัยชาญยุทธ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด 4500
ผลงานตีพิมพ์	Vita publication
รางวัลที่ได้รับ	Vita award received

